

Regeringens proposition

1999/2000:55

Kommersiell lokalradio

Prop.
1999/2000:55

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 3 februari 2000

Göran Persson

Marita Ulvskog
(Kulturdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås nya villkor för den kommersiella lokalradion som syftar till att förstärka yttrandefriheten genom att öka mångfalden och den lokala förankringen i lokalradion.

Tillstånd att sända lokalradio skall inte längre fördelas genom ett auktionsförfarande utan av Radio- och TV-verket genom ett urvalsförfarande som huvudsakligen baseras på ägarförhållanden och åtaganden i fråga om programinnehåll.

I propositionen föreslås vidare att förbudet att ge tillstånd att sända lokalradio till tidningsutgivare samt programföretag som fått tillstånd av regeringen att sända ljudradio- eller TV-program avskaffas liksom förbudet för en tillståndshavare att ha mer än ett tillstånd.

Ett tillstånd att sända lokalradio får förenas med villkor av olika slag.

Varje tillståndshavare skall dagtid sända minst tre timmar eget material.

Det föreslås vidare att ett tillstånd att sända lokalradio skall gälla i högst fyra år. Tillstånden får därefter förlängas med högst fyra år i taget.

De befintliga tillstånden skall kunna förlängas med åtta år. Därefter får tillstånden förlängas med högst fyra år i taget.

De som får nya tillstånd skall enligt förslaget betala en koncessionsavgift om 40 000 kr per år. För de befintliga tillstånden skall den avgift som fastställdes vid auktionsförfarandet betalas även under kommande tillståndsperioder.

Det föreslås vidare att de nya reglerna för den kommersiella lokalradion förs in i radio- och TV-lagen (1996:844) och att lokalradiolagen och den s.k. stopplagen upphävs.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 2000.

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext.....	5
2.1	Förslag till lag om ändring i förfogandelagen (1978:262) ..	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden	6
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område.....	7
2.4	Förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000)	11
2.5	Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (1995:450).....	12
2.6	Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).....	13
3	Ärendet och dess beredning.....	28
4	Bakgrund	29
4.1	Ljudradions utveckling.....	29
4.2	Lokalradio	29
4.3	”Stopplagen”	30
4.4	Lokal- och närradiokommittén.....	31
4.5	Lokalradions verksamhet	32
4.6	Digitala ljudradiosändningar	33
5	Nya villkor för den kommersiella lokalradion	34
6	Nya tillstånd.....	38
6.1	Vem kan få tillstånd ?.....	38
6.2	Fördelning av tillstånd.....	42
6.2.1	En sökande.....	42
6.2.2	Urval bland flera sökande	43
6.3	Tillståndsvillkor	52
6.3.1	Villkor som alltid får ställas.....	53
6.3.2	Villkor som får ställas efter urval.....	57
6.4	Regler för innehållet i allmänhet.....	58
6.5	Tillståndsperioden	62
6.6	Sanktioner	64
6.6.1	Vite	64
6.6.2	Återkallelse	65
6.7	Överlåtelse	69
6.8	Överklagande	71
6.9	Myndigheter	73
6.9.1	Radio- och TV-verket	73
6.9.2	Granskningsnämnden för radio och TV.....	74
6.10	Övrigt	75
7	Befintliga tillstånd	76
8	Avgifter.....	78

9	Ekonomiska konsekvenser	83	Prop. 1999/2000:55
10	Författningskommentarer	84	
10.1	Förslaget till lag om ändring i förfogandelagen (1978:262).....	84	
10.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden	84	
10.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område.....	84	
10.4	Förslaget till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000)....	86	
10.5	Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (1995:450).....	86	
10.6	Förslaget till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).....	86	
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Den framtida kommer- siella lokalradion (SOU 1999:14)	91	
Bilaga 2	Författningsförslag i betänkandet Den framtida kommer- siella lokalradion (SOU 1999:14)	94	
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	120	
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	121	
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	143	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträdet den 3 februari 2000....	161	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1999/2000:55

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i förfogandelagen (1978:262),
2. lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden,
3. lag om ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område,
4. lag om ändring i lotterilagen (1994:1000),
5. lag om ändring i marknadsföringslagen (1995:450), samt
6. lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i förfogandelagen (1978:262)

Härigenom föreskrivs att 5 § förfogandelagen (1978:262) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Genom förfogande kan

1. fastighet tagas i anspråk med nyttjanderätt och annan egendom tagas i anspråk med äganderätt eller nyttjanderätt,

2. nyttjanderätt, servitut eller liknande rätt till egendom upphävas eller begränsas och nyttjanderätt i andra hand tillskapas,

3. ägare eller innehavare av fastighet, gruva, byggnad, industrianläggning eller annan anläggning eller av transportmedel, arbetsmaskin eller liknande åläggas att utöva verksamhet för eller på annat sätt medverka till framställning av egendom för statens eller annans räkning,

4. ägare eller innehavare av lageranläggning åläggas att förvara egendom,

5. ägare eller innehavare av transportmedel åläggas att ombesörja transporter,

6. viss person åläggas tillfällig uppgift för försvarsmakten som vägvisare, budbärare, arbetsmanskap eller sjukvårdspersonal.

Radiosändare eller sändarutrustning får inte tas i anspråk, om den stadigvarande utnyttjas för tillståndspliktiga ljudradio- eller TV-sändningar enligt radio- och TV-lagen (1996:844) eller lokalradio-lagen (1993:120). Detsamma gäller anläggning för trådsändning vari sådana sändningar vidare-sänds.

Radiosändare eller sändarutrustning får inte tas i anspråk, om den stadigvarande utnyttjas för tillståndspliktiga ljudradio- eller TV-sändningar enligt radio- och TV-lagen (1996:844). Detsamma gäller anläggning för trådsändning vari sådana sändningar vidaresänds.

Ägare eller innehavare av egendom som omfattas av förfogande får icke överlåta, förbruka, skada, gömma undan eller föra bort egendomen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

Prop. 1999/2000:55

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 3 § och 5 kap. 7 § lagen (1991:1559)¹ med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens område skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

3 §

Varje sammanslutning som avser att sända ljudradio med stöd av 4 kap. radio- och TV-lagen (1996:844) skall utse en utgivare för programverksamheten. Det samma gäller innehavare av tillstånd *enligt lokalradiolagen (1993:120) eller* enligt 2 kap. 2 § fjärde stycket radio- och TV-lagen. Sammanslutningen eller tillståndshavaren skall till Radio- och TV-verket anmäla vem som är utgivare.

Varje sammanslutning som avser att sända ljudradio med stöd av 4 kap. radio- och TV-lagen (1996:844) skall utse en utgivare för programverksamheten. Det samma gäller innehavare av tillstånd enligt 2 kap. 2 § fjärde stycket *och 5 kap. radio- och TV-lagen*. Sammanslutningen eller tillståndshavaren skall till Radio- och TV-verket anmäla vem som är utgivare.

Om den som är utsedd till utgivare inte längre är behörig eller hans uppdrag upphör, skall sammanslutningen eller tillståndshavaren omedelbart utse ny utgivare. Denne skall anmälas så som föreskrivs i första stycket.

5 kap.

7 §

I *lokalradiolagen (1993:120) och i* radio- och TV-lagen (1996:844) finns ytterligare bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla inspelningar av radio-program.

I radio- och TV-lagen (1996:844) finns ytterligare bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla inspelningar av radio-program.

I lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument finns bestämmelser om skyldighet att lämna skrifter och upptagningar till bibliotek eller till Arkivet för ljud och bild.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

---

¹ Lagen omtryckt 1998:1442.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:72) om kon- cessionsavgift på televisionens område

Prop. 1999/2000:55

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område

dels att rubriken till lagen, 1, 6, 7, 9 och 12 §§ skall ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast före 2 § skall lyda "Beräkning av avgift för tillstånd att sända television",

dels att det skall införas nya bestämmelser, 4 a, 6 a, 8 a, 8 b och 12 a §§, samt närmast före 4 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Lag om koncessionsavgift på televisionens och radions område

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Ett programföretag som enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) har tillstånd att i hela landet sända TV-program skall betala koncessionsavgift till staten enligt denna lag under förutsättning att företaget har rätt att sända reklam i sådan sändning och är ensamt om denna rätt här i landet.

Den som enligt 5 kap. radio- och TV-lagen har tillstånd att sända lokalradio skall betala koncessionsavgift till staten enligt denna lag.

Beräkning av avgift för tillstånd att sända lokalradio

4 a §

Koncessionsavgiften för den som enligt 5 kap. radio- och TV-lagen (1996:844) har tillstånd att sända lokalradio utgör 40 000 kr för varje kalenderår under vilken sändningsverksamheten får bedrivas.

Avgiften för varje kalenderår skall justeras med hänsyn till kvoten mellan konsumentprisindex för oktober månad året före det år som avgiften avser och konsumentprisindex för oktober månad 2000.

Beloppet avrundas nedåt till närmaste tusental kronor.

---

² Senaste lydelse 1996:855.

6³ §

Programföretaget skall senast den 15 februari varje år lämna Radio- och TV-verket de uppgifter som behövs för att fastställa den rörliga delen av koncessionsavgiften för föregående år. Om sådana uppgifter inte lämnas eller de lämnade uppgifterna är ofullständiga, får Radio- och TV-verket förelägga företaget vid vite att fullgöra skyldigheten.

Radio- och TV-verket meddelar senast den 1 mars beslut om det belopp till vilket den rörliga delen av koncessionsavgiften uppgår för föregående år. Om programföretaget inte har fullgjort sin uppgiftsskyldighet enligt första stycket första meningen, meddelar Radio- och TV-verket beslut snarast möjligt efter det att uppgiftsskyldigheten har fullgjorts.

Den rörliga delen av koncessionsavgiften skall betalas senast den 31 mars om Radio- och TV-verket har meddelat beslut om avgiften senast under mars månad. I annat fall skall avgiften betalas så snart Radio- och TV-verket meddelat beslut om avgiften.

Programföretaget skall senast den 15 februari varje år lämna Radio- och TV-verket de uppgifter som behövs för att fastställa den rörliga delen av koncessionsavgiften för *television* för föregående år. Om sådana uppgifter inte lämnas eller de lämnade uppgifterna är ofullständiga, får Radio- och TV-verket förelägga företaget vid vite att fullgöra skyldigheten.

Radio- och TV-verket meddelar senast den 1 mars beslut om det belopp till vilket den rörliga delen av koncessionsavgiften för *television* uppgår för föregående år. Om programföretaget inte har fullgjort sin uppgiftsskyldighet enligt första stycket första meningen, meddelar Radio- och TV-verket beslut snarast möjligt efter det att uppgiftsskyldigheten har fullgjorts.

Den rörliga delen av koncessionsavgiften för *television* skall betalas senast den 31 mars om Radio- och TV-verket har meddelat beslut om avgiften senast under mars månad. I annat fall skall avgiften betalas så snart Radio- och TV-verket meddelat beslut om avgiften.

6 a §

Skyldighet att betala avgift för tillstånd att sända lokalradio gäller från och med den dag då sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet. Att avgiften i vissa fall skall betalas dessförinnan framgår av 5 kap. 9 § radio- och TV-lagen.

I ett beslut om tillstånd att sända lokalradio skall Radio- och TV-verket ange den avgift enligt 4 a § som tillståndshavaren skall betala

---

³ Senaste lydelse 1994:402.

under det första kalenderåret. Avgiften skall betalas så snart Radio- och TV-verket meddelat beslut om avgiften.

Radio- och TV-verket skall senast den 31 december varje år fastställa det belopp som skall betalas under det följande kalenderåret. Avgiften skall betalas före utgången av januari månad det kalenderår som avgiften avser.

7 §⁴

Ränta skall betalas på koncessionsavgift från förfallodagen. Räntesatsen bestäms enligt 6 § räntelagen (19975:635).

Om Radio- och TV-verket har fattat beslut om den rörliga koncessionsavgiften efter utgången av mars månad, skall ränta ändå betalas från den 31 mars.

Om Radio- och TV-verket har fattat beslut om den rörliga koncessionsavgiften *för television* efter utgången av mars månad, skall ränta ändå betalas från den 31 mars.

Radio- och TV-verket beslutar om ränta.

8 a §

Återkallas ett tillstånd att sända lokalradio gäller skyldigheten att betala avgiften till och med nittio dagar från den dag tillståndet enligt 5 kap. 18 § radio- och TV-lagen skall anses ha upphört att gälla.

En tillståndshavares skyldighet att betala avgift gäller inte för tid efter det att någon annan övertagit tillståndet.

8 b §

Den som får medgivande enligt 5 kap. 15 § radio- och TV-lagen (1996:844) skall betala en avgift som motsvarar vad denne skulle ha betalat om tillståndet förlängts.

---

⁴ Senaste lydelse 1994:402.

9 §⁵

Om det belopp som programföretaget har betalat för en viss period överstiger vad företaget skall betala enligt 3 § eller enligt beslut av Radio- och TV-verket eller domstol, skall det överskjutande beloppet betalas tillbaka till företaget.

Ränta skall betalas på belopp som återbetalas. Räntan beräknas efter en räntesats motsvarande det av Riksgäldskontoret fastställda diskonto, som gällde vid utgången av året närmast före det år då återbetalningen äger rum. Radio- och TV-verket beslutar om ränta.

Om det belopp som programföretaget har betalat för en viss period överstiger vad företaget skall betala enligt 3 *eller 4 a* § eller enligt beslut av Radio- och TV-verket eller domstol, skall det överskjutande beloppet betalas tillbaka till företaget.

12 §

Om det finns särskilda skäl får regeringen meddela anstånd med betalning av koncessionsavgift och ränta. Om det finns synnerliga skäl får regeringen medge befrielse helt eller delvis från skyldigheten att betala koncessionsavgift och ränta för en viss period.

Om det finns särskilda skäl får regeringen meddela anstånd med betalning av koncessionsavgift och ränta *för television*. Om det finns synnerliga skäl får regeringen medge befrielse helt eller delvis från skyldigheten att betala koncessionsavgift och ränta *för television* för en viss period.

12 a §

Om det finns särskilda skäl får Radio- och TV-verket meddela anstånd med betalning av koncessionsavgift och ränta för tillstånd att sända lokalradio. Om det finns synnerliga skäl får Radio- och TV-verket medge befrielse helt eller delvis från skyldigheten att betala koncessionsavgift och ränta för tillstånd att sända lokalradio för en viss period.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2. I fråga om tillstånd som meddelats före den 1 juli 2000 och som därefter förlängs gäller 15–17 och 32–37 §§ i den upphävda lokalradiolagen (1993:120) i stället för bestämmelserna i denna lag.

---

⁵ Lydelse enligt prop 1999/2000:50.

Härigenom föreskrivs att 18 § lotterilagen (1994:1000) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §⁶

Ett egentligt lotteri enligt 16 och 17 §§ får inte anordnas i radio eller television utan särskilt tillstånd.

Tillstånd att anordna sådana lotterier i lokalradio *enligt lokalradiolagen (1993:120)*, närradio eller andra trådsändningar av television än vidareändningar enligt radio- och TV-lagen (1996:844) får lämnas bara om det kan antas att marknaden för lokala lotterier inte försämras.

Tillstånd att anordna sådana lotterier i lokalradio, närradio eller andra trådsändningar av television än vidareändningar enligt radio- och TV-lagen (1996:844) får lämnas bara om det kan antas att marknaden för lokala lotterier inte försämras.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

---

⁶ Senaste lydelse 1996:860.

2.5 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen
(1995:450)

Prop. 1999/2000:55

Härigenom föreskrivs att 22 § marknadsföringslagen (1995:450) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §⁷

En näringsidkare får åläggas att betala en särskild avgift (marknadsstörningsavgift), om näringsidkaren eller någon som handlar på näringsidkarens vägnar uppsåtligen eller av oaktsamhet har brutit mot någon bestämmelse i 5–13 §§.

Detsamma gäller om en näringsidkare eller någon som handlar på dennes vägnar uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon av bestämmelserna i 26 § *andra stycket* *lokalradiolagen* (1993:120), 14 § första stycket andra och tredje meningen tobakslagen (1993:581), 4 kap. 10 § alkohollagen (1994:1738) eller 7 kap. 3, 4 eller 10 § radio- och TV-lagen (1996:844).

Detsamma gäller om en näringsidkare eller någon som handlar på dennes vägnar uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon av bestämmelserna i 14 § första stycket andra och tredje meningen tobakslagen (1993:581), 4 kap. 10 § alkohollagen (1994:1738) eller 7 kap. 3, 4 eller 10 § radio- och TV-lagen (1996:844).

Vad som sägs i första och andra stycket gäller också en näringsidkare som uppsåtligen eller av oaktsamhet väsentligt har bidragit till överträdelsen.

Avgiften tillfaller staten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

---

⁷ Senaste lydelse 1999:1007.

2.6 Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844)

Prop. 1999/2000:55

Härigenom föreskrivs i fråga om radio- och TV-lagen (1996:844)

dels att 1 kap. 5 §, 2 kap. 1, 2 och 4 §§, 3 kap. 1 §, 5 kap. 1 §, 9 kap. 7 §, 10 kap. 9 §, 11 kap. 1 §, och 13 kap. 3 § samt rubriken till 10 kap. skall ha följande lydelse,

dels att rubriken till 12 kap. skall lyda ”Handläggningen av ärenden om särskilda avgifter, vite och återkallelse”,

dels att det i lagen skall införas nya bestämmelser, 1 kap. 6 §, 5 kap. 2-20 §§, 6 kap. 7 a och 7 b §§, 9 kap. 10 och 11 §§, 11 kap. 5 § samt 13 kap. 1 a § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

5 §

Andra föreskrifter än 3 kap. 3 § första stycket 1 avseende villkor om förbud att sända reklam och 7 kap. 11 § om förbud att sända reklam gäller inte för ljud i TV-sändning, om ljudet helt stämmer överens med en ljudradiosändning som sker med stöd av tillstånd enligt denna lag *eller lokalradiolagen (1993:120)* eller för vilken den sändande låtit registrera sig.

Andra föreskrifter än 3 kap. 3 § första stycket 1 avseende villkor om förbud att sända reklam och 7 kap. 11 § om förbud att sända reklam gäller inte för ljud i TV-sändning, om ljudet helt stämmer överens med en ljudradiosändning som sker med stöd av tillstånd enligt denna lag eller för vilken den sändande låtit registrera sig.

6 §

I lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område finns bestämmelser om avgifter för tillstånd att sända TV-program i hela landet och för tillstånd att sända lokalradio.

2 kap.

1 §

För att sända ljudradio- eller TV-program med hjälp av radiovågor på frekvens under 3 gigahertz krävs tillstånd enligt denna lag.

Tillstånd krävs inte för sändningar av sökbar text-TV som sker från radiosändare som används för andra sändningar med stöd av tillstånd enligt denna lag *eller lokalradiolagen (1993:120)*. Tillstånd krävs inte heller för sändningar

Tillstånd krävs inte för sändningar av sökbar text-TV som sker från radiosändare som används för andra sändningar med stöd av tillstånd enligt denna lag. Tillstånd krävs inte heller för sändningar som är särskilt anpassade för syn-

som är särskilt anpassade för syn- eller hörselskadade och som äger rum under högst fyra timmar om dygnet från en sådan radiosändare.

Föreskrifter om tillstånd att inneha eller använda radiosändare finns i lagen (1993:599) om radiokommunikation.

eller hörselskadade och som äger rum under högst fyra timmar om dygnet från en sådan radiosändare.

2 §

Tillstånd att sända TV-program och tillstånd att till hela landet eller till utlandet sända ljudradioprogram meddelas av regeringen.

Tillstånd att sända TV-program och tillstånd att till hela landet eller till utlandet sända ljudradioprogram meddelas av regeringen. *Regeringen meddelar också tillstånd att bedriva lokala digitala ljudradiosändningar.*

Tillstånd att sända närradio enligt 4 kap. meddelas av Radio- och TV-verket.

Tillstånd att sända lokalradio meddelas av Radio- och TV-verket enligt lokalradiolagen (1993:120).

Tillstånd att sända lokalradio enligt 5 kap. meddelas av Radio- och TV-verket.

Radio- och TV-verket får vidare meddela tillstånd att under en begränsad tid om högst två veckor sända TV-program eller ljudradioprogram som inte är närradio eller lokalradio. Verket får förena ett sådant tillstånd med villkor enligt 3 kap. 1–3 §§ samt besluta att föreskrifterna i 6 och 7 kap. inte skall tillämpas på sändningar som sker med stöd av ett sådant tillstånd.

Om det finns särskilda skäl får regeringen meddela tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala sändningar som inte uppfyller kraven för närradio eller lokalradio. *Tillstånd att bedriva lokala digitala ljudradiosändningar meddelas också av regeringen.*

Om det finns särskilda skäl får regeringen meddela tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala sändningar som inte uppfyller kraven för närradio eller lokalradio.

4 §

Radio- och TV-verket skall upprätta ett register avseende dem som har tillstånd som avses i 2 § eller har anmält sig enligt 3 §. Registret får föras med hjälp av automatisk databehandling. Det får endast innehålla sådana uppgifter som avses i 3 § andra stycket, 6 kap. 9 §, 9 kap. 4–7 §§ samt 22 § andra stycket och 29 § lokalradiolagen (1993:120).

Radio- och TV-verket skall upprätta ett register avseende dem som har tillstånd som avses i 2 § eller har anmält sig enligt 3 §. Registret får föras med hjälp av automatisk databehandling. Det får endast innehålla sådana uppgifter som avses i 3 § andra stycket, 6 kap. 9 § och 9 kap. 4–7 §§.

3 kap.

1 §

Sändningstillstånd som meddelas av regeringen får förenas med villkor som innebär att sändningsrätten skall utövas opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet skall råda i ljudradion och televisionen.

Ett sändningstillstånd får därutöver förenas med villkor som anges i 2 och 3 §§ samt 4 § andra stycket. Ett sändningstillstånd får därutöver förenas med villkor som anges i 2–4 §§.

5 kap.

1 §

Med lokalradio avses andra tillståndspliktiga lokala ljudradiosändningar än sådana som kräver tillstånd av regeringen eller som får ske endast under en begränsad tid enligt 2 kap. 2 § fjärde stycket eller som är närradio.

Bestämmelser om lokalradio finns i lokalradiolagen (1993:120).

2 §

Radio- och TV-verket bestämmer sändningsområdenas omfattning. Härvid skall verket beakta

1. vad som är tekniskt möjligt att nå från sändare med lämpligt läge,

2. hur möjligheterna att ta emot sändningar påverkas på andra håll, och

3. vad som är naturliga lokala intresseområden.

Sändningsområdena skall utformas så att ett stort antal tillstånd kan lämnas. Flera tillstånd kan lämnas för samma sändningsområde.

3 §

När ett sändningsutrymme för ett område blir ledigt skall Radio- och TV-verket kungöra detta. I kungörelsen skall anges sändningsområdets omfattning, sista dag för ansökan och första dag då sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet.

4 §

Tillstånd att sända lokalradio lämnas till en fysisk eller juridisk person och omfattar endast ett sändningsområde. Ingen får ha mer än ett sändningstillstånd inom ett sändningsområde, om det inte finns särskilda skäl.

Staten, landsting eller kommuner får inte inneha tillstånd att sända lokalradio, vare sig direkt eller indirekt genom

1. företag i vilket ett eller flera sådana subjekt har en del som för dem gemensamt motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal har ett bestämmande inflytande, eller

2. ett företag som enligt 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554) är ett dotterföretag till ett företag som avses i 1.

5 §

Ett tillstånd att sända lokalradio innebär rätt att bedriva sådana sändningar som kan tas emot med god hörbarhet inom det sändningsområde som anges i tillståndet.

Sändningstillståndet får förenas med villkor enligt 10 och 11 §§.

6 §

Varje tillståndsperiod skall vara fyra år. Den första perioden skall räknas från och med den 1 januari 2001. Ett tillstånd gäller till utgången av den tillståndsperiod under vilken tillståndet meddelats.

7 §

Om två eller flera sökande finns till ett ledigt sändningsutrymme när ansökningstiden har gått ut, skall Radio- och TV-verket

ge sökandena möjlighet att före en viss dag samordna ansökningarna. Om det efter den dagen fortfarande finns två eller flera sökande till ett ledigt sändningsutrymme, skall verket besluta om fördelning av tillståndet i enlighet med 8 §.

8 §

När det finns två eller flera sökande till ett ledigt sändningsutrymme skall Radio- och TV-verket sträva efter en fördelning av sändningsutrymmet som medför att sändningarna i hög grad utgörs av eget material och program med lokal anknytning.

Vidare skall verket sträva efter att dominans över nyhetsförmedling och opinionsbildning motverkas och att möjligheterna till mångfald tas till vara. Därvid skall beaktas om sökanden

1. ger ut en dagstidning eller sänder radio eller television i sändningsområdet,

2. genom aktie- eller andelsinnehav eller avtal ensam har ett bestämmande inflytande över ett företag som avses i 1, eller

3. är ett företag i vilket någon som avses i 1 eller 2 ensam har ett bestämmande inflytande.

Radio- och TV-verket skall vid fördelningen också beakta sökandens finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva verksamheten varaktigt med god kapacitet och kvalitet.

Med eget material avses program som har tillkommit enbart för den egna verksamheten och som bearbetats redaktionellt.

Med dagstidning avses en allmän nyhetstidning av dagspresska-

raktär, som normalt kommer ut med minst ett nummer varje vecka.

9 §

Om det bara finns en sökande till ett ledigt sändningsutrymme, skall Radio- och TV-verket underrätta denne om att tillstånd kommer att meddelas om avgift enligt lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område betalas inom två veckor från det att underrättelsen skickas ut.

Om sökanden fullgör vad som anges i första stycket, skall denne meddelas tillstånd. Annars förfaller ansökan.

10 §

Ett sändningstillstånd får förenas med villkor som avser skyldighet att

1. sända program i en viss del av sändningsområdet eller som når en viss del av befolkningen inom området,

2. sända under en viss minsta tid,

3. använda en viss sändningsteknik och att samarbeta med andra tillståndshavare i tekniska frågor, och

4. använda en viss teknik för sådan inspelning som avses i 9 kap. 8 §.

11 §

Sändningstillståndet får även förenas med villkor som avser skyldighet att

1. inte förändra ägarförhållanden och inflytandet i företaget mer än i begränsad omfattning,

2. sända en viss mängd eget material, och att

3. sända en viss mängd program

med lokal anknytning.

Första stycket gäller inte i fall som avses i 9 §.

12 §

Innan Radio- och TV-verket meddelar beslut om tillstånd skall den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som myndigheten avser att förena med tillståndet.

13 §

Om en tillståndshavare senast sex månader före tillståndsperiodens utgång begär förlängning av sitt sändningstillstånd skall detta förlängas med ytterligare en tillståndsperiod, om inte

1. det finns grund för återkallelse av tillståndet enligt 11 kap.,

2. tillståndshavaren väsentligen brutit mot villkor som enligt 10 eller 11 § förenats med sändningstillståndet,

3. tillståndshavaren väsentligen brutit mot bestämmelsen om eget material i 6 kap. 7 a § och det inte finns särskilda skäl för att tillståndet skall förlängas.

Ett tillstånd skall inte heller förlängas om förändringar i tekniken eller i användningen av radiofrekvenser på grund av internationella överenskommelser som Sverige anslutit sig till medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle meddelas.

Om Radio- och TV-verket inte avser att medge förlängning skall verket, senast fyra månader före tillståndsperiodens utgång, meddela tillståndshavaren att tillståndet inte kommer att förlängas.

Som tillståndshavare i denna bestämmelse skall anses också den vars sändningsområde efter änd-

rad indelning enligt 14 § genomgått endast sådana förändringar att sändningsområdet framstår som väsentligen detsamma som före den ändrade indelningen.

14 §

Radio- och TV-verket får besluta om en ändrad indelning av sändningsområden vid utgången av en tillståndsperiod. Om en berörd tillståndshavare motsätter sig förändringen, får den vidtas endast om förändringar i tekniken eller i användningen av radiofrekvenser på grund av internationella överenskommelser som Sverige anslutit sig till medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle meddelas.

Beslut om ändrad indelning av sändningsområden får inte fattas senare än sex månader före tillståndsperiodens utgång.

Radio- och TV-verket skall för varje sändningsområde som ingår i den nya indelningen senast sex månader före utgången av den löpande tillståndsperioden meddela särskilt beslut om vem som skall anses som tillståndshavare. Om ingen kan anses som tillståndshavare skall tillstånd för sändningsområdet kungöras ledigt. Kungörelse får ske först sedan beslutet vunnit laga kraft.

15 §

Har Radio och TV-verket meddelat beslut enligt 14 § tredje stycket första meningen om att någon skall anses som tillståndshavare, får verket medge denne att sända efter tillståndsperiodens slut i avvaktan på att beslutet vinner laga kraft. Sådant medgivande

skall lämnas för ett visst sändningsområde för en viss tid.

16 §

Ett tillstånd får överlåtas om Radio- och TV-verket medger det. Sådant medgivande skall inte lämnas om

1. förvärvaren enligt 4 § andra stycket inte skulle kunna få tillstånd att sända lokalradio, eller

2. förvärvaren redan har tillstånd att sända lokalradio i samma sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket förvärvaren har del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande.

Överlåtelse skall heller inte medges om det medför en påtaglig minskning av mångfalden i medieutbudet inom sändningsområdet.

Om det finns särskilda skäl kan Radio- och TV-verket medge att överlåtelse sker trots att förvärvaren redan har tillstånd i sändningsområdet.

Om verket inte medger överlåtelsen, är den utan verkan.

17 §

Den som förvärvar ett tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag såvitt avser tiden efter beslutet om medgivande.

Om ett föreläggande enligt 10 kap. 9 § 1, 2, 9 och 10 har meddelats mot den tidigare innehavaren, gäller föreläggandet även mot den nye innehavaren. Radio- och TV-verket skall i samband med att det medger överlåtelsen underätta den nye innehavaren om

detta. Om underrättelse inte skett gäller inte föreläggandet mot denne.

18 §

Om en tillståndshavare begärt att hans tillstånd skall återkallas, skall tillståndet anses ha upphört att gälla den dag en sådan begäran kom in till Radio- och TV-verket eller den senare dag som tillståndshavaren angett.

19 §

Om en tillståndshavare försätts i konkurs eller träder i likvidation upphör hans tillstånd att gälla.

20 §

Om en tillståndshavare avlider upphör hans tillstånd att gälla tre månader efter dödsfallet. Har en ansökan om medgivande till överlåtelse av tillståndet kommit in till Radio- och TV-verket innan tillståndet upphört att gälla skall den prövas enligt 16 §.

6 kap.

7 a §

I lokalradio skall eget material sändas under minst tre timmar varje dygn under tiden 06.00–21.00.

7 b §

Varningsmeddelanden som är av vikt för allmänheten och som skall skydda människor, egendom eller miljö skall sändas kostnadsfritt i lokalradio, om en myndighet begär det.

9 kap.

7 §

På begäran av Radio- och TV-verket skall den som fått tillstånd

På begäran av Radio- och TV-verket skall den som fått tillstånd

av regeringen lämna upplysningar om sådana innehav av aktier eller andelar eller ingångna avtal som medför att han eller hon har inflytande i ett annat företag med sådant tillstånd. Vidare skall på begäran av Radio- och TV-verket ett företag som är tillståndshavare lämna uppgifter om sådana innehav av aktier eller andelar eller ingångna avtal som innebär att någon ensam har ett bestämmande inflytande i företaget.

av regeringen lämna upplysningar om sådana innehav av aktier eller andelar eller ingångna avtal som medför att han eller hon har inflytande i ett annat företag med sådant tillstånd. Vidare skall på begäran av Radio- och TV-verket ett företag som är tillståndshavare lämna uppgifter om sådana innehav av aktier eller andelar eller ingångna avtal som innebär att någon ensam har ett bestämmande inflytande i företaget. *Motsvarande gäller i fråga om den som har tillstånd att sända lokalradio.*

10 §

På begäran av Granskningsnämnden för radio och TV skall den som fått tillstånd att sända lokalradio lämna uppgifter som är nödvändiga för nämndens bedömning om sända program stämmer överens med denna lag och de villkor som har meddelats för sändningarna.

11 §

Den som fått tillstånd att sända lokalradio skall årligen till Granskningsnämnden för radio och TV redovisa hur de skyldigheter som avses i 5 kap. 11 § första stycket 2 och 3 har uppfyllts.

Straff och särskilda avgifter, m.m.

10 kap.

9 §⁸

Den som åsidosätter de bestämmelser som anges i denna paragraf får föreläggas att följa bestämmelserna. Ett föreläggande får förenas med vite. Detta gäller bestämmelserna om

---

⁸ Senaste lydelse 1998:1713.

1. närradiosändningarnas innehåll (6 kap. 6 och 7 §§)

2. beteckningar (6 kap. 9 §)

3. sändningsplikt eller skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarföretag (8 kap. 1, 2 och 4 §§),

4. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Radio- och TV-verket (9 kap. 4–7 §§),

5. skyldighet att lämna inspelning (9 kap. 8 §),

6. skyldighet att lämna upplysning om sändningstider i närradio (9 kap. 9 § första stycket),

7. skyldighet att lämna upplysningar om programinnehåll (9 kap. 9 § andra stycket), *eller*

8. varning (6 kap. 2 §).

Föreläggande enligt första stycket 1, 2 och 5–8 får meddelas av Granskningsnämnden för radio och TV. Föreläggande enligt första stycket 3–6 får meddelas av Radio- och TV-verket. Föreläggande enligt första stycket 5 och 6 får även meddelas av Konsumentombudsmannen.

1. närradiosändningars och lokalradiosändningars innehåll samt skyldighet att i lokalradio sända eget material och program *med lokal anknytning* (5 kap. 11 § 2 och 3, 6 kap. 6, 7 och 7 a §§).

7. skyldighet att lämna upplysningar om programinnehåll (9 kap. 9 § andra stycket),

8. varning (6 kap. 2 §),

9. *skyldighet att lämna uppgifter till Granskningsnämnden för radio och TV* (9 kap. 10 §), *eller*

10. *skyldighet att årligen rapportera till Granskningsnämnden för radio och TV* (9 kap. 11 §).

Föreläggande enligt första stycket 1, 2 och 5–10 får meddelas av Granskningsnämnden för radio och TV. Föreläggande enligt första stycket 3–6 får meddelas av Radio- och TV-verket. Föreläggande enligt första stycket 5 och 6 får även meddelas av Konsumentombudsmannen.

11 kap.

1 §

Ett tillstånd att sända ljudradio- eller TV-program skall återkallas på begäran av tillståndshavaren. Ett sådant beslut får också återkallas enligt vad som anges i 2–4 §§. Beslut om återkallelse enligt någon av dessa paragrafer får meddelas endast om det i betraktande av skälen för åtgärden inte framstår som alltför ingripande.

Ett tillstånd att sända ljudradio- eller TV-program skall återkallas på begäran av tillståndshavaren. Ett sådant beslut får också återkallas enligt vad som anges i 2–5 §§. Beslut om återkallelse enligt någon av dessa paragrafer får meddelas endast om det i betraktande av skälen för åtgärden inte framstår som alltför ingripande.

5 §⁹

Tillstånd att sända lokalradio får återkallas om

1. tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader efter tillståndets början,

2. tillståndshavaren inte utnyttjat rätten att sända eller sänt endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst fyra veckor,

3. tillståndshavaren väsentligt brutit mot någon av föreskrifterna i 6 kap. 4 § samt 7 kap. 1–3, 5, 8 och 9 §§, eller

4. domstol funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten.

Förfogar en fysisk eller juridisk person, utan tillstånd från Radio- och TV-verket, över mer än ett tillstånd i ett sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket förvärvaren har del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande, får det eller de tillstånd återkallas som har meddelats efter det första tillståndet.

Har Radio- och TV-verket medgett överlåtelse trots att tillståndshavaren redan har tillstånd att sända lokalradio i samma sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket tillståndshavaren har del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande får tillståndet återkallas endast om beslutet om överlåtelse grundats på felaktiga eller ofullständiga uppgifter från

⁹ Tidigare 5 § upphävd genom 1998:1713.

tillståndshavaren. Återkallelsen skall då avse det eller de tillstånd som överlåtits.

Om staten, landsting, eller kommuner innehar ett tillstånd att sända lokalradio på det sätt som anges i 5 kap. 4 § andra stycket skall verket återkalla detta tillstånd.

13 kap.

1 a §

Beslut av Radio- och TV-verket om lokalradio får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om det gäller beslut om att

1. avslå ansökan om tillstånd,
2. inte medge överlåtelse av tillstånd,
3. inte förlänga ett tillstånd,
4. återkalla ett meddelat tillstånd, och
5. någon enligt 5 kap. 14 § tredje stycket skall anses som tillståndshavare.

Mål om överklagande av beslut som avses i första stycket 1 och 4 skall handläggas skyndsamt.

Beslut som avses i första stycket 2–4 gäller omedelbart om inte något annat förordnas.

3 §¹⁰

Beslut av Granskningsnämnden för radio och TV eller Radio- och TV-verket om förelägganden som har förenats med vite enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1–3 och 8 samt 10 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Förelägganden enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1 och 2 samt 10 § gäller omedelbart, även om de överklagas.

Beslut av Granskningsnämnden för radio och TV eller Radio- och TV-verket om förelägganden som har förenats med vite enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1–3 och 8–10 samt 10 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Förelägganden enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1, 2, 9 och 10 samt 10 § gäller omedelbart, om inte något annat förordnas.

¹⁰ Senaste lydelse 1998:1713.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2. Genom lagen upphävs lokalradiolagen (1993:120) och lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio.

3. I fråga om sådana sändningar av lokalradio för vilka tillstånd meddelats före den 1 juli 2000 tillämpas de nya bestämmelserna med följande undantag.

a) Bestämmelserna om tillstånd i 8 § första stycket och andra stycket första meningen lokalradiolagen tillämpas till utgången av år 2008. Ett tillstånd skall dock inte förlängas om det finns grund för återkallelse av det.

b) Bestämmelserna om sändningars innehåll i 22 § första stycket samt, såvitt avser brott mot denna paragraf, 30 § lokalradiolagen tillämpas till utgången av år 2008.

c) Tillstånd att sända lokalradio får inte återkallas enligt 11 kap. 5 § första stycket 3 eller 4. I fråga om förvärv av tillstånd som har skett före den 1 juli 2000 tillämpas 28 § andra stycket första meningen lokalradiolagen i stället för 11 kap. 5 § andra stycket.

d) Bestämmelserna om sanktioner i 31a-31e §§ lokalradiolagen tillämpas i fråga om sådana sändningar av lokalradio på vilka den lagen är eller har varit tillämplig.

e) Bestämmelserna om överklagande m.m. i 38 och 39 §§ lokalradiolagen tillämpas i ärenden som väckts hos Granskningsnämnden för radio och TV eller Radio- och TV-verket före den 1 juli 2000.

4. Förelägganden som meddelats enligt 29-31 §§ lokalradiolagen gäller som om de meddelats enligt motsvarande nya bestämmelser.

Den 28 september 1995 beslutade regeringen om direktiv till en kommitté med uppdrag att lägga fram förslag om ändrade regler för lokala ljudradiosändningar (dir. 1995:123). Syftet med de nya reglerna skulle vara att förbättra möjligheterna att förverkliga de ursprungliga intentionerna i fråga om lokalradions mångfald och lokala förankring samt möjliggöra att närradion utvecklas till en livskraftig radio med lokal anknytning och demokratisk förankring. Kommittén antog namnet Lokal- och närradiokommittén (Ku 1995:04).

Lokal- och närradiokommittén överlämnade i november 1996 betänkandet Den lokala radion (SOU 1996:176). Betänkandet har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Kulturdepartementet (dnr Ku1996/2358/RTV).

Flertalet remissinstanser riktade stark kritik mot kommitténs förslag till ändrade regler för lokalradion. Kommitténs förslag i den delen genomfördes bl.a. därför inte.

Den 27 november 1997 beslutade regeringen att en särskild utredare skulle ges i uppdrag att lägga fram förslag om de framtida villkoren för den kommersiella lokalradion utformade i enlighet med målen för statens insatser på massmedieområdet (dir. 1997:11). Utredningen om den framtida kommersiella lokalradion lade i februari 1999 fram betänkandet Den framtida kommersiella lokalradion (SOU 1999:14). En sammanfattning av utredningens förslag finns i *bilaga 1*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Kulturdepartementet (dnr Ku1999/592/Me).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 16 december 1999 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Lagrådets synpunkter har i huvudsak följts. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 6, 7 och 8 samt i författningskommentaren. Därutöver har vissa redaktionella ändringar gjorts.

4.1 Ljudradions utveckling

De första försöken att sända rundradio ägde rum år 1922. Två år senare träffades det första avtalet mellan Radiotjänst AB (numera Sveriges Radio AB) och Telegrafstyrelsen. Huvudintressenter i Radiotjänst var pressen och radioindustrin. Avtalet innehöll public service-villkor liknande dem som alltjämt gäller. Programmen skulle vara av växlande art, skänka god förströelse, vara ägnade att vidmakthålla allmänhetens intresse för rundradio, hållas på en hög ideell, kulturell och konstnärlig nivå samt vara präglade av vederhäftighet, saklighet och opartiskhet. Verksamheten skulle bedrivas så att folkupplysningen och folkbildningsarbetet befrämjades. Avtalet innehöll även förbud mot reklam m.m. samt krav på att ej kränka enskilds rätt och att sända myndighetsmeddelanden utan särskild ersättning.

Ljudradiosändningar i Sverige vid sidan av Sveriges Radios sändningar förekom inte förrän i april 1979, då försöksverksamhet med närradio inleddes. Under 1950-talet och början av 1960-talet skedde dock viss "piratradioverksamhet" genom bl.a. Radio Nord. Möjligheten för vissa sammanslutningar, främst kyrkorna och det etablerade föreningslivet, att i lokalt mycket begränsade områden sända närradio blev permanent den 1 januari 1986.

Den 1 april 1993 blev privata reklamfinansierade ljudradiosändningar, lokalradio, tillåtna. Samtidigt blev det möjligt för sammanslutningar med tillstånd att sända närradio att sända reklam och sponsrade program.

4.2 Lokalradio

Införandet av yttrandefrihetsgrundlagen den 1 januari 1992 innebar bl.a. att det för ljudradio och television skulle råda etableringsfrihet i enlighet med vad som gällde för tryckta skrifter. Av praktiska skäl kunde dock principen om etableringsfrihet inte få fullt genomslag. Det begränsade frekvensutrymmet krävde prioriteringar mellan olika typer av rundradioanvändning. Etableringar av marksänd ljudradio förutsatte därför även i fortsättningen någon form av tillståndsgivning.

Enligt 3 kap. 2 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen får rätten att sända radioprogram på annat sätt än genom tråd regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända. Lokalradiolagen (1993:120), som trädde i kraft den 1 april 1993 (prop. 1992/93:70, bet. 1992/93:KU15, rskr. 1992/93:168), innehåller sådana föreskrifter som avses i grundlagsbestämmelsen.

En utgångspunkt vid införandet av lokalradion var enligt propositionen att förstärka yttrandefriheten. De nya möjligheterna att sända privat lokalradio skulle utnyttjas på ett sådant sätt att möjligheterna till mångfald togs till vara. Antalet självständiga röster skulle öka. Avsikten var att varje radiostation skulle få en oberoende ställning med inriktning mot sitt lokala spridningsområde. Det skulle slås vakt om programverksamhetens

självständighet och lokala karaktär. Lokalradiostationer borde inte få användas till att enbart sända ut ett centralt producerat programutbud. En utveckling som skulle leda till att ett fåtal centralt kontrollerade kedjeföretag dominerade lokalradion skulle, enligt propositionen, inte nämnvärt öka mångfalden i radion och borde därför motverkas.

Enligt lokalradiolagen krävs det tillstånd av Radio- och TV-verket för rätt att sända lokalradio. Ett tillstånd innebär rätt att bedriva sådana sändningar som kan tas emot med god hörbarhet inom ett sändningsområde som anges i tillståndet. Ingen kan, vare sig direkt eller indirekt, få mer än ett tillstånd. Varken staten, landsting eller kommuner, programföretag med tillstånd enligt radio- och TV-lagen (1996:844) eller någon som ger ut en dagstidning kan få tillstånd, vare sig direkt eller indirekt. Varje tillståndshavares sändningar skall ha en särskild beteckning som skiljer dessa från andra tillståndshavares sändningar. Under minst en tredjedel av sändningstiden per dygn skall program som framställts särskilt för den egna verksamheten sändas. Tillstandsperioden är åtta år och löper ut den 31 december 2000. Möjlighet att få tillstånd för ytterligare en tillstandsperiod finns. Om det råder konkurrens om ett ledigt sändningstillstånd, skall detta fördelas efter ett auktionsförfarande där den som erbjuder sig att betala den högsta årliga avgiften till staten får tillståndet. I annat fall skall den som får tillståndet betala en minimiavgift på 20 000 kronor. Avgifterna justeras årligen med hänsyn till konsumentprisindex.

4.3 ”Stopplagen”

Under hösten 1994 utnyttjade konstitutionsutskottet sin initiativrätt och lade fram ett förslag till en lag som innebar att det till utgången av år 1995 inte skulle fördelas några nya tillstånd att sända lokalradio (bet. 1994/95:KU25). Samtidigt hemställde utskottet att riksdagen skulle tillkänna för regeringen att en kommitté med parlamentarisk sammansättning borde se över förutsättningarna för den privata lokalradion. Efter begäran av tio av riksdagens ledamöter förklarades lagförslaget vilande i tolv månader. Sedan utskottet gjort en förnyad hemställan antog riksdagen hösten 1995 den s.k. stopplagen, lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio (bet. 1995/96:KU16, rskr. 1995/96:50).

Enligt konstitutionsutskottet hade inte lokalradion utvecklats enligt de intentioner som angivits i lokalradiopropositionen. Lokala stationer var enligt utskottet ofta beroende av centrala programnätverk. De regler som skulle motverka en dominans på marknaden av ett fåtal kapitalstarka kedjeföretag hade visat sig vara otillräckliga. I ett avgörande hade Granskningsnämnden för radio och TV dessutom slagit fast att en tillståndshavare kunde uppfylla lagens krav på eget programinnehåll genom att nattetid sända från en automatisk jukebox. Utskottet ansåg därför att det var nödvändigt att se över lagstiftningen. Medan detta arbete pågick var det enligt utskottet nödvändigt att hejda den pågående utvecklingen, eftersom det skulle bli svårare att bryta koncentrationen ju längre den på-

gått. Avsikten med lagförslaget var att hindra en fortsatt koncentration av ägande och nätverksbildning.

Den parlamentariska kommittén borde enligt utskottet göra en närmare kartläggning av förhållandena på lokalradioområdet. På grundval av kartläggningen skulle regler med nya villkor för den privata lokalradion utarbetas, syftande till att förverkliga målsättningen om mångfald och lokal förankring. Som exempel på tänkbara åtgärder angav utskottet följande.

1. Auktionssystemet kan ersättas med ett annat urvalssystem. Som exempel kan nämnas urval efter sökandens ambitioner i fråga om lokalt förankrade program, och förmåga att uppfylla ambitionerna. Vid utformningen av systemet bör en strävan vara att tillståndsgivningen inte skall kunna vara godtycklig. Frågan om valet mellan likvärdiga sökande och kontroll av att gjorda åtaganden uppfylls kräver särskilda överväganden.
2. Reglerna för ägarsamband. Nuvarande regler verkar inte ha hindrat att nätverksföretag och andra bulvanarrangemang behärskar flera sändningstillstånd. Åtgärderna kan vara att förbättra tillsynen och skärpa reglerna.
3. Kravet på eget programinnehåll kan förändras. Den andel av sändningstiden som skall vara eget material kan höjas från nuvarande en tredjedel. Reglerna för vad som skall godtas som eget programinnehåll kan förändras så att man inte längre kan uppfylla kraven genom att låta en automatisk jukebox spela skivor.
4. Reglerna för sändningarnas innehåll kan förändras på andra sätt, t.ex. genom krav på lokala nyheter eller andra program som handlar om det egna sändningsområdet. Tillsynsfrågan måste övervägas särskilt.
5. Staten kan stödja ambitiös programverksamhet, antingen genom direkta bidrag eller genom sänkta koncessionsavgifter. Konsekvenserna för statsfinanserna måste därvid övervägas särskilt.
6. Ändrade regler kan gälla endast för nya sändningstillstånd eller även för alla tillståndshavare. Om ändringarna innebär ökade åligganden för befintliga tillståndshavare kan frågan om ersättning bli aktuell.

Stopplagen har sedermera förlängts vid tre tillfällen och gäller numera till utgången av år 2000 (SFS 1998:1710). I samband med den senaste förlängningen av lagen ifrågasatte Lagrådet om sådana särskilt viktiga skäl som avses i 2 kap. 13 § regeringsformen kan anses föreligga för en ytterligare förlängning av stopplagen. Mot bakgrund av pågående utredningsarbete uttalade emellertid Lagrådet att det inte ville motsätta sig att stopplagens giltighetstid förlängdes en sista gång i avvaktan på att ny lagstiftning antas av riksdagen. Konstitutionsutskottet tillstyrkte förslaget och riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 1998/99:1 utg. omr. 1, bet. 1998/99:KU14, rskr. 1998/99:97).

4.4 Lokal- och närradiokommittén

Den 28 september 1995 beslutade regeringen att en kommitté skulle tillkallas med uppdrag att bl.a. lägga fram förslag om ändrade regler för lokala ljudradiosändningar (dir. 1995:123).

Den parlamentariskt sammansatta kommittén, som antog namnet Lokal- och närradiokommittén, konstaterade att endast en mycket liten del av tillståndshavarna verkar under förhållanden som i alla delar sammanfaller med tankarna bakom lokalradioreformen. De lokala stationerna är enligt kommittén till övervägande del beroende av eller del av centrala

programnätverk och omkring hälften av tillståndshavarna förmedlar riks-sändningar med i bästa fall smärre regionala eller lokala fönster. Vidare menade kommittén att ägandet är koncentrerat och programutbudet endast till en mindre del består av program med lokal inriktning.

Lokal- och närradiokommittén överlämnade sitt betänkande, Den lokala radion (SOU 1996:176), i november 1996. Förslagen innebar i korthet följande.

- Auktioner ersätts med ett urvalsförfarande baserat på programverksamhetens inriktning och ägarförhållanden.
- En nämnd knuten till Radio- och TV-verket handhar tillståndsgivning.
- Ingen automatisk förlängning av nuvarande sändningstillstånd som löper ut år 2000; den som tidigare haft tillstånd skall dock kunna ges försteg vid tillståndsgivning.
- Tillstånden skall löpa i fem år från och med år 2001 med förnyad prövning vart femte år.
- Tillstånden får inte överlåtas. Vid konkurs, dödsfall m.m. skall tillstånden återlämnas för ny utlysning.
- Ägarförändringar kan göras i begränsad omfattning efter avgörande av den nya nämnd som kommittén föreslår skall inrättas.
- Avgifterna sänks till i genomsnitt en tredjedel av dagens avgifter.
- Kravet på att en tredjedel av sändningarna skall vara egenproducerat material behålls och skärps genom en regel om att sådant material skall sändas under dagtid.

Vid remissbehandlingen av betänkandet instämde flera remissinstanser i kommitténs kartläggning av förhållanden och problem för lokalradion. Ett flertal remissinstanser ansåg att kommitténs uppdrag gavs för tidigt eftersom utvecklingen inom den digitala tekniken inte har kunnat beaktas fullt ut. Många remissinstanser påpekade att radioföretagen inte fått tid att utvecklas till en livskraftig bransch. Ett flertal av remissinstanserna redovisade allvarliga invändningar mot delar av förslaget. Flera av de juridiska instanserna avvisade bl.a. förslaget om att inte ge en förlängning av tillstånden efter år 2000.

Med hänsyn till bl.a. remissinstansernas kritik ansåg regeringen att det inte var möjligt att genomföra förslagen. En särskild utredare gavs därför i uppdrag att lägga fram förslag om de framtida villkoren för den kommersiella lokalradion (dir. 1997:11). Förslagen skulle utformas i enlighet med målen för statens insatser på massmedieområdet: att stödja mångfald och reella yttrandemöjligheter, garantera massmediernas oberoende samt säkerställa tillgängligheten till massmedierna. Utredaren skulle också föreslå på vilket sätt den kommersiella lokalradions medverkan vid en introduktion av digitala ljudradiosändningar kan underlättas. Som tidigare framgått har utredaren överlämnat betänkandet Den framtida kommersiella lokalradion (SOU 1999:14).

4.5 Lokalradions verksamhet

Det finns för närvarande 84 utdelade tillstånd för analoga sändningar fördelade över 38 sändningsområden. Därutöver finns tio lediga tillstånd,

fem av dessa avser områden där kommersiella lokalradiosändningar redan pågår; Norrköping, Skellefteå, Sundsvall, Södertälje och Östersund. De övriga lediga tillstånden finns i Gällivare, Malå och Arjeplog med vardera ett ledigt tillstånd samt två i Västra Bergslagen. Huvuddelen av det material som sänds i lokalradio är centralt producerat och samtidigt sänt över flera stationer. Detta är en följd av att några få nätverk med många anslutna tillståndshavare har en mycket hög grad av central programverksamhet.

Om man utgår från enbart programsamarbete finns tre större nätbildningar. I två av dessa nätverk (RIX FM och Mix Megapol) förses varje enskild tillståndshavare under 16–17 timmar per dygn med samma programmaterial. Också inom det tredje programsamarbetet (NRJ) förses flertalet tillståndshavare med ett centralproducerat material under två tredjedelar av dygnet. De tre nätverken organiserar närmare 60 av de 85 tillståndshavarna. Härutöver förekommer programsamarbete mellan Radio Match-stationer (Fria Media) på olika orter. Vid ett 20-tal stationer är i stort sett allt programmaterial egenproducerat. Programmen har hos de flesta av dessa stationer en tydlig lokal förankring.

4.6 Digitala ljudradiosändningar

Våren 1995 beslutade riksdagen i enlighet med regeringens förslag (prop. 1994/95:170, bet. 1994/95:KU47, rskr. 1994/95:369) att försöksverksamhet med digitala ljudradiosändningar skulle inledas. Verksamheten borde påbörjas under hösten 1995, inledningsvis i ett begränsat antal områden i såväl storstadsregionerna som andra delar av landet. Såväl Sveriges Radio och Utbildningsradion som privata programföretag skulle ges möjlighet att delta i sändningarna. Regeringen bedömde att sändningsverksamheten skulle kunna finansieras av de medverkande företagen utan att staten anslog några särskilda medel.

Syftet med att inleda sändningar i begränsad omfattning var att pröva den nya digitala sändningstekniken under svenska förhållanden. Det gällde bl.a. att utveckla kompetens hos svenska företag beträffande tekniska aspekter, utveckling av nya programtjänster som den nya tekniken lämpar sig för samt att ge allmänheten möjligheter att bedöma fördelar och nackdelar med digital ljudradio. En första utvärdering av de digitala ljudradiosändningarna ansågs kunna göras när verksamheten pågått i ca två år.

För digitala ljudradiosändningar finns det ett rikstäckande frekvensblock och regionala frekvensblock i 19 olika områden tillgängliga. Tillstånd att bedriva digitala ljudradiosändningar meddelas av regeringen, efter förslag och beredning av Radio- och TV-verket.

Digitala sändningar i Sveriges Radios regi pågår sedan år 1995.

Regeringens förslag: Nya regler för den kommersiella lokalradion införs i radio- och TV-lagen (1996:844) den 1 juli 2000. Lokalradiolagen (1993:120) och lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio, den s.k. stopplagen, upphävs.

Regeringens bedömning: De lokala digitala ljudradiosändningarna bör inte omfattas av de nya reglerna för den kommersiella lokalradion. För dem som har tillstånd att sända enligt lokalradiolagen bör särskilda övergångsbestämmelser gälla.

Utredningens förslag stämmer delvis överens med regeringens. De nya villkoren föreslås dock gälla från den 1 januari 2001 och omfatta såväl analoga som digitala sändningar.

Remissinstanserna: Ett flertal remissinstanser menar att det finns behov av förändringar på lokalradioområdet. Dagens lagstiftning anses ha uppenbara brister och flertalet remissinstanser tycker det är bra och klargörande att reglerna för lokalradio förs in i radio- och TV-lagen. *Radio- och TV-verket* anser att de nya villkoren bör träda i kraft snarast med hänsyn till att sändningstillstånd inte har kunnat fördelas sedan år 1995 på grund av stopplagen.

När det gäller digitala sändningar tycker många remissinstanser att det inte föreslagits tillräckligt kraftiga incitament för att den kommersiella radion snabbt och kraftfullt skall kunna inleda teknikskiftet.

Skälen för regeringens förslag

Nya villkor

Syftet med införandet av lokalradion var att förstärka yttrandefriheten genom ökad mångfald i eteren. Varje lokalradiostation skulle få en oberoende ställning med inriktning mot sitt lokala spridningsområde och det skulle slås vakt om programverksamhetens självständighet och lokala karaktär.

Detta skulle uppnås genom att de sökandes betalningsvilja avgjorde valet mellan flera sökande vid en öppen och offentlig auktion, trots att många remissinstanser hade varit kritiska mot en sådan ordning. Bland annat ansågs det att auktionsmetoden skulle få till följd att olika radiostationer skulle komma att sända ut ett likartat programutbud. Det påpekades också att metoden skulle kunna leda till en kostnadsnivå som var för hög för små intressenter, med risk för konkurser och nätverksbildning som följd.

Regelverket för lokalradion trädde i kraft den 1 april 1993. Redan i november 1994 konstaterade konstitutionsutskottet att lokalradion inte hade utvecklats enligt de angivna intentionerna. Utskottet framhöll bl.a. att de lokala stationerna ofta är starkt beroende av centrala programnätverk. Detta bekräftas i de betänkanden som lämnats av Lokal- och närradiokommittén och Utredningen om den framtida kommersiella lokalradion.

De kartläggningar som redovisas i betänkandena ger bl.a. vid handen att de lokala stationerna i stor utsträckning är starkt beroende av eller en del av centrala programnätverk. Programutbudet är ofta centralproducerat och består endast till en mindre del av program med lokal inriktning. Korsägande och ägarkoncentration karakteriserar flera av nätverken. När ett tillstånd överläts, är det oftast redan etablerade ägargrupper som köper det. Bara i enstaka undantagsfall har överlåtelseerna inneburit att någon ny ägare tillkommit.

Mot denna bakgrund är det angeläget att införa nya villkor för den kommersiella lokalradion som skapar bättre förutsättningar att uppnå de ursprungliga syftet med införandet av lokalradion. De förändringar som föreslås i det följande syftar därför till att förstärka yttrandefriheten genom att öka mångfalden och den lokala förankringen i verksamheten.

När radio- och TV-lagen infördes var tanken att skapa ett väl sammanhållet regelsystem för radio och TV. Lokalradiolagen fick emellertid lämnas åt sidan i avvaktan på resultaten från det då pågående utredningsarbetet. De nya villkoren för lokalradion och det regelverk som i övrigt skall gälla bör därför inordnas i radio- och TV-lagen. Samtidigt bör lokalradiolagen upphävas.

Några tillstånd att sända lokalradio har inte fördelats efter det att stopplagen trädde i kraft den 16 december 1995. Stopplagen har förlängts vid tre tillfällen och gäller numera till utgången av år 2000. Utredningen har föreslagit att de nya villkoren för lokalradion skall börja gälla den 1 januari 2001. För att inte lediga radiofrekvenser skall stå outnyttjade under längre tid än nödvändigt, bör de nya villkoren emellertid börja tillämpas redan från och med den 1 juli 2000. Stopplagen bör upphöra att gälla vid samma tidpunkt.

Befintliga tillstånd

En väsentlig fråga när det gäller att införa nya villkor för den kommersiella lokalradion är vad som skall gälla för dem som har fått tillstånd enligt lokalradiolagen.

Enligt 8 § lokalradiolagen är varje tillståndsperiod åtta år. Den första tillståndsperioden omfattar tiden från och med den 1 januari 1993 till utgången av år 2000. Om tillståndshavaren begär det före tillståndsperiodens slut, skall tillståndet förlängas med ytterligare en tillståndsperiod. Lagrådet menade att konstruktionen med tidsbegränsade tillstånd i förening med de planer på en utvärdering av systemet, när det hade varit i bruk under någon tid, som redovisades gör att de som söker tillstånd måste räkna med möjligheten att de inte får tillståndet förlängt på grund av skärpta krav i lokalradiolagen och att någon rätt till ersättning av staten inte kan komma i fråga om det sker. Förändringar i lokalradiolagen under tillståndstiden i syfte att ge utrymme för skälighetsbedömningar måste enligt Lagrådet bedömas på samma sätt. – Regeringen anslöt sig till Lagrådets bedömning (se prop. 1992/93:70 s. 26).

De nuvarande tillståndshavarna har fått sina tillstånd på grund av att deras betalningsvilja varit störst. Givetvis har rätten att få tillståndet förlängt med ytterligare en period spelat en betydelsefull roll vid deras be-

dömning av hur stor avgift de skulle kunna åta sig att betala för tillstånden. Det krävs därför mycket starka skäl för att underlåta att förlänga tillstånden med ytterligare en period. Enligt utredningen har de ackumulerade förlusterna för lokalradion vid utgången av år 1998 uppskattats till ca 800 miljoner kronor. Även detta talar för att tillstånden bör förlängas.

Utredningen föreslår att de nuvarande tillstånden skall förlängas till utgången av år 2008 och att tillståndshavarna i huvudsak skall fortsätta att betala den avgift som fastställdes för dem vid auktionsförfarandet. Remissinstanserna är positiva till att tillstånden förlängs. Radioutgivareföreningen anser att de nuvarande tillståndshavarna skall tillförsäkras rätt att fortsätta med de analoga sändningarna även efter år 2008 och då med fyra år i taget, med hänsyn till osäkerheten beträffande den digitala teknikens inträde.

Den främsta invändningen som kan resas mot att förlänga tillstånden för de nuvarande tillståndshavarna är att olika regler kommer att gälla för tillståndshavarna beroende på när tillstånden meddelades. De olägenheter och komplikationer som är förenade med detta är emellertid inte så stora att detta bör undvikas till varje pris. Att villkoren för verksamheten skulle kunna komma att justeras och att nya tillstånd skulle kunna fördelas i befintliga sändningsområden har stått klart från början (se prop. 1992/93:70 s. 12 och 43). Det torde således ha varit uppenbart för tillståndshavarna att sändningarna i framtiden skulle kunna bedrivas under olika förutsättningar beroende på när tillstånden fördelades. Att förändrade villkor för den kommersiella lokalradion skulle kunna medföra parallella system framgår även av konstitutionsutskottets betänkande (bet. 1994/95:KU25 s. 4).

Regeringen delar utredningens uppfattning att de befintliga tillstånden bör förlängas och att de avgifter som fastställts för dessa bör fortsätta att utgå. Detta innebär att det bör gälla särskilda övergångsbestämmelser för dem som har tillstånd enligt lokalradiolagen om nya villkor införs. I avsnitt 7 återkommer regeringen med förslag om i vilka avseenden de befintliga tillstånden skall undantas från tillämpningen av de nya regler som föreslås gälla för den kommersiella lokalradion. Avgifterna för befintliga tillstånd behandlas särskilt i avsnitt 8.

Lokala digitala ljudradiosändningar

Våren 1995 beslutades att försöksverksamhet med digitala ljudradiosändningar skulle inledas i ett begränsat antal områden i såväl storstadsregionerna som andra delar av landet. Sveriges Radio inledde sådana sändningar redan under samma år. Några ytterligare tillstånd att sända digital ljudradio har emellertid inte meddelats, vilket innebär att kommersiella sändningar med digital teknik inte har påbörjats.

Försöksverksamheten med lokala digitala ljudradiosändningar syftar till att pröva tekniken under svenska förhållanden, att utveckla kompetens hos svenska företag och att utveckla nya programtjänster. Vidare skall allmänheten ges möjlighet att bedöma för- och nackdelar med digital ljudradio.

Utredningen har bl.a. haft i uppdrag att föreslå på vilket sätt den kommersiella lokalradions medverkan vid en introduktion av digitala ljudradiosändningar kan underlättas.

Enligt utredningens förslag skall regleringen vara enhetlig oavsett om sändningarna sker med digital eller analog teknik. Vidare föreslår utredningen en fortsatt utbyggnad av det digitala nätet. Utbyggnaden bör ske med hänsyn till efterfrågan. I övrigt lämnar utredningen förslag som behandlar utnyttjande av frekvensutrymmet, tillståndstidens längd, tilläggstjänster samt befrielse från koncessionsavgift under de fyra första åren.

Eftersom tillgången på mottagare fortfarande är begränsad i Sverige och kommersiella sändningar ännu inte har kommit till stånd, är det för tidigt att göra en meningsfull utvärdering av den digitala tekniken. I detta läge är det vanskligt att bedöma vilka förändringar av regelverket för lokala digitala ljudradiosändningar som bör göras. Dessutom är många remissinstanser kritiska till utredningens förslag och anser att det saknas tillräckligt kraftiga incitament för att den kommersiella radion skall kunna inleda teknikskiftet.

Med hänsyn härtill är det för närvarande inte möjligt att genomföra utredningens förslag. De lokala digitala ljudradiosändningarna bör således inte omfattas av de nya villkor som föreslås för den kommersiella lokalradion. Frågan om hur verksamheten med digital ljudradio bör fortsätta och hur de kommersiella programföretagen skall kunna medverka bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

6.1 Vem kan få tillstånd ?

Regeringens förslag: Tillstånd att sända lokalradio får även i fortsättningen lämnas till såväl fysiska som juridiska personer.

Staten, landsting eller kommuner får inte inneha tillstånd att sända lokalradio, vare sig direkt eller indirekt genom

1. företag i vilket ett eller flera sådana subjekt har en del som för dem gemensamt motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal har ett bestämmande inflytande, eller

2. ett företag som är ett dotterföretag till ett företag som avses i 1.

Förbudet att ge tillstånd att sända lokalradio till tidningsutgivare samt programföretag som fått tillstånd av regeringen att sända ljudradio- eller TV-program skall avskaffas liksom förbudet för en tillståndshavare att inneha mer än ett tillstånd.

Utredningens förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens.

Remissinstanserna: Bland de remissinstanser som uttalar sig om förslagen är den övervägande delen i princip positiva. Den kritik som framförs gäller främst förslaget om antalet tillstånd. De som är negativa till förslaget anser att förslaget kommer påverka mångfalden och yttrandefriheten i negativ riktning. *Institutionen för journalistik, medier och kommunikation vid Stockholms universitet* menar att förslaget kommer att skapa en kommersiell lokalradiomarknad som i framtiden sannolikt bara rymmer ett eller två nationella nätverk, förmodligen kopplade till redan starka medieföretag. *Sveriges Reklamförbund* och *Radio- och TV-verket* anser däremot att dagens förbud mot att inneha mer än ett tillstånd bör utgå, eftersom det inte är ägnat att öka mångfalden och det lätt har kunnat kringgå. *Svenska Journalistförbundet* menar att förslaget innebär en viss risk för ökad ägarkoncentration men att det troligen kommer att skapa förutsättningar för nya etableringar och därigenom en ökad mångfald. *Radioutgivareföreningen* tillstyrker förslaget under förutsättning att nuvarande tillståndshavare skall kunna utnyttja denna förändring utan att hänsyn skall behöva tas till eventuellt nya urvalsregler. Enligt *Tidningsutgivarna* är förbudet att inneha mer än ett tillstånd en omotiverad särreglering som bör utgå.

Skälen för regeringens förslag

Fysiska och juridiska personer

Tillstånd att sända lokalradio kan, enligt 5 § första stycket lokalradiolagen (1993:120), lämnas till en fysisk eller juridisk person.

Tillstånd bör även i fortsättningen kunna ges till såväl fysiska som juridiska personer.

Staten, landsting och kommuner

Enligt 6 § lokalradiolagen kan inte staten, landsting eller kommuner, vare sig direkt eller genom företag i vilket ett sådant organ på grund av aktie- eller andelsinnehav eller avtal ensamt har ett bestämmande inflytande, få tillstånd att sända lokalradio.

Syftet med bestämmelsen är att lokalradion inte skall fungera som språkrör för myndigheter (prop. 1992/93:70 s. 16). Detta skäl är fortfarande relevant. Förbudet för dessa organ att inneha tillstånd bör därför kvarstå.

Utredningen föreslår dessutom att regeln bör skärpas i syfte att undvika att den kan kringgå. Skärpningen innebär att inte heller sådana organ skall kunna få tillstånd som ägs, eller där motsvarande minst 20 procent av samtliga aktier direkt eller indirekt ägs, av stat, landsting eller kommun. Regeringen anser att ett sådan begränsning bör införas. I enlighet med vad *Lagrådet* anfört bör bestämmelsen vara tillämplig också om två eller flera av de angivna subjekten tillsammans äger angiven del i samma företag, t.ex. om två samverkande kommuner har tio procent vardera. *Lagrådet* har vidare påpekat att en tillämpning av bestämmelsen förefaller utesluten i det fall tillstånd söks för ett dotterföretag till ett företag som till mer än 20 procent ägs av stat eller kommun. För att hindra kringgående bör, enligt regeringens mening, även sådana dotterföretag omfattas av förbudet.

Tidningsföretag

Tillstånd att sända lokalradio får, enligt 7 § lokalradiolagen, inte ges till den som ger ut en dagstidning eller till den som har ett bestämmande inflytande i ett företag som ger ut en dagstidning. Inte heller får ett tillstånd ges till ett företag i vilket någon av de nämnda har ett bestämmande inflytande.

Bestämmelsen motiverades med att tidningsföretag annars skulle kunna "öka sitt inflytande över nyhetsförmedlingen och opinionsbildning i stället för att antalet självständiga röster skulle bli flera" (prop. 1992/93:70 s. 17). Den har emellertid visat sig vara lätt att kringgå.

Den kartläggning som utredningen gjort visar att flera tidningsföretag är delägare, direkt eller indirekt via dotterbolag, i programföretag som sänder lokalradio. Ur mångfaldssynvinkel ter sig denna utveckling mindre lyckad. Samtidigt skall det framhållas att tidningsföretagen många gånger har en kompetens som är till nytta för lokalradion. I andra länder är det vanligt att tidningsutgivare tillåts att ha tillstånd för radiosändningar men att vissa begränsningar gäller t.ex. att en tidningsutgivare inte får äga mer än en viss del av en nationell radiolicens.

Utredningen föreslår att förbudet för tidningsföretag att inneha tillstånd att sända lokalradio skall tas bort och att förhållandet i stället skall beaktas

när tillstånden fördelas. Endast ett fåtal remissinstanser har kommenterat förslaget.

Utredningens förslag kan medföra oönskade konsekvenser i vissa fall. Som exempel kan nämnas orter där ett tidningsföretag har en dominerande ställning. Om detta tidningsföretag också får tillstånd att sända lokalradio, dess inflytande över nyhetsförmedling och opinionsbildning kunna förstärkas och lokalradion blir inte den motvikt till tidningsmonopolen som den annars skulle kunna vara (prop. 1992/93:70 s. 17 ff.). Sådana konsekvenser kan dock undvikas genom att ägarförhållanden och mångfaldsaspekter beaktas när tillstånden fördelas (se avsnitt 6.2.2). Saknas det andra behöriga sökande kan emellertid den beskrivna situationen uppkomma. Alternativet är att det lediga tillståndet skulle komma att stå outnyttjat, vilket inte skulle gynna yttrandefriheten.

Regeringen ställer sig mot denna bakgrund bakom utredningens förslag. Förbudet för tidningsföretag att inneha tillstånd att sända lokalradio bör således avskaffas.

Programföretag med tillstånd av regeringen

Enligt 6 § lokalradiolagen kan inte programföretag med tillstånd av regeringen att sända ljudradio- eller TV-program, vare sig direkt eller genom företag i vilket ett sådant programföretag på grund av aktie- eller andelsinnehav eller avtal ensamt har ett bestämmande inflytande, få tillstånd att sända lokalradio. Skälet för att utesluta dessa företag från möjligheten att sända lokalradio var att det ansågs främja mångfalden (prop. 1992/93:70 s. 16).

Utredningen föreslår att även de programföretag som fått tillstånd att sända ljudradio- eller TV-program av regeringen skall kunna få lokalradiotillstånd. De remissinstanser som yttrat sig om förslaget är positiva.

Det finns inte något hinder för den som har tillstånd att sända lokalradio att också få tillstånd av regeringen att sända ljudradio- eller TV-program. Med hänsyn till den tekniska utvecklingen och den konkurrens som råder på medieområdet, bör inte programföretag med erfarenhet och ekonomisk styrka generellt undantas från möjligheten att sända lokalradio. Däremot finns det anledning att beakta förhållandet när tillstånden fördelas (se avsnitt 6.2.2). Mot bakgrund härav bör utredningens förslag genomföras.

Innehav av flera tillstånd

Att ingen kan få mer än ett tillstånd, vare sig direkt eller genom företag i vilket han på grund av aktie- eller andelsinnehav eller avtal ensam har ett bestämmande inflytande, framgår av 5 § första stycket lokalradiolagen.

Bakgrunden till bestämmelsen var en strävan efter att utforma reglerna på sådant sätt att antalet självständiga röster skulle öka väsentligt. Tillkomsten av självständiga lokalt förankrade radioföretag skulle underlätta och en utveckling i riktning mot ett fåtal centralt kontrollerade kedjeföretag skulle motverkas (prop. 1992/93:70 s. 16).

Utvecklingen blev den motsatta. Utredningens kartläggning visar att lokalradion i dag domineras av fyra nätverk som i stor omfattning sänder

centralproducerat material. Denna utveckling beror på ett flertal omständigheter, bl.a. de höga koncessionsavgifterna. Dessa har gjort det nödvändigt att sänka kostnaderna för programproduktionen. Reglerna om ägande har kunnat kringgås genom korsägande och anlitan av bulvaner.

I radio- och TV-lagen (1996:844) fanns tidigare ett motsvarande förbud mot att inneha mer än ett tillstånd när det gäller sådana sändningar där tillstånd meddelas av regeringen (3 kap. 4 §). Detta förbud togs bort med hänsyn till bl.a. att den digitala tekniken medför att överföringskapaciteten i frekvensutrymmet kan utnyttjas effektivare och att behovet av professionella och finansiellt starka programföretag med intresse att delta i utvecklingen har blivit större (se prop. 1997/98:184 s. 66).

Utredningen pekar på att det mot denna bakgrund är mindre lämpligt att ha särskilda bestämmelser för lokalradion och föreslår att förbudet mot att inneha mer än ett tillstånd att sända lokalradio skall upphöra. Flertalet remissinstanser ställer sig bakom utredningens förslag.

Enligt regeringens uppfattning är den nuvarande ordningen med ett förbud som enkelt kan kringgås inte tillfredsställande. Antingen måste reglerna skärpas och tillsynen förbättras eller så får man acceptera dagens nätverksbildningar och upphäva förbudet.

För en skärpning av lagstiftningen talar främst möjligheten att därigenom öka antalet självständiga röster i etern. Om ett skärpt förbud mot att inneha mer än ett sändningstillstånd skall kunna upprätthållas, kommer det att krävas en omfattande tillsyn. Det är emellertid inte säkert att en utökad tillsyn kan förhindra att förbudet kringgås genom olika typer av bulvanförhållanden. Risken är därför överhängande att även en skärpt lagstiftning skulle kunna bli verkningslös. Nätverksbildningar är dessutom redan en realitet såväl i Sverige som i många andra länder. Det bör även nämnas att frågan om ägarkoncentration inom massmedierna har behandlats i Mediekoncentrationskommitténs betänkande Yttrandefriheten och konkurrensen (SOU 1999:30). Där föreslås bl.a. lagstiftning för att slå vakt om mångfalden i svenska medier och motverka sådan ägar- och maktkoncentration inom massmedierna som kan skada ett fritt och brett meningsutbyte och en fri och allsidig upplysning. Förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Alternativet till att skärpa lagstiftningen är att upphäva dagens förbud och göra det möjligt att inneha mer än ett tillstånd. Härigenom skapas en viss risk för ökad ägarkoncentration. Enligt regeringens uppfattning kan dock detta motverkas genom att ägarförhållandena beaktas vid urvalet mellan flera sökande till ett ledigt tillstånd (se avsnitt 6.2.2). Ett nytt avgiftssystem där betalningsförmågan inte styr hur tillstånden fördelas bör även kunna bidra till att minska risken för att ägandet skall koncentreras på alltför få händer. I sammanhanget kan man inte heller bortse från att den tekniska utvecklingen och konkurrensen på medieområdet kräver ett visst mått av erfarenhet och ekonomiska förutsättningar hos dem som skall bedriva lokalradioverksamhet.

Mot denna bakgrund bör utredningens förslag genomföras. Det bör alltså vara möjligt att inneha mer än ett sändningstillstånd. Detta bör dock inte annat än undantagsvis få medföra att någon disponerar mer än ett

tillstånd i ett sändningsområde. Ett sådant undantag kan göras om efterfrågan på sändningstillstånd i området är låg.

Prop. 1999/2000:55

6.2 Fördelning av tillstånd

6.2.1 En sökande

Regeringens förslag: Finns det bara en sökande till ett ledigt sändningsutrymme, skall denne få tillståndet så snart som denne betalat koncessionsavgiften för det första året. Om sökanden inte betalar avgiften förfaller ansökan.

Regeringens bedömning: Förslaget om en allmän behörighetsregel bör inte genomföras.

Utredningens förslag stämmer delvis överens med regeringens. Utredningen föreslår dessutom att det införs en allmän behörighetsregel som innebär att ett grundläggande krav vid tillståndsgivningen blir att sökanden har finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva verksamheten varaktigt, med god kapacitet och kvalitet i utsändningen.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser yttrar sig om den föreslagna behörighetsregeln. *Svensk Handel* anser att det är naturligt och i sin ordning att myndigheterna vakar över att de som förfogar över sändningsrätter har en seriös avsikt och kan klara sina åtaganden. *Kristna radionätet* framhåller att en sökande bara får avstängas om det är uppenbart att denne inte har möjligheter att klara av sändningarna. *Hovrätten för Västra Sverige* anser att förslaget i denna del inte analyserats tillräckligt i relation till yttrandefrihetsgrundlagen.

Skälen för regeringens förslag: Om endast en sökande är behörig eller endast en behörig sökande anmält sig till en auktion, skall han enligt 12 § tredje stycket lokalradiolagen underrättas om att han får tillståndet om han betalar ett belopp motsvarande gällande minimiavgift inom två veckor. Sker inte betalning i tid förfaller ansökan.

Utredningen föreslår att det införs en allmän behörighetsregel som tar sikte på den sökandes finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva verksamheten. Som skäl för behörighetsregeln anför utredningen att yttrandefriheten inte gynnas av att en tillståndshavare måste upphöra med sina sändningar på grund av brister i finansiering eller tekniska förutsättningar.

Enligt regeringens uppfattning är det väsentligt att oseriösa sökande kan sällas bort. En allmän behörighetsregel av det slag som utredningen föreslår skulle onekligen kunna bidra till detta. För det fall att det bara finns en sökande till ett ledigt tillstånd, skulle den föreslagna regeln emellertid innebära längre gående begränsningar än vad som är nödvändigt för att kunna fördela tillståndet. Utredningens förslag bör därför inte genomföras. Däremot bör en prövning av de sökandes tekniska och finansiella förutsättningar göras när det råder konkurrens om ett ledigt tillstånd.

I lagrådsremissen föreslås, när det bara finns en sökande till ett ledigt tillstånd, att oseriösa sökande sällas bort på samma sätt som i dag, dvs.

genom att avgiften för det första året betalas innan tillstånd erhålls. *Lagrådet* anser att denna bestämmelse bör utgå eftersom den inte är förenlig med den föreslagna bestämmelsen i koncessionsavgiftslagen som anger att avgift skall betalas före utgången av januari månad det kalenderår som avgiften avser. Om det behövs ett ekonomiskt åtagande kan det enligt *Lagrådet* i stället ske genom att en ensamsökande skall ställa säkerhet för avgiften för första året. Regeringen anser dock att detta på ett bättre sätt kan lösas genom att det i koncessionsavgiftslagen föreskrivs att avgiften i vissa fall skall betalas innan tillstånd erhålls (jfr avsnitt 8).

Regeringen föreslår, i avsnitt 6.3, att ett sändningstillstånd skall kunna förenas med olika slag av villkor för sändningsrätten. I lagrådsremissen föreslås att tillståndet bara får förenas med sådana villkor som den sökande skriftligen godtagit. *Lagrådet* anser att bestämmelsen är obehövlig bl.a. av det skälet att det krävs att en sökande skall ges tillfälle att ta del av och yttra sig över sådana villkor. Tillståndsgivningen är enligt *Lagrådet* dessutom en "ensidig" rättsakt från myndighetens sida och i och för sig inte beroende av någon accept från sökandens sida. Regeringen godtar *Lagrådets* synpunkter. Bestämmelsen bör därför utgå.

Om betalning inte sker bör ansökan förfalla.

Lagrådet påpekar att det möjligen saknas föreskrifter om hur Radio- och TV-verket skall förhålla sig vid de fall sökanden är i konkurs eller i likvidation, ställd under förvaltarskap eller på någon annan jämförlig grund uppenbarligen inte bör komma i fråga som tillståndshavare. *Lagrådet* förordar att frågan övervägs i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Eftersom regeringen saknar underlag för att kunna lämna förslag får frågan uppmärksammas i annat lämpligt sammanhang.

6.2.2 Urval bland flera sökande

Regeringens förslag: Om det finns två eller fler sökande till ett ledigt sändningsutrymme skall Radio- och TV-verket sträva efter en fördelning som medför att sändningarna i hög grad utgörs av eget material och program med lokal anknytning.

Vidare skall verket sträva efter att dominans över nyhetsförmedling och opinionsbildning motverkas och att möjligheterna till mångfald tas till vara. Därvid skall beaktas om sökanden ger ut en dagstidning eller sänder radio eller television i sändningsområdet, genom aktie- eller andelsinnehav eller avtal ensam har ett bestämmande inflytande eller är ett företag i vilket någon ensam har ett bestämmande inflytande.

Vidare skall Radio- och TV-verket eftersträva att den som får tillstånd har finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva verksamheten varaktigt med god kapacitet och kvalitet.

Med eget material avses program som har tillkommit enbart för den egna verksamheten och som bearbetats redaktionellt.

Utredningens förslag stämmer delvis överens med regeringens. Utredningen föreslår att urvalskriterierna skall bedömas stegvis och att sändningarnas format skall beaktas vid urvalet.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser anser att dagens system har brister, men att det förslagna förfarandet inte heller är invändningsfritt. Vidare framhåller många instanser, bl.a. *Radioutgivareföreningen* och *Konkurrensverket*, att en kommersiell radioform måste få drivas enligt kommersiella principer och att detta måste inkludera även urvalsförfarandet. *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* menar att de föreslagna begreppen är oklara. *Kammarrätten i Stockholm* och *Tidningsutgivarna* anser att förslaget ger ett alltför stort utrymme för godtycke. Enligt *Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet* är risken för skönsmässighet försumbar. *Svenska journalistförbundet* tycker att urvalskriterierna är acceptabla. *Institutet för reklam och mediestatistik* menar att det är marknaden som styr innehållet och att det därför inte är med hjälp av reglering som man uppnår målet med större mångfald och högre kvalitet. *Handelshögskolans fakultetsnämnd vid Göteborgs universitet* anser att reklamfinansieringen i sig driver privatradion bort från det lokala. *Institutionen för medier, journalistik och kommunikation vid Stockholms universitet* anser att förslaget är klart överlägset auktionsförfarandet. *Sveriges Reklamförbund* och *Radioutgivareföreningen* anför att en stor del av urvalsproblematiken bortfaller om bättre effektivitet uppnås när det gäller användandet av tillgängligt frekvensutrymme.

Sveriges Reklamförbund föreslår att hänsyn också skall tas till det lokala inslaget i ägandet. En lokal förankring i ägandet torde, enligt förbundet, påverka innehållet i denna riktning. *Radioutgivareföreningen* anser att ägarkriteriet är starkt begränsande för både radio- och andra medieföretag. *Tidningsutgivarna* menar att den yttre mångfalden inte ökar genom att de företag som besitter någon form av publicistisk erfarenhet och kompetens utestängs.

Sveriges Reklamförbund ansluter sig till utredningens ståndpunkt att eget material måste ha genomgått ett visst mått av redaktionell bearbetning. Det bör enligt förbundet vara tillräckligt med ett visst självständigt arbete och någon journalistisk kvalitet skall inte krävas. *Folkrörelsernas Medieforum* anser det vara av stor betydelse att den kommersiella lokalradion uppmuntras att producera material med lokala inslag. *Granskningsnämnden för radio och TV* ifrågasätter om förslaget på ett effektivt sätt kan uppnå en mer lokalt präglad radio och pekar på möjligheten med åligganden för tillståndshavarna att sända ett på visst sätt kvalificerat lokalt material, exempelvis lokala nyheter eller information om lokala tilldragelser.

Justitieombudsmannen, Justitiekanslern och *Radioutgivareföreningen* anser att kriteriet programverksamhetens format innehåller påtagliga risker för förhandsgranskning och censur och därför inte kan ligga till grund för lagstiftning. *Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden vid Göteborgs universitet* och *Föreningen svenska kompositörer av populärmusik* menar att förslaget strider mot principen om massmediers oberoende. *Kristna radionätet* och *Sveriges Reklamförbund* tillstyrker förslaget men anför att kriteriet enbart får tillämpas när det inte finns risk för godtycke och att tillståndet annars skall fördelas genom lottdragning.

När det gäller prioriteringen mellan de olika kriterierna i urvalsförfarandet. *Kammarrätten i Stockholm* anser att sändningarnas format bör

väga tyngst. *Kristna radionätet* menar att ägarförhållandet generellt skall gå före mängden eget material. Även *Statskontoret* anser att ägarfrågan borde tillmätas större betydelse. *Folkrörelsernas medieforum* betonar att mängden eget material bör vara det slutligt avgörande.

Skälen för regeringens förslag

Yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) är utformad med tryckfrihetsförordningen (TF) som förebild och bygger på samma grundsatser som TF. Det innebär att bl.a. principerna om censurförbud och etableringsfrihet gäller för ljudradio och television. Beträffande sändningar som sker på annat sätt än genom tråd, har det dock gjorts undantag från principen om etableringsfrihet. Detta undantag motiveras av nödvändigheten av att någon fördelar de tillgängliga frekvenserna för sådana sändningar. YGL medger därför att rätten att sända radioprogram på annat sätt än genom tråd får regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända (3 kap. 2 § första stycket YGL).

YGL innehåller i detta sammanhang vissa grundläggande regler om fördelningen av radiofrekvenser. En sådan regel är att det allmänna skall eftersträva att radiofrekvenserna tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet (3 kap. 2 § andra stycket YGL). Syftet med bestämmelsen är att utgöra en spärr mot obehöriga inskränkningar eller ett undergrävande av den frihet att begagna radiomediet för sändningar till allmänheten som är möjlig och rimlig med hänsyn till andra anspråk på utrymme för radiotrafik. Den skall inte hindra sådana överväganden och hänsynstaganden som även i ett demokratiskt samhälle är ofrånkomliga vid fördelningen av radiofrekvenser (prop. 1990/91:64 s. 82).

I fråga om föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända radioprogram gäller, enligt 3 kap. 3 § YGL, vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 12 § andra–femte styckena och 13 § regeringsformen. Av dessa bestämmelser följer att en begränsning endast får göras för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle samt att begränsningen aldrig får gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som föranlett den och inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen. Vidare får en begränsning inte göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning. För att en begränsning skall få ske måste den dessutom vara föranledd av särskilt viktiga skäl. Vid bedömandet av vilka begränsningar som får ske skall vikten av vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet i politiska, religiösa, fackliga, vetenskapliga och kulturella angelägenheter beaktas.

I den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (europakonventionen) finns också regler om skydd för yttrandefriheten. Konventionen gäller som svensk lag. I 2 kap. 23 § regeringsformen finns ett förbud mot lagar och andra föreskrifter som meddelas i strid med Sveriges åtaganden enligt konventionen. I artikel 10 europakonventionen föreskrivs att envar har rätt till yttrandefrihet, innefattande åsiktsfrihet samt frihet att ta emot och

sprida uppgifter och tankar utan inblandning av offentlig myndighet och oberoende av territoriella gränser. Enligt artikeln hindrar detta inte en stat att kräva tillstånd för radio-, televisions- eller biografföretag. Radion och televisionen är dock inte undantagna från skyddet för yttrandefriheten (se Hans Danelius, Mänskliga rättigheter i europeisk praxis s. 282-283). En konventionsstat får inte diskriminera vid beviljandet av tillstånd till radio- eller televisionssändningar och rent allmänt måste staten tillse att dessa medier inte blir förbehållna vissa politiska eller andra grupper i samhället. Tillståndstvånget får inte medföra andra inskränkningar i yttrandefriheten än sådana som är föreskrivna i lag och som är nödvändiga för att tillgodose viktiga allmänna och enskilda intressen. Mot denna bakgrund kan europakonventionen inte anses innehålla mera långtgående begränsningar av rätten att fördela sändningstillstånd än som följer av YGL.

När det råder konkurrens om ett ledigt sändningstillstånd skall de sökande enligt 12 § lokalradiolagen beredas tillfälle att före en viss dag samordna sina ansökningar. Om det efter den dagen alljämt finns flera behöriga sökande, fördelas tillståndet vid en auktion. Den sökande som vid auktionen åtar sig att betala den högsta årliga avgiften får tillståndet.

Utredningen föreslår att auktionsmetoden ersätts med ett urvalsförfarande som består av två olika led. Först skall sökanden uppfylla ett grundläggande behörighetsvillkor som innebär att sökanden skall ha finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva verksamheten varaktigt, med god kapacitet och kvalitet i utsändningen. Om det därefter föreligger en konkurrenssituation mellan flera sökande skall urvalet i första hand baseras på ägarförhållandena och den mängd eget material sökanden förklarar sig beredd att sända. Ett spritt ägande och en hög andel program som är unika för programföretaget skall enligt utredningen eftersträvas. För det fall antalet sökande därefter fortfarande överstiger det tillgängliga utrymmet skall slutligen sändningarnas format beaktas. Med programverksamhetens format avser utredningen sändningarnas art eller inriktning, inte dess innehåll. Eventuella avvikelser från åtaganden i fråga om formatet skall enligt utredningen enbart kunna innebära att tillståndet inte förlängs. En förutsättning för detta är att mångfalden i sändningsområdets medieutbud påtagligt har minskat till följd av avvikelsen.

Remissinstanserna har framfört kritik och invändningar mot samtliga urvalskriterier och mot den föreslagna prioritetsordningen mellan kriterierna. Ett antal remissinstanser pekar dessutom på att förslagen inte är konstruerade så att innehållet blir mer lokalt inriktat än för närvarande. Starkast är kritiken när det gäller förslaget att låta programverksamhetens format ingå som ett urvalskriterium. Kritiken avser till stor del att förslaget ger ett alltför stort utrymme för godtycke.

Om mångfald och lokal förankring skall kunna förverkligas, krävs det enligt regeringens mening ett urvalsförfarande som baseras på ägarförhållandena och åtaganden i fråga om programinnehåll. Vidare krävs det ett kontroll- och sanktionssystem som medför både att urvalet upplevs som rättvist och att gjorda åtaganden uppfylls. Särskilt viktigt ter sig detta i förhållande till de sökande som ratas i urvalsprocessen. När det gäller programmets innehåll får urvalskriterierna dock inte vara så långtgående att de hindrar tillståndshavaren från att självständigt avgöra vad som skall

sändas. Inte heller får de utformas så att de kommer i konflikt med yttrandefrihetsgrundlagens censurförbud.

I lagrådsremissen föreslås att tillstånden bör fördelas efter en samlad bedömning så att medieutbudet inom sändningsområdet präglas av mångfald och reella yttrandemöjligheter, att ägandet medför att antalet aktörer på den lokala marknaden ökar, att sändningarna i hög grad utgörs av eget materiel och program med lokal anknytning samt att den som får tillstånd har finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva verksamheten varaktigt med god kapacitet och kvalitet.

När det gäller kriterierna mångfald och reell yttrandefrihet samt ägarförhållanden på den lokala mediemarknaden anser *Lagrådet* att det är tveksamt om dessa är förenliga med YGL:s krav på att fördelningen av radiofrekvenser skall ske på ett sätt som är rimligt och möjligt med hänsyn till anspråk på sändningsutrymme eller som är ofrånkomligt även i ett demokratiskt samhälle. Lagrådet anser inte heller att det är klart att de förutsättningar som ställs upp i artikel 10 i europakonventionen för att yttrandefriheten skall få begränsas är uppfyllda. Regeringen gör i dessa avseenden följande överväganden.

Reella yttrandemöjligheter

I lagrådsremissen anges att med mångfald och reella yttrandemöjligheter avses goda förutsättningar för alla medborgare att uttrycka tankar, åsikter och känslor eller meddela upplysningar oberoende av social tillhörighet, kön, yrke, geografisk belägenhet, etniskt ursprung eller funktionshinder.

Enligt *Lagrådets* mening måste det för bedömningen av betydelsen av 3 kap. 2 § andra stycket YGL för förslaget vara en utgångspunkt att den yttrandefrihet som nämns där är den yttrandefrihet som grundlagen skall skydda. Enligt Lagrådet bygger varken TF eller YGL på tanken om en ”reell” yttrandefrihet i den mening som berörs i lagrådsremissen, dvs. verklig möjlighet att få komma till tals. TF och YGL ger en frihet från ingrepp från det allmännas sida i den enskildes yttrandefrihet, inte en rätt att få komma till tals.

Avsikten med regeringens förslag till nya villkor för lokalradion är, som tidigare nämnts, att ge programverksamheten en självständig och lokal karaktär och att antalet oberoende och lokalt förankrade radiostationer ökar. Lagförslaget i lagrådsremissen avseende mångfald och reella yttrandemöjligheter är ett målstadgande som konkretiseras i närmare angivna urvalskriterier. Regeringens avsikt är att, inom ramen för den i YGL skyddade yttrandefriheten, föreslå begränsningar avseende vem som kan få tillstånd i syfte att utrymme att sända lokalradio skall utnyttjas så att dominans över nyhetsförmedling och opinionsbildning motverkas och i stället möjligheterna till mångfald tas till vara. Eftersom begreppet reella yttrandemöjligheter i detta sammanhang emellertid inte skall uppfattas som ett självständigt urvalskriterium, godtar regeringen Lagrådets förslag att det bör utgå från lagtexten.

I lagrådsremissen föreslås att Radio- och TV-verket vid fördelning av tillstånd skall eftersträva ett ägande som medför att antalet aktörer på den lokala marknaden ökar. Bedömningen bör enligt lagrådsremissen omfatta de medier som har det aktuella sändningsområdet som täcknings- eller upptagningsområde. Det innebär att ägarförhållandena i radio och TV samt dagstidningar, såväl i pappersutgåva som i elektronisk form, bör beaktas.

Vid tillkomsten av lokalradiolagen diskuterade Lagrådet frågan om förhållandet mellan bestämmelserna i 7 § i lagen, varigenom dagstidningsföretag utesluts från möjligheten att få lokalradiotillstånd, och grundlagsbestämmelserna i YGL. Lagrådet fann att denna begränsning gjorts med tanke på yttrandefriheten och informationsfriheten och med syftet att utrymmet att sända lokalradio skall utnyttjas så att dominans över nyhetsförmedling och opinionsbildning motverkas och möjligheterna till mångfald tas till vara (prop. 1992/93:70 s. 164 ff.). En sådan begränsning fick enligt Lagrådets mening anses ligga väl i linje med grundlagsbestämmelserna om vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet. Detsamma ansåg Lagrådet vara fallet med de begränsningar som finns i 5 och 6 §§ lokalradiolagen och som avser antalet tillstånd som någon får ges respektive bl.a. programföretags rätt att få tillstånd.

När det gäller tolkningen av 3 kap. 2 § andra stycket YGL om fördelningen av radiofrekvenser anför *Lagrådet* nu i huvudsak följande. Bestämmelsens förarbeten ger inte mycket ledning till hur den skall tillämpas i praktiken. Lokalradiolagens auktionsförfarande och t.ex. ett lotteriförfarande där slumpen får styra urvalet är tämligen oproblematiska från grundlagssynpunkt liksom kriterier som teknisk kapacitet och kvalitet samt finansiell stabilitet. Kriterier om vem som söker tillstånd är mera svårbedömda. I viss mån bör hänsyn emellertid även kunna tas till sådana slag av kriterier, t.ex. så att flera tillstånd avseende ett sändningsområde inte ges till samma sökande eller att dagstidningsföretag som redan är verksamma inom sändningsområdet får stå tillbaka för nya aktörer där.

Lagrådet ifrågasätter, som redogjorts för ovan, om det föreslagna ägar-kriteriet är förenligt med YGL. Lagrådet har i huvudsak yttrat följande. Det som avses med mångfald och ägarförhållanden i remissen är diskutabelt. Det är här en brist att begreppen inte behandlas i belysning av utvecklingen inom informationstekniken på medieområdet. Denna kan sammanfattningsvis sägas karaktäriseras av en alltmera differentierad massmedievärld där de "traditionella" massmedierna - radio och TV samt tidningar och andra tryckta skrifter - i ökad utsträckning konkurrerar med bl.a. elektronisk publicering via "world wide web", t.ex. på webbsidor på Internet. Härigenom kan enskilda, som i praktiken hittills ofta varit utestängda från de traditionella medierna, komma till tals till förhållandevis låg kostnad och med hela världen som mottagningsområde. Samtidigt blir det möjligt för allt fler att ta del av information via Internet från massmedier utanför hemorten och från andra enskilda som vill komma till tals. Att då se så snävt på mångfald och ägarförhållanden som görs i remissen framstår som omotiverat. Resultatet av en tillståndsgivning enligt de angivna riktlinjerna riskerar enligt Lagrådet att framstå

som tveksamt från grundlagssynpunkt, eftersom bara en del av medieutbudet skall beaktas. Grundlagen måste vila på tanken att det är yttrandefriheten i dess helhet som skall vara den vidaste möjliga.

Som regeringen tidigare nämnt är syftet med begränsningen för tidningsföretag och programföretag som sänder radio och TV i sändningsområdet att möjligheterna att sända lokalradio skall utnyttjas på ett sätt så att möjligheterna till mångfald tas till vara. Om sådana företag skulle erhålla tillstånd att sända lokalradio skulle de kunna öka sitt inflytande över nyhetsförmedling och opinionsbildning i stället för att antalet självständiga röster skulle bli flera.

Utvecklingen inom informationstekniken på medieområdet går mycket fort. Det finns nya aktörer på t.ex. webbsidor på Internet som i ökad utsträckning konkurrerar med de traditionella massmedierna. Dessa kan dock ännu inte anses ha samma betydelse för opinionsbildningen och nyhetsförmedlingen i samhället som de traditionella medierna och allmänheten nås ännu inte av nyheter, information m.m. genom dem i samma utsträckning som genom de traditionella medierna. Regeringen kan därför inte dela uppfattningen att förslaget innebär ett för snävt sätt att se på mångfald och ägarförhållanden. På samma sätt som vid lokalradiolagens tillkomst syftar begränsningen till att öka möjligheterna till mångfald. Lagrådet har, som nämnts, tidigare ansett det vara förenligt med grundlagsbestämmelserna om vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet att utesluta dagstidningsföretag från möjligheten att sända lokalradio och Lagrådet synes nu inte ha någon annan uppfattning. Samma överväganden gör sig gällande när det gäller radio- och televisionsföretag som är verksamma i sändningsområdet. I lagrådsremissen föreslås inte att dagstidningsföretag skall vara uteslutna från möjligheten att få tillstånd. Däremot föreslås att en av de faktorer som vid konkurrens skall beaktas vid fördelningen av tillstånd är om sökanden är verksam på mediemarknaden i sändningsområdet och vem som är ägare till sökanden om det inte är en fysisk person. Eftersom detta inte är en lika långt gående begränsning som ett absolut förbud kan detta inte innebära att regleringen blir oförenlig med YGL. Däremot kan det i förhållande till lagrådsremissen förtydligas vilka aktörer på mediemarknaden som avses. Mot denna bakgrund och med beaktande av Lagrådets synpunkter bör det när det gäller bedömningen av ägarförhållandena i lagen anges att Radio- och TV-verket skall sträva efter att dominans över nyhetsförmedling och opinionsbildning motverkas och att möjligheterna till mångfald tas till vara. Vidare bör det framgå att dagstidningsföretag och radio- och televisionsföretag samt den som har bestämmande inflytande över ett sådant företag kan ha en nackdel vid bedömningen av ägarförhållandena. Eftersom urvalet mellan flera sökande skall göras efter en samlad bedömning av samtliga urvalskriterier innebär detta emellertid inte att ett tidningsföretag i en konkurrenssituation med nya aktörer alltid är utesluten från möjligheten att få tillstånd. I den samlade bedömningen skall även andra kriterier, t.ex. mängden eget material vägas in.

Med hänsyn till den IT-utveckling som sker på medieområdet kan det dock finnas anledning för regeringen att återkomma i frågan om ytterligare medier skall beaktas i samband med behandlingen av

Tekniska och ekonomiska förutsättningar

Utredningen föreslår att ett grundläggande krav vid tillståndsgivningen skall vara en finansiering som garanterar ekonomisk uthållighet samt de tekniska förutsättningar som krävs för att bedriva verksamheten varaktigt och med god kapacitet och kvalitet. Regeringen har i avsnitt 6.2.1 gjort bedömningen att en allmän behörighetsregel av det slag som utredningen föreslår inte bör genomföras men att en prövning av de sökandes tekniska och finansiella förutsättningar bör göras när det råder konkurrens om ett ledigt tillstånd.

Radiofrekvenserna skall som tidigare framhållits tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrandefrihet. När det finns flera sökande till ett ledigt tillstånd, är det viktigt att tillståndet ges till någon som har förutsättningar – såväl ekonomisk som tekniskt – att långsiktigt bedriva lokalradiosändningar. Yttrandefriheten skulle inte gynnas av att en tillståndshavare måste upphöra med sina sändningar på grund av brister i finansiering eller tekniska förutsättningar. Regeringen föreslår därför att en bedömning av de sökandes tekniska och ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten bör ske inför fördelningen av ett tillstånd när det finns flera sökande.

Om de sökandes finansiering är tillräcklig bör bedömas i förhållande till deras åtaganden i fråga om programinnehåll. De sökande bör därför till sin ansökan bifoga en budget eller andra handlingar som visar att de har ekonomiska förutsättningar att långsiktigt bedriva verksamheten. Med ledning av detta bör det vara möjligt att bedöma om den planerade verksamheten har en säkerställd finansiering under tillståndsperioden.

Bedömningen av de sökandes tekniska förutsättningar att bedriva verksamheten bör i första hand grundas på de uppgifter som sökandena lämnar. För att en sökande skall kunna komma i fråga, bör det som framkommer visa att denne kan förväntas varaktigt hålla god kapacitet och kvalitet i utsändningarna. Föreligger det tveksamheter beträffande en sökandes tekniska och ekonomiska förutsättningar, bör sökanden ges tillfälle att komplettera sin ansökan.

Programinnehåll

För att kunna förverkliga målsättningen om mångfald och lokal förankring i lokalradion bör, förutom ägarförhållanden, de sökandes åtaganden i fråga om programinnehåll beaktas i urvalsprocessen.

Utredningen har bl.a. föreslagit att programverksamhetens format skall ingå som ett urvalskriterium. Enligt regeringens uppfattning har den kritik som framförts från remissinstanserna angående detta kriterium visst fog för sig. Med hänsyn till att efterfrågan sannolikt är stor i de flesta områdena skulle formatet i realiteten bli det avgörande kriteriet i de flesta fall. Risken för att tillståndsmyndigheten skulle behöva välja mellan olika format måste därför bedömas som stor. Ett sådant val torde många gånger

inte kunna avgöras annat än skönsmässigt. Till detta kommer att en bundenhet vid ett visst format skulle kunna få negativa återverkningar på målsättningen om oberoende massmedier. I det fall ett visst format visar sig kommersiellt otänkbart skulle ett medgivande att ändra format kunna uppfattas som orättvist av andra företag som har konkurrerat om tillståndet. Mot denna bakgrund bör utredningens förslag om att beakta programverksamhetens format i urvalsprocessen inte genomföras.

I syfte att öka mångfalden föreslår utredningen även att den mängd eget material en sökande förklarar sig beredd att sända utöver minimitiden (se avsnitt 6.4) skall tillmätas betydelse i urvalet. Med eget material avser utredningen material som genomgått ett visst mått av redaktionell bearbetning och som är unikt för lokalradiostationen.

Remissinstanserna är i allmänhet positiva till förslaget. Flera instanser tar upp frågan om det lokala innehållet i det egna materialet. Det förs även fram förslag om krav på tillståndshavarna att sända lokalt inriktat material.

Regeringen delar uppfattningen att sändningar av eget material bör kunna öka mångfalden i lokalradion. Emellertid garanterar inte detta urvalskriterium att sändningarna får en mer lokal inriktning. Det finns därför anledning att låta de sökandes åtaganden i fråga om programinnehåll omfatta även material med anknytning till sändningsområdet. Urvalet mellan flera sökande till ett ledigt tillstånd bör därför baseras på en bedömning av dels den mängd eget material som de sökande förklarar sig beredda att sända, dels den mängd material med anknytning till sändningsområdet som de sökande förklarar sig beredda att sända. Vid fördelningen bör en hög andel eget material och program med lokal anknytning eftersträvas.

För att ett program skall anses utgöra eget material föreslås i lagrådsremissen att det dels bör ha genomgått ett visst mått av redaktionell bearbetning, dels vara fråga om ett program som är unikt för lokalradiostationen. I begreppet redaktionell bearbetning ligger att det har utförts ett visst mått av självständigt arbete. Det kan röra sig om material med nyhets- eller informationsvärde, eller material med konstnärliga ambitioner eller material som motiveras från underhållningssynpunkt. Inget hindrar att det egna materialet har lokal anknytning. Material som enbart bygger på manuell eller datoriserad sortering bör däremot inte anses vara eget material. I enlighet med vad *Lagrådet* anmärkt bör det dock inte ställas krav på någon journalistisk nivå. Regeringen delar också *Lagrådets* uppfattning att med eget material bör anses program som tillkommit enbart för den egna verksamheten. Det faktum att ett program som bedöms ha ett allmänt intresse även sänds av ett annat programföretag, bör som *Lagrådet* anmärkt inte hindra att programmet anses utgöra eget material för den som först sänder programmet. Att programmen skall ha tillkommit enbart för den egna verksamheten hindrar inte heller att materialet produceras av någon annan, t.ex. ett oberoende produktionsbolag. *Lagrådet* har även satt i fråga riktigheten i att direktsändningar från exempelvis kommunala debatter inte betraktas som eget material. Enligt regeringens mening bör en sådan direktsändning kunna betraktas som eget material om debatten kommenteras eller debatteras under eller i

direkt anslutning till sändningen. Däremot bör en ren vidareändring av debatter inte betraktas som eget material.

Även program med anknytning till det egna sändningsområdet bör ha genomgått ett visst mått av redaktionell bearbetning och som huvudregel tillkommit enbart för den egna verksamheten. Som exempel på program med lokal anknytning kan nämnas lokala nyheter, lokala reportage och upptagningar från lokala kulturella evenemang. Även program som speglar det lokala kulturutbudet eller den etniska sammansättningen i sändningsområdet har givetvis lokal anknytning. Däremot bör inte riks-, utrikes- eller allmänna nyheter utan anknytning till det egna sändningsområdet räknas till denna kategori. – Program som speglar händelser på t.ex. länsnivå bör i vissa fall kunna anses ha lokal anknytning. Eftersom indelningen i sändningsområden och länsindelningen inte är överensstämmande, bör samma program kunna vara av intresse för och sändas i flera sändningsområden utan att de anses förlora sin lokala anknytning. Ett sådant program bör dock inte samtidigt kunna hänföras till kategorin eget material, vilket annars normalt bör kunna ske med det lokala materialet.

Utredningen har tänkt sig att endast de sändningar som sker då antalet lyssnare är högt skall beaktas vid urvalet. Enligt regeringens uppfattning skulle en sådan ordning inte gynna vare sig mångfald eller lokal inriktning. I stället bör samtliga sändningar ligga till grund för bedömningen. Genom att det blir sökanden som själv avgör det antal timmar denne är beredd att sända program med eget material respektive lokalt material, kommer mängden naturligt att anpassas till förhållandena på de olika orterna. Inom sändningsområden med stor efterfrågan på tillstånd kommer andelarna eget material respektive lokalt material med all sannolikhet att vara större än inom områden med liten efterfrågan. Att det dessutom föreslås en viss minimitid för sändningar av eget material som alla tillståndshavare måste följa förändrar inte denna bedömning.

Samlad bedömning

Urvalet skall göras efter en bedömning av de sökandens finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva verksamheten, deras ägarförhållanden samt andel eget material och program med lokal anknytning. Det finns ingen prioriteringsordning mellan kriterierna utan det skall göras en samlad bedömning.

6.3 Tillståndsvillkor

Regeringens förslag: Ett tillstånd att sända lokalradio får förenas med villkor av olika slag. Radio- och TV-lagen skall innehålla en uttömmande uppräkningslista av de olika villkor för sändningstillståndet som får ställas.

Innan ett beslut om tillstånd meddelas, skall den sökande beredas tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som kommer att förenas med tillståndet.

Utredningens förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser yttrar sig om förslagen.

Skälen för regeringens förslag: Av 3 kap. 2 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen framgår att sändningsrätten får regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända. Enligt radio- och TV-lagen kan regeringen ställa sådana villkor vid tillstånd som meddelats av regeringen. Även Radio- och TV-verket har i dag rätt att på så sätt ställa villkor för sändningar som sker under en begränsad tid om högst två veckor.

Den snabba tekniska utvecklingen ställer krav på anpassning av olika bestämmelser. Villkor i tillstånd är därför att föredra framför en uttömmande reglering i själva lagen som, förutom att bli vidlyftig, förmodligen snart skulle bli inaktuell.

Av rättssäkerhetsskäl bör bestämmelser som berör själva sändningstillståndets innehåll, innebörd och bestånd framgå direkt av lagen. När det gäller andra krav bör däremot villkoren kunna anges i tillståndet. Vilka villkor som får ställas i tillstånden måste uttryckligen framgå av lagen eftersom det är fråga om en begränsning av yttrandefriheten. Det är lämpligt att på så sätt reglera t.ex. frågor om sändningsteknik och sändningstid. Likaså bör åtaganden i fråga om programinnehåll anges i tillståndsvillkoren. Vissa villkor bör alltid få ställas medan andra endast bör kunna komma i fråga när tillståndet fördelas efter ett urval bland flera sökande.

Innan regeringen meddelar ett beslut om tillstånd skall den sökande, enligt 3 kap. 8 § radio- och TV-lagen, beredas tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som kommer att förenas med tillståndet. Vidare gäller att beslutet endast får innehålla villkor som den sökande har godtagit. I lagrådsremissen föreslås en motsvarande bestämmelse för den kommersiella lokalradion. Som framgår av avsnitt 6.2.1 anser *Lagrådet* att bestämmelsen att tillstånd endast får innehålla villkor som godtagits av den sökande är obehövlig. Som tidigare redogjorts för instämmer regeringen i Lagrådets synpunkter och bestämmelsen bör därför utgå.

6.3.1 Villkor som alltid får ställas

Regeringens förslag: Ett sändningstillstånd får förenas med villkor som avser skyldighet att

1. sända program i en viss del av sändningsområdet eller som når en viss del av befolkningen inom området,
2. sända under en viss minsta tid,
3. använda en viss sändningsteknik och att samarbeta med andra tillståndshavare i tekniska frågor, och att
4. använda en viss teknik vid s.k. referensbandning.

På begäran skall tillståndshavaren lämna uppgifter till Granskningsnämnden för radio och TV som är nödvändiga för att bedöma om sända program stämmer överens med Radio- och TV-lagen och de villkor som har meddelats för sändningarna.

Utredningens förslag stämmer delvis överens med regeringens. Vissa av de villkor som utredningen föreslår skall få ställas avser endast digitala sändningar.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser lämnar förslagen utan erinran. *Arkivet för ljud och bild* anser att möjligheten att ställa tekniska villkor för tillståndsgivning även bör omfatta val av teknik för referensbandning. *Granskningsnämnden för radio och TV* anser att skyldigheten att på begäran lämna Granskningsnämnden viss inspelning skall kompletteras med en bestämmelse om att en sådan inspelning skall vara i en form som regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, föreskriver. Vidare menar Granskningsnämnden att skyldigheten att lämna uppgifter till nämnden bör regleras i lag och inte i tillståndsvillkor.

Skälen för regeringens förslag: De tillstånd att sända lokalradio som meddelas bör kunna förenas med villkor av olika slag i likhet med vad som gäller för sådana sändningar av radio eller TV som regeringen beslutar om. Vissa av dessa villkor bör kunna ställas oberoende av om tillståndet meddelas i en konkurrenssituation eller inte, medan andra endast bör få ställas när det har rått konkurrens om tillståndet. I detta avsnitt behandlas villkor som alltid bör få ställas.

Villkor om skyldighet att sända program i en viss del av sändningsområdet eller som når en viss del av befolkningen inom området

Enligt 3 kap. 2 § 1 radio- och TV-lagen får regeringen ställa krav på att program skall sändas i hela landet eller i vissa delar av landet. Regeringen har i tillstånden för Sveriges Radio bl.a. ställt villkor om rikstäckande analoga sändningar. Med rikstäckning avses enligt villkoren att minst 99,8 procent av den fast bosatta befolkningen i landet kan nås av sändningarna. Utredningen föreslår att det skall vara möjligt att ställa villkor om täckningsgrad beträffande kommersiella lokalradiosändningar. Regeringen ställer sig bakom förslaget. Det bör således kunna ställas krav på att sändningarna sker i en viss del av sändningsområdet och når en minsta andel av befolkningen i området. Villkoret bör dessutom kunna utformas så att en högre täckningsgrad successivt skall uppnås under perioden.

Villkor om skyldighet att sända under en viss minsta tid

För lokalradion gäller enligt 28 § lokalradiolagen att ett sändningstillstånd kan återkallas om sändningar ej skett i tillräcklig omfattning. Den som under en sammanhängande tid av fyra veckor sänt endast i obetydlig omfattning riskerar att få tillståndet återkallat. Tanken är att även den som endast sänt exempelvis brus, fågelkvitter eller korta inspelade programslingsor under en längre sammanhängande tid kan få tillståndet återkallat (prop. 1992/93:70 s. 15).

Enligt 3 kap. 2 § 2 radio- och TV-lagen får regeringen ställa krav på att sända under en viss minsta tid.

Utredningen föreslår att detta även skall vara möjligt för lokalradio-sändningar.

Regeringen instämmer i detta. Det är av stor betydelse i yttrande- och informationsfrihetens intresse att radiofrekvenserna används. Därför bör det finnas regler om utnyttjande av sändningsrätten. Att ange någon bestämd tid som lokalradiosändningarna skall pågå är dock inte lämpligt, eftersom förhållandena snabbt kan förändras. Den som får tillstånd bör kunna åläggas att sända under en viss minsta tid. Det bör således vara möjligt att som villkor i tillståndet ange den undre tidsgräns som skall gälla för sändningarna. Härigenom får tillståndshavaren kännedom om vad skyldigheten att sända innebär tidsmässigt. Villkoret bör kunna utformas så att sändningstiden successivt utökas under tillstandsperioden. Inte heller i fortsättningen bör den som endast sänder t.ex. brus, fågelkvitter eller korta inspelade programslingor anses uppfylla sin skyldighet.

Villkor om skyldighet att använda en viss sändningsteknik och att samarbeta med andra tillståndshavare i tekniska frågor

Enligt 3 kap. 2 § 7 radio- och TV-lagen får regeringen ställa krav på användande av viss sändningsteknik och samverka med andra tillståndshavare i tekniska frågor i de tillstånd som regeringen meddelar. I fråga om användande av viss teknik som tillståndsvillkor uttalade regeringen att det var nödvändigt att lämna utrymme för villkor av denna typ om staten skall ha något inflytande på introduktionen av ny teknik (prop. 1995/96:160 s. 164). Villkor om samverka med andra i tekniska frågor tar främst sikte på den digitala tekniken där en sådan samverka är en förutsättning för att kunna använda en gemensam digital signal (se prop. 1997/98:184 s. 67 f.). Möjligheten att ställa villkor om teknisk samverka är dock inte begränsad till den digitala sändningstekniken.

Under de närmaste åren kommer utsändningar att ske med användning av olika tekniker. Eftersom olika tekniker kräver olika frekvensutrymme måste ett tillstånd att sända innebära att viss teknik skall användas vid utsändningen. Detta bör framgå av tillståndsvillkoren.

Utredningen föreslår att det skall vara möjligt att uppställa villkor om samverka med andra tillståndshavare i tekniska frågor. Grunden för utredningens förslag om samverka är givetvis tankarna på en gemensam lagstiftning för analoga och digitala radiosändningar. Enligt regeringens bedömning bör emellertid de nya villkoren för den kommersiella lokalradion inte omfatta de lokala digitala ljudradiosändningarna (se avsnitt 5). Därmed finns det inte heller ett lika starkt behov av att kunna ställa ett villkor av den typ som utredningen föreslår. Den snabba tekniska utvecklingen kan dock komma att medföra samverkansbehov som inte kan överblickas nu. Även om det i dagsläget inte finns anledning att ta in villkor om teknisk samverka i tillstånden, bör möjligheten finnas när behovet uppstår. – Regelverket för den kommersiella lokalradion bör således enligt regeringens mening ge utrymme för villkor om användande av viss sändningsteknik och samverka med andra tillståndshavare i tekniska frågor.

Enligt 3 kap. 6 § yttrandefrihetsgrundlagen får föreskrifter om skyldighet att bevara och tillhandahålla inspelningar av sända radioprogram för granskning och att lämna dem till arkiv lämnas i lag. I 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden anges att den som sänder radioprogram till allmänheten skall ombesörja att varje program spelas in och bevaras i minst sex månader från sändningen, s.k. referensbandning. När det gäller sändningar som omfattas av radio- och TV-lagen framgår det av 9 kap. 8 § att en sådan inspelning på begäran utan kostnad skall överlämnas till Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket eller Konsumentombudsmannen. För lokalradiosändningar finns en i huvudsak motsvarande bestämmelse i 31 § lokalradiolagen. Enligt lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument skall Arkivet för ljud och bild (ALB) samla in och bevara ett urval på fyra veckor per år av samtliga sändningar från de kommersiella lokalradioföretagen.

Granskningsnämnden anför i sitt remissyttrande att det används ett flertal olika system för referensbandning och att nämnden med hänsyn till den snabba tekniska utvecklingen och av ekonomiska skäl inte ansett det möjligt att införskaffa den apparatur som krävs för att avlyssna alla typer av referensband. Enligt ALB är särskilda svårigheter förknippade med att de sändande väljer skilda tekniska system för referensbandning och att de ofta byter standard. Detta medför att ALB måste göra betydande investeringar i utrustning, som ofta har kort teknisk livslängd. För att informationen på banden skall kunna bevaras för framtiden krävs en migrering till nya system. Såväl Granskningsnämnden som ALB föreslår att frågan om formen för referensbandning skall regleras.

De problem som Granskningsnämnden och ALB pekar på är allvarliga. De innebär att Granskningsnämnden inte fullt ut kan fullgöra sina uppgifter som tillsynsmyndighet. Det bevarande av vårt kulturarv för framtiden som sker i ALB:s regi riskerar att urholkas genom en orimlig kostnadsutveckling för verksamheten. Mot denna bakgrund framstår det som nödvändigt att reglera formen för referensbandning. En sådan bestämmelse måste, som redogjorts för ovan, regleras genom lag och lämpligen genom villkor i sändningstillstånden. Radio- och TV-verket bör samråda med Granskningsnämnden och ALB innan villkor om referensbandning tas in i ett tillstånd. Samråd bör även ske med företrädare för tillståndshavarna.

Bestämmelse om skyldighet att lämna vissa uppgifter till Granskningsnämnden för radio och TV

Enligt 3 kap. 2 § 16 radio- och TV-lagen får villkor i ett sändningstillstånd som meddelas av regeringen innebära skyldighet att till Granskningsnämnden lämna uppgifter som är nödvändiga för nämndens bedömning om sända program stämmer överens med de villkor som har meddelats. Avsikten med bestämmelsen är att nämnden skall kunna få tillgång till annat än inspelningsmaterial vid sin granskning, t.ex. programtablåer och sponsoravtal.

Utredningen föreslår att en motsvarande bestämmelse skall gälla på lokalradioområdet. Som skäl anges att en tillsynsmyndighet måste ha verktyg för att effektivt kunna fullgöra sitt uppdrag att granska de olika programföretagen.

Regeringen delar utredningens uppfattning att det bör finnas en bestämmelse om skyldighet att lämna uppgifter som är nödvändiga för att bedöma om sända program stämmer överens med de villkor som meddelats enligt denna lag. Regeringen anser att bestämmelsen även bör omfatta skyldighet att lämna uppgifter om hur sända program stämmer överens med bestämmelserna i radio- och TV-lagen, t.ex. den allmänna innehållsregeln att varje tillståndshavare skall sända minst tre timmar eget material. Skyldigheten att lämna dessa uppgifter bör dock framgå av lag i stället för som utredningen föreslår vara ett sändningsvillkor.

6.3.2 Villkor som får ställas efter urval

Regeringens förslag: Om det finns två eller flera sökande till ett ledigt sändningsutrymme, får sändningstillståndet även förenas med villkor som avser skyldighet att

1. sända en viss mängd eget material, och att
2. sända en viss mängd program med lokal anknytning.

Tillståndshavaren skall årligen till Granskningsnämnden för radio och TV rapportera hur dessa skyldigheter har uppfyllts.

Villkor för sändningstillstånd får även innebära att ägarförhållandena och inflytandet i ett företag som erhåller tillståndet inte får förändras mer än i begränsad omfattning.

Utredningens förslag stämmer delvis överens med regeringens. Utredningen föreslår att programverksamhetens format skall utgöra ett tillståndsvillkor om detta avgjort urvalet.

Remissinstanserna: Den övervägande delen av remissinstanserna lämnar förslaget utan erinran eller tillstyrker det. *Kristna radionätet* anser att det skall anges i tillståndsvillkoren när ägarbilden har varit en del av urvalskriteriet. I dessa fall skall det också finnas en begränsning i möjligheten att överlåta tillståndet vilket också skall anges i tillståndet.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår i avsnitt 6.2.2 att de sökandes ägarförhållanden skall beaktas då det finns flera sökande till ett ledigt sändningsområde. *Kristna Radionätet* har påpekat att det bör knytas ett tillståndsvillkor till detta urvalskriterium. Regeringen anser att detta är ett viktigt påpekande.

Lokal- och närradiokommittén föreslog ett urvalsförfarande där de sökandes ägarförhållanden bl.a. skulle beaktas. Kommittén föreslog även att förändringar i ägarförhållanden och inflytande i företag som erhållit tillstånd fick ske i begränsad omfattning om Radio- och TV-verket medgav det.

Enligt 3 kap. 4 § radio- och TV-lagen får regeringen ställa ett villkor för sändningstillstånd som innebär att ägarförhållandena och inflytandet i ett företag som erhåller tillståndet inte får förändras mer än i begränsad om-

fattning. Syftet med bestämmelsen är att villkor om ägande som tillämpas vid regeringens fördelning av tillstånd skall kunna gälla också under tillståndstiden (se prop. 1995/96:160 s. 166).

På samma sätt bör ägarförhållanden som beaktats vid fördelning av tillstånd att sända lokalradio gälla också under tillståndstiden.

Regeringen anser därmed att det bör föras in ett villkor motsvarande 3 kap. 4 § radio- och TV-lagen för lokalradion.

I syfte att förverkliga målsättningen om mångfald och lokal förankring i lokalradion förslår regeringen att – förutom ägarförhållanden – de sökandes åtaganden i fråga om programinnehåll skall utgöra en del i urvalsprocessen (se avsnitt 6.2.2). Urvalet mellan flera sökande till ett ledigt tillstånd skall enligt förslaget baseras på en bedömning av dels den mängd eget material som de sökande förklarar sig beredda att sända, dels den mängd material med lokal anknytning som de sökande förklarar sig beredda att sända.

Det är självklart av stor betydelse att urvalet upplevs som rättvist, särskilt för de sökande som inte får något tillstånd. De åtaganden som görs i fråga om programinnehåll måste därför också uppfyllas under tillståndstiden. Regeringen föreslår därför att ett sändningstillstånd får förenas med villkor som avser skyldighet att sända en viss mängd eget materiel och en viss mängd program med lokal anknytning. För att underlätta kontrollen av hur villkoren i fråga om eget respektive lokalt material efterlevs, bör tillståndshavarna årligen rapportera till Granskningsnämnden hur de uppfyllt sin skyldighet. Denna skyldighet bör dock inte anges som ett villkor i tillstånden utan framgå direkt av lagen.

6.4 Regler för innehållet i allmänhet

Regeringens förslag: Varje tillståndshavare skall dagtid sända minst tre timmar eget material. Skyldigheten skall uppfyllas under tiden 06.00-21.00.

Sändningsbeteckning skall anges varje sändningstimme eller, om det inte är möjligt, mellan programmen. Beteckningen skall godkännas av Radio- och TV-verket.

Regeringens bedömning: Skyldigheten att sända varningsmeddelanden kostnadsfritt i lokalradion om en myndighet begär det bör kvarstå.

Utredningens förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens.

Remissinstanserna: *Justitiekanslern* anför att förslaget om bundenhet vid mängden eget material och särskilt kravet på tillstånd vid minskning av andelen eget material är oförenligt med yttrandefrihetsgrundlagens förbud mot censur. *Tidningsutgivarna* anser det strida mot censurförbudet att föreskriva omfång och tidsmässig placering för visst programinnehåll, särskilt som återkallelse av tillstånd föreslås som möjlig sanktion mot den som inte följer kravet. *Föreningen svenska kompositörer av populärmusik* anser att minst tio timmars utbud under varje dygn bör vara egen produktion och att sex av dessa bör sändas under dagtid. *Sveriges*

Reklamförbund tillstyrker att kravet på eget material kan efterges om efterfrågan på sändningstillstånd är låg i området.

Flera instanser, bl. a. *Radio- och TV-verket* och *Radioutgivareföreningen* anser att begreppet eget material är oklart och bör övervägas ytterligare.

Statens räddningsverk och *Styrelsen för psykologiskt försvar* tillstyrker förslaget att låta skyldigheten att sända varningsmeddelanden bestå. Båda instanserna anser dock att den praktiska tillämpningen skulle avsevärt underlättas om lagtexten gavs samma formulering som gäller för tillstånd som meddelas av regeringen.

Skälen för regeringens förslag

Eget material

Varje lokalradiostation skall enligt 22 § lokalradiolagen under minst en tredjedel av sändningstiden varje dygn sända sådana program som framställts särskilt för den egna verksamheten. Syftet med regeln är att slå vakt om programverksamhetens självständighet och lokala karaktär. Enligt propositionen borde det inte vara möjligt att använda en lokalradiostation till att enbart sända ut ett centralt producerat programutbud (prop. 1992/93:70 s. 27). Regeringen ansåg att yttrandemöjligheterna inte skulle förbättras nämnvärt om utvecklingen skulle tillåtas gå i den riktningen. Det var dock mindre lämpligt att ställa upp krav på att vissa ämnesområden skulle behandlas eller att programinnehållet på något annat sätt skulle ha en lokal anknytning.

I samband med att bestämmelsen kom till förde några remissinstanser fram att andelen egenproducerat material borde vara 50 eller 75 procent av de totala sändningarna. Regeringen motiverade nivån, som senare beslutades, med att krav på en högre andel än en tredjedel skulle försvåra möjligheterna att bedriva en självständig verksamhet på orter med litet befolkningsunderlag. Vidare bedömde regeringen att radiostationer, där det ekonomiska underlaget gjorde det möjligt, skulle eftersträva en högre andel egenproducerat material än den föreskrivna.

Granskningsnämnden för radio och TV har i ett avgörande (den 12 oktober 1994, slutligt beslut 104/94) slagit fast att tillståndshavarna kan uppfylla lagens krav på eget programinnehåll genom att nattetid sända från en automatisk jukebox. Utredningen konstaterar att de flesta av nätverken uppfyller kraven på egenproducerat material genom att nattetid sända lokalt sammansatt musik. De lokala stationerna är till stor del starkt beroende av eller del av centrala programnätverk och programmen saknar i stor utsträckning lokal karaktär. Syftet med regleringen har således inte uppnåtts.

Utredningen föreslår att den nuvarande bestämmelsen skall ersättas med en skyldighet för tillståndshavarna att sända eget material, dvs. sådana program som är unika för den egna verksamheten, under minst tre timmar varje dygn och att denna skyldighet skall fullgöras under tiden 06.00–21.00. Lokalradion har högst andel lyssnare mellan klockan 06.00 och 18.00. Enligt utredningen håller det material som sänds dagtid högre

”kvalitet” än det som sänds när lyssnandet är som lägst. Radio- och TV-verket föreslås få möjlighet att besluta om undantag från skyldigheten om särskilda skäl föreligger.

Vissa remissinstanser, bl.a. *Justitiekanslern* har ifrågasatt om inte en sådan regel om programinnehåll som föreslås är oförenlig med det grundlagsfästa censurförbudet. Enligt 1 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen får det inte förekomma att något som är avsett att framföras i ett radioprogram eller en teknisk upptagning först måste granskas av en myndighet eller något annat allmänt organ. Inte heller är det tillåtet för myndigheter och andra allmänna organ att utan stöd i yttrandefrihetsgrundlagen, på grund av det kända eller väntade innehållet i ett radioprogram eller en teknisk upptagning, förbjuda eller hindra dess offentliggörande eller spridning bland allmänheten.

Regeln om skyldighet att sända en viss mängd eget material innebär inte någon förhandsgranskning av programinnehållet utan innehållet i sändningarna granskas endast i efterhand i samband med att frågan om förlängning av tillståndet blir aktuell (jfr avsnitt 6.5). Denna möjlighet har sin grund i 3 kap. 2 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen som tillåter att rätten att sända radioprogram genom tråd får regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända. I radio- och TV-lagen finns dels sådana generella föreskrifter, dels en möjlighet för regeringen att i samband med att tillstånd ges bestämma villkor. Villkor som rör tillståndets innehåll, innebörd och bestånd framgår huvudsakligen direkt av bestämmelser i lagen (prop. 1995/96:160 s. 82 ff.) medan övriga villkor tas in i de enskilda sändningsvillkoren. Som exempel på regler om programinnehåll i radio- och TV-lagen kan nämnas 3 kap. 1 § första stycket och 3 kap. 2 §. Enligt den första bestämmelsen får ett sändningstillstånd förenas med villkor som innebär att sändningsrätten skall utövas opartiskt och sakligt. Enligt den andra bestämmelsen får ett villkor för sändningstillstånd t.ex. även avse skyldighet att sända ett mångsidigt programutbud. Det innebär ett krav på programutbudet t.ex. att sända en viss minst mängd nyheter, barnprogram och teater. Medgivandet till lagstiftning i 3 kap 2 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen innebär också att det är möjligt att hindra fortsatt sändningsverksamhet på grund av att tillståndshavaren väsentligt brutit mot tillståndsvillkoren. Det är därför möjligt enligt radio- och TV-lagen att återkalla ett sändningstillstånd om en tillståndshavare väsentligen brutit mot dessa villkor om åtgärden inte framstår som alltför ingripande. Detta har tidigare godkänts av Lagrådet och av riksdagen (prop. 1995/96:160, bet. 1995/96:KU29, rskr. 1995/96:296). Den möjlighet som finns i dag enligt radio- och TV-lagen att ställa villkor om t.ex. ett mångsidigt programutbud innebär ingen skillnad när det gäller den föreslagna regeln att sända eget material. Mot denna bakgrund finner regeringen att utredningens förslag inte strider mot censurförbudet i yttrandefrihetsgrundlagen.

Som framgår av avsnitt 6.5 föreslår regeringen att ett tillstånd inte skall förlängas om tillståndshavaren väsentligen brutit mot bestämmelsen att dagtid sända tre timmar eget material. På samma sätt som det är möjligt att återkalla ett sändningstillstånd då tillståndshavaren inte följer ett till-

ståndsvillkor bör det vara möjligt att inte förlänga tillståndet då bestämmelsen om eget material inte följs.

När det gäller omfattningen av skyldigheten att sända eget material, anser regeringen att utredningen gjort en lämplig avvägning. Att tvingas sända en större mängd eget material skulle i vissa fall kunna bli alltför krävande och innebära att programföretag på mindre orter slogs ut från marknaden. För att minimera risken för en sådan utveckling, bör det dock vara möjligt att inte behöva uppfylla denna skyldighet när särskilda skäl föreligger. *Justitiekanslern* har påpekat att utredningens förslag avseende kravet på tillstånd vid minskning av andelen eget material strider mot censurförbudet. Regeringen har viss förståelse för denna kritik och anser att förslaget inte bör genomföras. I stället bör det ske en prövning i samband med frågan om förlängning av tillståndet som innebär att en tillståndshavare har möjlighet att få sändningstillståndet förlängt, trots att han eller hon inte dagtid sänt tre timmar eget material om särskilda skäl föreligger.

Vad som avses med eget material har redogjorts för i avsnitt 6.2.2.

Varningsmeddelanden

Varningsmeddelanden som är av vikt för allmänheten och som skall skydda människors egendom eller miljö skall enligt 23 § lokalradiolagen sändas kostnadsfritt, om en myndighet begär det. Även varningsmeddelanden som syftar till att förebygga eller begränsa skador på egendom eller miljö omfattas av bestämmelsen (se prop. 1996/97:158 s. 28 f.).

För de sändningstillstånd som meddelas av regeringen gäller, enligt 3 kap. 2 § 15 radio- och TV-lagen, att tillståndet får förenas med villkor som avser skyldighet att kostnadsfritt sända meddelanden som är av vikt för allmänheten om en myndighet begär det. Det kan t.ex. röra sig om information om ett förestående riksdagsval. Det innebär att public service-företagen kan ha en längre gående skyldighet när det gäller myndighetsmeddelanden än lokalradion.

Utredningen föreslår att skyldigheten att kostnadsfritt sända varningsmeddelanden skall kvarstå. Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. Enligt Räddningsverket och Styrelsen för psykologiskt försvar bör bestämmelsen utformas i överensstämmelse med vad som gäller för tillstånd som meddelas av regeringen.

Etermedierna är det snabbaste och effektivaste sättet att nå ut med varningsmeddelanden till allmänheten. Enligt regeringens uppfattning är det väsentligt att dessa viktiga meddelanden också i fortsättningen kan sändas kostnadsfritt i den kommersiella lokalradion. Lokalradions lyssnargrupper är främst unga människor och sändningar av varningsmeddelanden i lokalradion är därför ett nödvändigt komplement till sådana sändningar i public service-kanalerna, om man snabbt och effektivt skall kunna nå en stor del av allmänheten. Vill myndigheterna i normala situationer använda lokalradion för att informera medborgarna, bör det däremot ske genom att de köper reklamtid (jfr prop. 1992/93:70 s. 28).

Mot denna bakgrund anser regeringen att skyldigheten att sända varningsmeddelanden kostnadsfritt i lokalradion bör kvarstå. Även t.ex.

meddelanden om att faran är över är av vikt för allmänheten och bör omfattas av tillståndshavarnas skyldighet. För att allmänheten snabbt och effektivt skall kunna nås av viktiga meddelanden är det väsentligt att ansvariga myndigheter och aktörerna på etermedieområdet utvecklar goda samarbets- och samrådsformer.

Beteckning

Enligt 22 § andra stycket lokalradiolagen skall de sändningar som tillståndshavaren svarar för ha en egen beteckning. Denna skall anges en gång varje sändningstimme. Det finns en delvis motsvarande bestämmelse i 6 kap. 9 § radio- och TV-lagen. Enligt den bestämmelsen skall sändningsbeteckningen anges varje sändningstimme eller, om det inte är möjligt, mellan programmen. Beteckningen skall dessutom godkännas av Radio- och TV-verket. Utredningen har förslagit att kravet på godkännande även skall gälla för lokalradiosändningar. Regeringen delar utredningens bedömning. Dessutom bör beteckningen anges mellan programmen om det inte är möjligt att sända minst en gång varje sändningstimme.

6.5 Tillståndsperioden

Regeringens förslag: Ett tillstånd att sända lokalradio skall gälla i högst fyra år. De tillstånd som meddelas under den första tillståndsperioden skall gälla till utgången av år 2004.

Om en tillståndshavare senast sex månader före tillståndsperiodens utgång begär förlängning av sitt sändningstillstånd skall detta förlängas med ytterligare högst fyra år i taget om inte

- grund för återkallelse föreligger,
- tillståndshavaren väsentligen brutit mot sändningsvillkoren,
- tillståndshavaren väsentligen brutit mot bestämmelsen att dagtid sända minst tre timmar eget material och det inte finns särskilda skäl för att tillståndet ändå skall förlängas, eller

- förändringar i tekniken eller i användningen av radiofrekvenser på grund av internationella överenskommelser medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle meddelas.

Om Radio- och TV-verket inte avser att medge förlängning skall verket, senast fyra månader före tillståndsperiodens utgång, meddela tillståndshavaren att tillståndet inte kommer att förlängas.

Utredningens förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens. Utredningen föreslår dock att tillstånden bara skall kunna förlängas två gånger.

Remissinstanserna: Ett flertal remissinstanser t.ex. *Radioutgivareföreningen*, *Sveriges Reklamförbund*, *Institutet för reklam- och mediestatistik*, *Folkrörelsernas Medieforum*, *Teracom*, *Annonsörföreningen* instämmer i utredningens bedömning att det är nödvändigt att perioderna görs tillräckligt långa för att företagen skall kunna göra långsiktiga be-

dömningar men anser att förslaget period om fyra år inte uppfyller detta. Flera remissinstanser ifrågasätter dessutom varför rätten till förlängning av sändningstillståndet är begränsad.

Skälen för regeringens förslag: Utredningen anser att långa tillståndperioder är nödvändiga för att programbolagen skall kunna göra bedömningar och investeringar på längre sikt. Utredningen menar samtidigt att det även finns skäl för kortare tillståndperioder. Det är angeläget att frekvensanvändningen inte låses fast under lång tid framöver. Teknikutvecklingen kräver en fortlöpande revidering av regelsystem och ställningstaganden. Ett exempel är introduktionen av den digitala tekniken som kan ge anledning till en förändrad frekvensanvändning. Utredningen föreslår att tillstånden skall vara högst fyra år med rätt till förlängning vid två tillfällen. Den sammanlagda tillståndstiden, efter förlängning, blir därmed enligt utredningens förslag 12 år.

I det första förslaget till regler för den kommersiella lokalradion föreslogs att tillstånden skulle gälla i högst fem år. En majoritet av remissinstanserna förordade en längre period än fem år. Regeringen tog intryck av synpunkterna och föreslog att tillstånden skulle löpa i åtta år med rätt till förlängning.

Det finns även nu anledning att ta intryck av remissinstansernas kritik.

Regeringen instämmer i utredningens bedömning att det vid bestämmande av tillståndstiden bör göras en avvägning mellan å ena sidan företagets behov av att kunna göra bedömningar på längre sikt vad gäller ekonomiska villkor och vilka investeringar som krävs och å andra sidan att teknik och frekvensanvändningen inte låses fast eftersom det krävs en fortlöpande revidering av ställningstaganden och av regelverk. Regeringen anser att en tillståndstid om högst fyra år, med rätt till förlängning som inte är begränsad till ett visst antal gånger, är en rimlig avvägning.

Enligt utredningens förslag skall tillstånden inte förlängas om de tekniska förutsättningarna har ändrats, grund för återkallelse föreligger, tillståndshavaren har avvikit från sitt åtagande om programverksamhetens format eller om tillståndshavaren disponerar över mer än ett tillstånd.

Tillämpningen av den nuvarande lagstiftningen har visat att reglerna inte varit tillräckligt effektiva för att kunna uppfylla de ursprungliga intentionerna med lokal radio som presenterades i propositionen om privat lokalradio (1992/93:70 s. 8). Det finns ett behov av att skapa verkningfulla sanktioner i syfte att säkra att intentionerna med reglerna uppfylls. Förslaget om tillståndperioder om fyra år med automatisk förlängning skall ses mot bakgrund av regeringens ambition att skapa en lagstiftning med tydliga regler som kan följas av programföretagen med motiv att värna mångfalden i programutbudet.

Regeringen föreslår att ett tillstånd inte bör förlängas om grund för återkallelse föreligger eller om tillståndshavaren väsentligen brutit mot sändningsvillkoren som förenats med tillståndet. Likaså bör tillståndet inte förlängas om tillståndshavaren väsentligen brutit mot bestämmelsen att dagtid sända minst tre timmar eget material om det inte finns särskilda skäl (se avsnitt 6.4). Det är idag svårt att förutse vilka tekniska förutsättningar som kommer att råda i framtiden och innebörden av de internationella överenskommelser som kommer att träffas. Det finns därför ett

behov av en regel som innebär att tillstånden inte förlängs med automatik om ändrade tekniska förutsättningar föreligger.

Lagrådet påpekar att det bör föras in en bestämmelse som innebär att frågan om förlängning tas upp först om tillståndshavaren tar initiativ här-till. Den senaste tidpunkten för en begäran om förlängning bör sättas till sex månader före tillståndsperiodens utgång. Den senaste tidpunkten för Radio- och TV-verket att meddela att förlängning inte kommer att medges bör enligt *Lagrådet* sättas till fyra månader i stället för den i lagrådsremissen föreslagna tidpunkten om sex månader. Regeringen instämmer i *Lagrådets* synpunkter.

6.6 Sanktioner

6.6.1 Vite

Regeringens förslag: Granskningsnämnden får förelägga den som åsidosätter följande skyldigheter att följa bestämmelserna

1. skyldigheten att i lokalradio sända eget material,
2. skyldigheten att i lokalradio sända program med lokal anknytning,
3. skyldigheten att lämna vissa uppgifter till Granskningsnämnden,
4. skyldigheten att årligen rapportera till Granskningsnämnden hur villkoren om eget material och lokalt material har uppfyllts.

Föreläggandet får förenas med vite.

De bestämmelser som idag är vitessanktionerade skall även fortsättningsvis vara det.

Det skall inte längre vara möjligt för Granskningsnämnden att vitesförelägga en tillståndshavare som inte följer reklamreglerna.

Utredningens förslag överensstämmer huvudsakligen med regeringens.

Remissinstanserna: Bland de remissinstanser som uttalar sig om förslaget ställer sig en majoritet positiva. *Tidningsutgivarna* avstyrker dock förslaget då det är en uppenbar risk att vitesreglerna överskrider gränsen till förbudet mot förhandsgranskning.

Skälen för regeringens förslag: Vissa bestämmelser är idag vites-sanktionerade för att respekten för gällande bestämmelser skall kunna upprätthållas. Vitesföreläggande fungerar dels som en reaktion mot en överträdelse av en bestämmelse och dels som en varning om att vitet kan dömas ut om överträdelsen upprepas. Regeringen anser att viten är en lämplig reaktion genom att tillståndshavaren får en möjlighet att vidta rättelse (jfr prop. 1995/96:160 s. 141). En svårighet är att vitesföreläggandet måste utformas så att den ansvarige får klart för sig vad som fordras för att vitet inte skall dömas ut. Föreläggandet får emellertid inte vara så preciserat att det strider mot censurförbudet och andra hindrande åtgärder i yttrandefrihetsgrundlagen.

Regeringen föreslår i avsnitt 6.4 att det bör finnas en skyldighet för varje tillståndshavare att dagtid sända minst tre timmar eget material.

Regeringen föreslår dessutom i avsnitt 6.3.2 att ett sändningstillstånd får förenas med villkor om skyldighet att sända en viss mängd eget material. Vitesföreläggande bör kunna användas vid åsidosättande av båda bestämmelserna. Vidare bör det vara möjligt att använda vitesföreläggande vid överträdelse mot skyldigheten att sända program med lokal anknytning samt skyldigheten att lämna uppgifter som är nödvändiga för Granskningsnämndens bedömning om sända program stämmer överens med radio- och TV-lagen och de villkor som har meddelats för sändningarna. Granskningsnämnden har i sitt remissvar påpekat att även skyldigheten för en tillståndshavare att rapportera hur villkor beträffande eget respektive lokalt material har uppfyllts bör vara vitessanktionerad. Regeringen instämmer i detta.

De bestämmelser som idag är vitessanktionerade bör även fortsättningsvis vara det. Det betyder att bestämmelserna om sändningarnas beteckning, skyldigheten att lämna vissa uppgifter till Radio- och TV-verket om innehav av aktier och andelar i företag samt skyldighet att lämna inspelningar bör vara vitessanktionerade.

Enligt 30 § lokalradiolagen får Granskningsnämnden förelägga en tillståndshavare som bryter mot bestämmelserna 24-27 §§ om reklam om sponsring att följa bestämmelsen. Föreläggandet får förenas med vite. Enligt 31 b § i lokalradiolagen får en tillståndshavare som bryter mot dessa bestämmelser även åläggas att betala en särskild avgift. Det saknas anledning att behålla denna dubbla reglering. Regeringen föreslår därför att det inte längre skall vara möjligt att i dessa fall använda vitesföreläggande. I avsnitt 6.10 framgår att bestämmelserna om särskild avgift i radio- och TV-lagen omfattar även lokalradion.

6.6.2 Återkallelse

Regeringens förslag: Tillstånd skall återkallas på begäran av tillståndshavaren.

Tillstånd får återkallas om

- tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader efter tillståndets början,
- tillståndshavaren inte utnyttjat rätten att sända eller sänt endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst fyra veckor,
- tillståndshavaren väsentligen brutit mot radio- och TV-lagen avseende bestämmelserna om reklam och sponsring samt om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen i program som inte är reklam,
- tillståndshavaren, utan Radio- och TV-verkets medgivande, förfogar över mer än ett sändningstillstånd i sändningsområdet,
- tillståndshavaren överlåter tillståndet till någon som redan har tillstånd i sändningsområdet om medgivandet till överlåtelsen påverkats av felaktiga eller ofullständiga uppgifter från tillståndshavaren,
- staten, kommun eller landsting förfogar över ett tillstånd att sända lokalradio, eller

- domstol funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten.

Om en tillståndshavare begär att tillståndet skall återkallas, skall tillståndet anses ha upphört att gälla den dag en sådan begäran kom in till Radio- och TV-verket eller den senare dag som tillståndshavaren angett.

Utredningens förslag överensstämmer huvudsakligen med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som svarat är i huvudsak positiva. *Tidningsutgivarna* avstyrker dock förslaget om återkallelse för den som inte följer t.ex. bestämmelserna om reklam och sponsring, eget material eller villkor om sändningstid. De anser att en så ingripande åtgärd inte står i proportion till någon av dessa förseelser. Vad gäller förslaget om återkallelse vid allvarligt missbruk av yttrandefriheten anser *Tidningsutgivarna* att yttrandefrihetsbrott skall prövas exklusivt i den form och i de fora som anges i YGL.

Skälen för regeringens förslag: Återkallelse av sändningstillstånd är en inskränkning i yttrandefriheten. Utgångspunkten är därför att den som fått sändningstillstånd också skall få bedriva sändningsverksamhet under hela tillståndstiden och att återkallelse inte får tillgripas förrän det finns mycket starka skäl för det (prop. 1995/96: 160 s. 144). En förutsättning för återkallelse enligt radio- och TV-lagen och lokalradiolagen är att åtgärden inte framstår som alltför ingripande.

Enligt 28 § lokalradiolagen får Radio- och TV-verket återkalla tillstånd att sända lokalradio om tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader efter tillståndstidens början eller annars inte utnyttjat rätten att sända eller sänt endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst fyra veckor. För att förhindra att syftet med behörighetsreglerna i lokalradiolagen kringgås, nämligen att motverka nätverksbildningar och andra former av dominans, är det vidare möjligt att återkalla tillståndet om tillståndshavaren under tillståndstiden direkt eller indirekt förvärvar ytterligare ett tillstånd. Det eller de tillstånd som har meddelats efter det första tillståndet skall då återkallas. Om behörighetsbristen redan fanns när tillståndet meddelades, får återkallelse endast ske om tillståndsbeslutet påverkats av felaktiga eller ofullständiga uppgifter från tillståndshavaren. Detsamma gäller då ett tillstånd har överlåtits och Radio- och TV-verket har godkänt överlåtelsen. Något utrymme för återkallelse finns alltså inte i fall där tillståndsmyndigheten har ändrat sig och vill återkalla men där varken vilseledande eller nya omständigheter har förekommit (se bet. 1992/93:KU15 s. 22). Likaså kan tillståndet återkallas om staten, kommun eller landsting förfogar över ett tillstånd. För att återkallelsereglerna skall kunna tillämpas finns det enligt 29 § lokalradiolagen en skyldighet för tillståndshavaren att på begäran lämna tillståndsmyndigheten uppgifter om sitt innehav av aktier och andelar i företag som har tillstånd att sända lokalradio och om avtal som han har träffat med ett sådant företag. Skyldigheten att på begäran lämna uppgifter omfattar även uppgifter om sådana innehav av aktier eller andelar i företaget

och avtal som innebär att någon ensam har ett bestämmande inflytande i företaget.

Regeringen anser att det även fortsättningsvis skall vara möjligt att återkalla sändningstillstånd för lokalradio.

Det är av stor vikt att sändningstillstånd utnyttjas. Om det inte utnyttjas bör det återkallas och utlysas på nytt så att någon annan får möjlighet att utnyttja det. Det bör därför även fortsättningsvis vara möjligt att återkalla ett tillstånd om tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader. Eftersom utrymmet i etern är begränsat bör även den som påbörjat verksamheten men bedriver den i mycket blygsam skala kunna få sitt tillstånd återkallat. Som sändning i obetydlig omfattning bör kunna betraktas inte bara sändningar som pågår endast under en liten del av dygnet utan även t.ex. brus, fågelkvitter eller korta inspelade programslingsor (prop. 1992/93:70 s. 52 f.).

Radio- och TV-lagen ger möjlighet till återkallelse vid upprepade överträdelser mot lagen. Det är enligt regeringens mening inte tillfredsställande att en innehavare av tillstånd för kommersiell radio kan sätta i system att bryta mot uppställda regler och ändå kunna fortsätta sina sändningar. Det skall därför vara möjligt att återkalla tillstånd när en tillståndshavare väsentligen brutit mot radio- och TV-lagen. Den tillståndshavare som inte följer bestämmelserna om reklam och sponsring samt om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen i program som inte är reklam bör kunna få sitt tillstånd återkallat.

Det är självklart angeläget att ha sanktioner som går att använda så att syftet med reglerna uppfylls. Vid upprepade överträdelser mot vissa tillståndsvillkor är återkallelse en sanktion som sällan går att använda eftersom det finns risk för att återkallelsen anses som en alltför ingripande åtgärd. Regeringen anser därför att det i sådana situationer är lämpligare att tillståndshavaren riskerar att tillståndet inte förlängs om han eller hon väsentligen brutit mot tillståndsvillkoren (se avsnitt 6. 5).

Det innebär att den som bryter mot ett tillståndsvillkor att sända eget material inte kan få tillståndet återkallat utan riskerar i stället att inte få tillståndet förlängt. Samma bör gälla för den som inte följer bestämmelsen att dagtid sända minst tre timmar eget material.

Det är vidare viktigt att begränsningen i möjligheten att överlåta ett sändningstillstånd till någon annan som redan har tillstånd att sända lokalradio i sändningsområdet får betydelse under hela tillstandsperioden och att regeln inte kan kringgås (se avsnitt 6.7). Har en tillståndshavare, utan Radio- och TV-verkets medgivande, t.ex. genom andels- eller aktieköp under tillståndstiden kommit att disponera över mer än ett tillstånd i sändningsområdet bör det därför vara möjligt att återkalla sändningstillståndet. Återkallelsen bör då avse det eller de sist meddelande tillstånden.

Vidare bör det vara möjligt att återkalla sändningstillstånd om staten, landsting eller kommun disponerar över ett sändningstillstånd.

Likaså bör det vara möjligt att återkalla sändningstillstånd när tillståndshavaren överlåter tillståndet till någon som redan har tillstånd i sändningsområdet om medgivandet till överlåtelsen eller tillståndsbeslutet påverkats av felaktiga eller ofullständiga uppgifter från tillståndshavaren.

Återkallelsen bör avse det eller de tillstånd som överlåtit på grund av de felaktiga eller ofullständiga uppgifterna.

Bestämmelsen i 29 § lokalradiolagen om skyldighet att på begäran lämna uppgifter om innehav av aktier m.m. till Radio- och TV-verket bör fortsätta att gälla.

Utredningen har vidare föreslagit att ett tillstånd får återkallas om domstol funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk mot yttrandefriheten.

Ett tillstånd att sända närradio får återkallas om domstol funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten. I samband med att det förslaget remissbehandlades ifrågasatte några remissinstanser om inte en motsvarande regel borde gälla för lokalradion. Även Lagrådet efterlyste en sådan regel. Regeringen ansåg dock inte detta behövligt med hänsyn till att närradion och lokalradion torde ha olika syften. Enligt regeringen fick frågan övervägas på nytt om utvecklingen gick i en annan riktning och om det skulle finnas behov av en sådan regel (prop. 1992/93:70 s. 40). I samband med radio- och TV-lagens tillkomst utsattes regleringen återigen för kritik. Regeringen konstaterade att lokalradion huvudsakligen kommit att bli en musikradio och att något missbruk av yttrandefriheten inte förekommit i lokalradion. Med hänsyn härtill och att lokal- och närradiokommittén utredde den framtida lokalradion föreslog regeringen inte några förändringar (prop. 1995/96:160 s. 149 f.).

Enligt lokalradioutredningen har den hittillsvarande utvecklingen inte visat behov av en regel med innebörd att ett tillstånd skall kunna återkallas på grund av allvarligt yttrandefrihetsmissbruk. Men enligt utredningen kan det förändrade medielandskapet och den digitala utvecklingen förväntas medföra ett ökat antal tillstånd. Det finns därmed enligt utredningen anledning att införa en sådan regel även för kommersiell radio.

Regeringen instämmer i utredningens förslag som innebär att ett tillstånd får återkallas om domstol funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk mot yttrandefriheten. Mål om yttrandefrihetsbrott handläggs i enlighet med de särskilda bestämmelser om förfarande som finns i bl.a. yttrandefrihetsgrundlagen. Sådana mål prövas under medverkan av jury, såvida inte båda parter har förklarat sig avstå från detta. Juryns prövning avser frågan om återkallelse skall ske.

En förutsättning för återkallelse skall liksom idag vara att åtgärden inte framstår som alltför ingripande.

På samma sätt som i radio- och TV-lagen skall ett tillstånd att sända lokalradio återkallas på begäran av tillståndshavaren. *Lagrådet* anser att den föreslagna bestämmelsen att en tillståndshavare kan frånträda ett tillstånd inte fyller någon självständig funktion vid sidan av möjligheten att återkalla ett tillstånd på egen begäran och att den föreslagna bestämmelsen därför bör utgå och att tidpunkten för upphörande av tillstånd att sända lokalradio vid återkallelse på grund av tillståndshavarens egen begäran bör regleras särskilt i lagtexten. Regeringen ansluter sig till Lagrådets förslag.

6.7 Överlåtelse

Regeringens förslag: Ett tillstånd får överlåtas om Radio- och TV-verket medger det.

Sådant medgivande skall inte lämnas om

- förvärvaren inte är behörig att kunna få tillstånd,
- förvärvaren redan har tillstånd att sända lokalradio i samma sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket förvärvaren har del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande.

Överlåtelse skall inte medges om det medför en påtaglig minskning av mångfalden i medieutbudet inom sändningsområdet.

Om det finns särskilda skäl kan Radio- och TV-verket ändå medge att överlåtelse sker trots att förvärvaren redan har tillstånd att sända lokalradio i samma sändningsområde.

Den som förvärvar ett tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter.

Om ett föreläggande har meddelats mot den tidigare innehavaren, gäller förelägandet även mot den nye innehavaren. Radio- och TV-verket skall underrätta den nye innehavaren om detta, annars gäller inte förelägandet mot denne.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges reklamförbund* och *Kristna radionätet* tillstyrker förslagen i stort medan *Tidningsutgivarna* avstyrker förslaget. *Kristna radionätet* anser att förslaget bör modifieras. I förslaget regleras överlåtelsen efter ägande av lokalradion, medan urvalet regleras efter ägande av alla medier. Denna inkonsekvens innebär en stor risk för kringgående av reglerna. *Tidningsutgivarna* anser att förslaget är konsekvent mot bakgrund av förslaget om urvalskriterier men avstyrker förslaget av samma skäl som de avstyrker urvalskriterierna.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 18 § lokalradiolagen får ett tillstånd överlåtas till någon annan om Radio- och TV-verket medger det. Sådant medgivande skall lämnas om förvärvaren är behörig att få tillståndet. Om verket inte medger överlåtelsen är den utan verkan. Den som förvärvar tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter som belöper på tiden efter beslutet om medgivande. Om ett föreläggande har meddelats mot den tidigare innehavaren, gäller förelägandet även mot den nye innehavaren. Radio- och TV-verket skall underrätta den nye innehavaren om detta annars är inte förelägandet gällande.

Utredningens förslag innebär att det även fortsättningsvis skall vara möjligt att överlåta ett tillstånd. Radio- och TV-verket skall lämna sitt medgivande till överlåtelsen om förvärvaren är behörig och inte redan har tillstånd att sända lokalradio i sändningsområdet. Föreligger särskilda skäl

kan överlåtelse tillåtas trots att förvärvaren redan har tillstånd i sändningsområdet.

Regeringen instämmer i att det skall vara möjligt att överlåta tillstånd. Möjligheten för företag att få kredit för nödvändiga investeringar som krävs för att sända lokalradio är väsentligt större om tillstånden är möjliga att överlåta. Att inte tillåta överlåtelse skulle därför utgöra ett hinder för etableringen av nya företag, vilket i sin tur skulle vara negativt från mångfaldssynpunkt. Ett annat skäl är att bolag som drivs kommersiellt bör ha möjlighet att överlåta sina tillgångar.

Regeringen anser dock på samma sätt som utredningen att rätten till överlåtelse inte kan vara obegränsad eftersom ett av urvalskriterierna är sökandens ägarförhållanden. Den nuvarande regleringen med ”ensamt bestämmande inflytande” är otillräcklig för att förhindra nätverk. Som ägandeförhållandena ser ut i dag är det vanligt att någon direkt eller indirekt äger större delar av flera bolag som har tillstånd med åtföljande inflytande utan att för den skull ha ett ensamt bestämmande inflytande. Regeringen föreslår därför, för att undvika att alla medier inom ett och samma sändningsområde domineras av en eller ett fåtal ägare, att det inte skall vara möjligt att överlåta tillståndet till annan som redan själv har, eller till en del motsvarande minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar direkt eller indirekt ägs av juridisk eller fysisk person tillstånd för lokalradio i samma sändningsområde. Det skall inte heller vara möjligt att överlåta tillståndet om den nye innehavaren genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande över annan innehavare av tillståndet i sändningsområdet.

Detta är dock enligt regeringens uppfattning inte tillräckligt för att främja mångfalden inom sändningsområdet eftersom det skulle innebära att det alltid blir möjligt att överlåta ett sändningstillstånd till t.ex. en dagstidning fast det inte skulle ha varit möjligt för dagstidningen att erhålla tillståndet vid en fördelningsprocess med flera sökande. Detta innebär som Kristna radionätet påpekar en stor risk för kringgående av reglerna. Därför bör medgivande till överlåtelse inte lämnas om det medför en påtaglig minskning av mångfalden i medieutbudet inom sändningsområdet. Det innebär t.ex. att starka och etablerade medieföretag inom sändningsområdet inte bör kunna erhålla tillstånd genom överlåtelse.

Det bör emellertid enligt regeringens mening vara möjligt att medge undantag från kravet att förvärvaren inte direkt eller indirekt redan får ha tillstånd att sända lokalradio i samma sändningsområde om det finns särskilda skäl. Sådana skäl kan vara att överlåtelsen inte bedöms medföra att mediekoncentrationen inom området ökar, t.ex. om överlåtaren har fått mer än ett tillstånd i sändningsområdet. Även i det fallet att efterfrågan på sändningstillstånd i området är låg kan särskilda skäl anses föreligga.

Överlåtarens skyldigheter och rättigheter bör även gälla för den nye innehavaren av tillståndet, t.ex. beträffande skyldighet att sända eget material och program med lokal anknytning. Förvärvaren övertar däremot inte överlåtarens avgiftsskuld men blir naturligtvis skyldig att betala avgift för tiden efter den godkända överlåtelsen (prop. 1992/93:70 s. 50). Att överlåtaren befrias från sin skyldighet att betala avgift framgår av

6.8 Överklagande

Regeringens förslag: Beslut av Radio- och TV-verket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol om det gäller beslut om att

1. avslå ansökan om tillstånd,
2. inte medge överlåtelse av tillstånd,
3. inte förlänga ett tillstånd,
4. återkalla ett meddelat tillstånd, och
5. någon skall anses som innehavare av sändningsområde.

Beslut som avses i 2-4 gäller omedelbart om inte något annat förordnas.

Överklagande av beslut som avses 1 och 4 skall handläggas skyndsamt.

Beslut av Granskningsnämnden för radio och TV får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol om det gäller föreläggande vid vite att följa bestämmelser om skyldighet att sända eget material och program med lokal anknytning, sändningarnas beteckning samt skyldighet att lämna vissa uppgifter och årligen rapportera till Granskningsnämnden. Dessa förelägganden gäller omedelbart även om de överklagas.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser är positiva till förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Vilka beslut får överklagas

Enligt regeringens mening saknas det anledning att frångå de principer i fråga om överklagande som nu gäller för lokalradion. Det innebär att Radio- och TV-verkets beslut om att avslå ansökan om tillstånd, att inte medge överlåtelse av tillstånd, att inte förlänga ett tillstånd och att återkalla ett meddelat tillstånd bör få överklagas.

Liksom tidigare bör inte ett beslut om omfattningen av ett sändningsområde få överklagas eftersom en förändring av ett sändningsområde kan påverka andra sändningsområden. Bifall till ett överklagande skulle kunna leda till att omfattningen av en rad sändningsområden skulle behöva omprövas (prop. 1992/93:70 s. 55 f.) Ett beslut om att en viss tillståndshavare skall anses som innehavare av ett visst tillstånd är inte ett beslut om sändningsområdets omfattning och därför överklagbart (prop. 1992/93:70 s. 55 f.).

Enligt 13 kap 2 § radio- och TV-lagen får beslut av Radio- och TV-verket om sändningarnas beteckning överklagas hos allmän förvaltnings-

domstol. Denna bestämmelse bör även gälla för lokalradion. Bestämmelsen har idag sin motsvarighet i 39 § lokalradiolagen.

Enligt 39 § lokalradiolagen får beslut av Granskningsnämnden om föreläggande som har förenats med vite överklagas. Från denna bestämmelse undantas vitesföreläggande att tillhandahålla inspelning, som inte får inte överklagas.

Alla förelägganden som förenats med vite får inte överklagas. Uppdelningen följer den princip som föreslagits i prop 1993/94:160 s. 43 f. och som antagits av riksdagen (bet. 1993/94KU:37, rskr. 1993/94:276). Denna princip innebär att vitesförelägganden som gäller skyldighet att lämna vissa uppgifter, t.ex. skyldigheten att lämna inspelning av program och att lämna uppgift för registrering om vem som äger ett satellitprogramföretag inte får överklagas. Beslut om vitesföreläggande att följa bestämmelser om sändningarnas innehåll får därmed överklagas.

Utredningen har föreslagit att vitesförelägganden som meddelats beträffande det egna materialet och beteckningar skall vara möjliga att överklaga men att det inte skall gå att överklaga ett föreläggande att lämna vissa uppgifter till Granskningsnämnden. Regeringen anser dock att vitesförelägganden avseende skyldigheten att lämna vissa uppgifter till Granskningsnämnden, liksom föreläggande som grundar sig på skyldigheten att årligen rapportera om vissa villkor, bör kunna överklagas eftersom de riktas mot sändningarnas innehåll.

Enligt 39 § lokalradiolagen får även vitesföreläggande avseende uppgifter om aktieinnehav m.m. enligt 29 § lokalradiolagen överklagas. Utredningen har dock förslagit att detta inte skall vara möjligt på grund av de principer som gäller för överklagande av vitesföreläggande. Regeringen delar utredningens bedömning.

Mot denna bakgrund bör det vara möjligt att överklaga beslut om förelägganden som har förenats med vite beträffande skyldigheten att sända eget material och program med lokal anknytning, sändningarnas beteckning, skyldighet att lämna vissa uppgifter till Granskningsnämnden samt skyldighet att årligen rapportera till Granskningsnämnden hur vissa villkor har uppfyllts.

Det innebär att förelägganden som har förenats med vite beträffande skyldighet att lämna inspelning och vissa upplysningar om innehav av aktier m.m. till Radio- och TV-verket inte bör kunna överklagas.

När skall beslut gälla?

Enligt lokalradiolagen gäller i stort sett samtliga beslut omedelbart även om de överklagas. Med det förslag till urval regeringen lägger fram bör beslut om att avslå ansökan om tillstånd gälla först då det vunnit laga kraft. En ändring av ett tillståndsbeslut skulle kunna innebära stora ekonomiska skador för den som inlett verksamheten med stöd av beslutet. Följden skulle kunna bli att den berörda parten ställer krav på ekonomisk ersättning från staten. Enligt 38 § lokalradiolagen gäller beslut om att viss innehavare skall anses som innehavare av ett visst nyskapat sändningsområde först när det vunnit laga kraft. Regeringen föreslår ingen ändring av denna bestämmelse.

Vitesförelägganden gäller i de flesta fall omedelbart. Detta bör enligt regeringens mening, på samma sätt som utredningen föreslagit, även gälla för lokalradion avseende lokalradiosändningars innehåll, beteckningar, skyldighet att lämna vissa uppgifter till Granskningsnämnden samt skyldighet att årligen rapportera till Granskningsnämnden hur vissa villkor har uppfyllts.

Instansordningen

I enlighet med vad som nu gäller bör beslut av Granskningsnämnden och Radio- och TV-verket överklagas till länsrätten som första instans.

Vid tillståndsgivning kan ett överklagande av beslut om att avslå ansökan om tillstånd få avsevärda effekter. Ett överklagande innebär att samtliga sökande hindras att inleda sändningar. De negativa effekterna av att beslutet om tillstånd inte gäller förrän de vunnit laga kraft kan därmed bli stora. För att prövningen i överinstans inte skall ta för lång tid bör domstolen vara skyldig att handlägga överklagandet skyndsamt. Som Hovrätten över Skåne och Blekinge påpekat bör även beslut om återkallelse handläggas skyndsamt för att begränsa skadorna för tillståndshavaren.

6.9 Myndigheter

6.9.1 Radio- och TV-verket

Regeringens förslag: Radio- och TV-verket skall besluta om tillstånd att sända analog lokalradio.

Radio- och TV-verket skall dessutom besluta i frågor om återkallelse, överlåtelse av sändningstillstånd samt i frågor om godkännande av de beteckningar tillståndshavare för lokalradio använder för sina sändningar.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår även att Radio- och TV-verket besluta om tillstånd för digitala sändningar samt ge förhandsbesked i fråga om ändringar av programverksamhetens format.

Remissinstanserna: *Radio- och TV-verket* och *Granskningsnämnden för radio och TV* tillstyrker i stort förslaget om myndigheternas respektive kompetensområde. Enligt verket lämpar sig det nya urvalssystemet väl för den organisation verket har idag.

Göteborgs universitet (SFN) ifrågasätter verkets kompetens som tillståndsmyndighet. De är även tveksamma till att verket alltmer byggs upp som en central myndighet då detta står i direkt strid med ett tidigare beslut att inte instifta en sådan myndighet. *KLYS* framhåller att de föreslagna reglerna, framför allt vad avser tillämpningen av urvalsreglerna, ställer mycket höga krav på myndigheten.

Sveriges Radio anser det vara otillfredsställande att Radio- och TV-verket föreslås avgöra kravet på täckningsgraden för kommersiell radio.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 2 kap. 2 § radio- och TV-lagen skall Radio- och TV-verket meddela tillstånd att sända lokalradio. Där- emot är det regeringen som meddelar tillstånd till digitala ljudradiosänd- ningar. Utredningen föreslår att Radio- och TV-verket skall besluta i all tillståndsgivning för lokalradio, oavsett sändningsteknik. Av avsnitt 5 framgår att regeringen inte avser att genomföra utredningens förslag om enhetlig reglering oavsett sändningsteknik. Det innebär att förslaget om tillståndsmyndighet endast omfattar analoga lokalradiotillstånd.

Radio- och TV-verket har idag uppgiften att besluta om analoga sänd- ningstillstånd. Radio- och TV-verket har tillräcklig kompetens och erfarenhet för att klara denna uppgift och bör därför även fortsättningsvis be- sluta om tillstånd att sända analog kommersiell lokalradio.

Radio- och TV-verket bör därmed även besluta i frågor om återkallelse, överlåtelse av sändningstillstånd samt i frågor om godkännande av de beteckningar tillståndshavare för lokalradio använder för sina sändningar

Utredningen har även övervägt om Radio- och TV-verket bör om- vandlas till ett verk med en styrelse, om insynsrådet skall ges förändrade uppgifter eller om en nämnd skall knytas till verket. Utredningen väljer att inte föreslå någon förändring. Skälen till ställningstagandet är flera. Lokalradiokommittén föreslog att en nämnd skulle knytas till verket med uppgift att besluta om tillstånd för radiosändningar. Förslaget möttes av omfattande kritik. Remissinstanserna pekade bl.a. på att beslutsfattande kunde bli föremål för godtycke. Utredningen gör samma bedömning och pekar även på att de misstankar som finns mot etablerandet av en nämnd skulle särskilt kunna drabba de ännu inte etablerade företagen. En nämnd som är föremål för misstankar om partiskhet och politiska hänsynstagan- den skulle i praktiken ges ett begränsat handlingsutrymme.

Regeringen delar utredningens bedömning att det nya tillståndsförfa- randet inte bör medföra att Radio- och TV-verkets beslutsorganisation förändras.

6.9.2 Granskningsnämnden för radio och TV

Regeringens förslag: Granskningsnämnden för radio och TV skall övervaka att sändningarnas innehåll stämmer överens med tillstånds- villkoren och lagens bestämmelser.

Utredningens förslag stämmer i huvudsak överens med utredningens.

Remissinstanserna: *Radio- och TV-verket* och *Granskningsnämnden för radio och TV* tillstyrker i stort förslaget om myndigheternas respektive kompetensområde. *KLYS* påpekar att det är viktigt att så väl tillståndsgivaren som granskaren är kompetenta eftersom de föreslagna reglerna om urvalskriterier ställer höga krav på den myndighet som skall tillämpa dem.

Skälen för regeringens förslag: Enligt radio- och TV-lagen och lokal- radiolagen är det Granskningsnämnden för radio och TV som skall över- vaka efterlevnanden av tillståndsvillkoren och lagbestämmelserna om sändningarnas innehåll. När det gäller lokalradio omfattar granskningen

endast sändningarnas innehåll i förhållande till lagbestämmelser eftersom det idag inte är möjligt att förena ett tillstånd med villkor. Utredningen föreslår att detta skall bli möjligt och att Granskningsnämnden även skall övervaka efterlevnaden av tillståndsvillkoren. Regeringen, som saknar anledning att ifrågasätta Granskningsnämndens kompetens, delar utredningens uppfattning.

6.10 Övrigt

I utredningens uppdrag ingick att överväga om sändningar inom AM-området dvs. inom lång och mellanvågsbanden, skall omfattas av de nya reglerna. Utredningen ansåg att dessa sändningar inte skall omfattas av de föreslagna reglerna bl.a. av det skälet att det saknas tillräckligt intresse att sända i detta område. Regeringen delar den bedömningen.

Bestämmelserna i 24-27 a §§ lokalradiolagen om reklam och sponsring motsvarar vad som gäller för sändningar enligt radio- och TV-lagen. Det innebär således ingen ändring i sak att bestämmelserna i radio- och TV-lagen även kommer även att omfatta lokalradiosändningar.

Även bestämmelserna i 31-31 e §§ lokalradiolagen om straff och avgifter motsvarar vad som gäller för sändningar enligt radio- och TV-lagen. Att bestämmelserna i radio- och TV-lagen även kommer att omfatta lokalradiosändningar innebär alltså inte heller någon ändring i sak. På samma sätt förhåller det sig med bestämmelser i 9 kap. radio- och TV-lagen om granskning och tillsyn, 12 kap. om handläggning av ärenden om avgifter, vite och återkallelse samt i 13 kap. om överklagande som har sin motsvarighet i lokalradiolagen.

Regeringens förslag: För sändningar av lokalradio för vilka tillstånd meddelats före den 1 juli 2000 tillämpas de nya bestämmelserna med följande undantag.

- Det skall vara möjligt att förlänga de befintliga sändningstillstånden med åtta år dvs. till utgången av år 2008. Tillstånden skall därefter förlängas med högst fyra år i taget.

- Bestämmelsen i lokalradiolagen om eget material och vitesbestämmelsen som är knuten till den skall fortsätta att gälla till utgången av 2008.

- Bestämmelsen om att återkallelse av tillstånd kan ske om en tillståndshavare innehar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar i ett företag som har ett sändningstillstånd i samma sändningsområde skall inte gälla förvärv som skett före den 1 juli 2000.

- Bestämmelserna i lokalradiolagen om straff, förverkan och särskild avgift skall tillämpas i fråga om sådana sändningar av lokalradio på vilka lokalradiolagen är eller har varit tillämplig.

- Bestämmelserna om överklagande m.m. i lokalradiolagen skall tillämpas i ärenden som väckts hos Granskningsnämnden för radio och TV eller Radio- och TV-verket före den 1 juli 2000.

Förelägganden som meddelats enligt lokalradiolagen gäller som om de meddelats enligt motsvarande nya bestämmelser.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att de nya reglerna skall träda i kraft den 1 januari 2001 och att lokalradiolagen därmed upphör att gälla. Utredningen föreslår dock att de befintliga analoga tillstånden förlängs till och med år 2008.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser är positiva till att de nuvarande tillstånden förlängs. Granskningsnämnden och Radio- och TV-verket anser att övergångsbestämmelserna är oklara. Det framgår inte av utredningens förslag vilka regler som skall tillämpas på de nuvarande tillstånden.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 8 § lokalradiolagen är varje tillståndsperiod åtta år. Den första tillståndsperioden omfattar tiden från den 1 januari 1993 intill utgången av år 2000. Tillstånden kan förlängas om tillståndshavaren begär det.

Som redogjorts för i avsnitt 5 delar regeringen utredningens uppfattning att de befintliga tillstånden bör förlängas med åtta år, dvs. till utgången av år 2008.

På samma sätt som för de nya tillstånden bör tillstånden därefter förlängas med högst fyra år i taget. Därmed kommer tillståndsperioden för de nya och befintliga tillstånden att sammanfalla.

Som framgår av avsnitt 5 finns det utrymme för att justera villkoren för de befintliga sändningstillstånden. Frågan är då i vilka avseenden detta skall ske.

Utgångspunkten bör vara att de nya reglerna även skall gälla för de befintliga tillstånden. Detta är dock inte möjligt fullt ut. Som redogörs för i

avsnitt 8 bör den avgift som fastställts vid auktionsförfarande även utgå under kommande tillståndperioder.

Enligt 22 § första stycket lokalradiolagen skall under minst en tredjedel av sändningstiden varje dygn sådana program sändas som framställts särskilt för den egna verksamheten. Regeringen anser att denna bestämmelse i lokalradiolagen bör fortsätta att gälla för de befintliga tillstånden till utgången av 2008. Bestämmelsen är enligt 30 § lokalradiolagen vites-sanktionerad. Denna bestämmelse bör också gälla till utgången av år 2008. Därefter bör även de befintliga tillståndshavarna omfattas av bestämmelsen att dagtid sända minst tre timmar eget material. Detta bör vara en rimlig övergångstid.

Enligt 8 § andra stycket sista meningen lokalradiolagen skall ett tillstånd inte förlängas om det finns grund för återkallelse enligt 28 §. Under en övergångsperiod – till utgången av år 2008 – bör möjligheterna till förlängning överensstämja så mycket som möjlig med 28 § lokalradiolagen. Det innebär att tillstånden inte skall förlängas om grund för återkallelse föreligger. Radio- och TV-verket får återkalla de befintliga tillstånden om tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader efter tillståndets början eller inte utnyttjat rätten att sända eller sänt endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst fyra veckor. Tillstånden får också återkallas om tillståndshavare utan Radio- och TV-verkets medgivande t.ex. genom andels- eller aktieköp under tillståndstiden kommit att disponera över mer än ett tillstånd i sändningsområdet. Denna bestämmelse gäller dock endast om förvärvet skett efter den 1 juli 2000. Det skulle annars innebära en kraftig skärpning av reglerna för de befintliga tillståndshavarna. Vidare bör tillståndet kunna återkallas när tillståndshavare överlåter tillståndet till någon som redan har tillstånd i sändningsområdet om medgivandet till överlåtelsen påverkats av felaktiga eller ofullständiga uppgifter, samt om stat, kommun eller landsting förfogar över ett tillstånd (jfr avsnitt 6.6.2).

Från och med år 2009 bör de befintliga tillstånden följa de nya reglerna fullt ut utom såvitt avser avgifterna. Det innebär att tillstånden inte bör förlängas under samma omständigheter som för de nya tillstånden.

Som *Lagrådet* påpekat bör det även föras in övergångsbestämmelser i radio- och TV-lagen avseende bestämmelser i lokalradiolagen om straff, förverkande, särskild avgift, förelägganden och överklagande.

Regeringens förslag: Regler för avgifter förs in i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område.

För befintliga tillstånd skall den avgift som fastställts vid auktionsförfarande betalas även under kommande tillståndperioder.

För nya tillstånd skall en koncessionsavgift betalas om 40 000 kronor per år.

Avgiften skall årligen justeras med hänsyn till förändringar i det allmänna prisläget, mätt med konsumentprisindex.

Avgiften under det första kalenderåret skall betalas så snart Radio- och TV-verket meddelat beslut om avgiften. Avgiften, som skall betalas under det följande kalenderåret, skall betalas före utgången av januari månad det kalenderår som avgiften avser.

Radio- och TV-verket skall besluta i frågor om anstånd och befrielse från skyldighet att betala avgift.

Bestämmelser i koncessionslagen om dröjsmålsränta på avgiften, ränta på belopp som skall återbetalas, omprövning av beslut och revision skall gälla för koncessionsavgift för lokalradiosändningar.

Utredningens förslag: Överensstämmer enbart delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår att de tillståndshavare som får konkurrens i sändningsområdet skall kompenseras genom sänkt avgift. Nya tillståndshavare i konkurrensutsatta sändningsområden föreslås betala en efter huvudtalet proportionell andel av den avgift som fastställdes vid auktionen. För nya tillstånd i sändningsområden där lokalradiosändningar inte finns skall koncessionsavgiften enligt förslaget bestå av en fast och en rörlig del. Den fasta avgiften föreslås uppgå till 40 000 kronor per år och den rörliga avgiften till tio procent av de intäkter från reklamförsäljning som överstiger 400 000 kronor. För de digitala ljudradiotillstånden föreslår utredningen att den rörliga avgiften skall utgå först från år 2005.

Remissinstanserna: Ett flertal av remissinstanserna är negativa eller framför viss kritik till utredningens förslag. *Ekonomistyrningsverket* förespråkar ett enhetligt avgiftssystem som är lika för alla tillståndshavare. *Radio- och TV-verket* och *Granskningsnämnden för radio och TV* anför att det är oklart hur avgifterna skall beräknas och vid vilken tidpunkt detta skall ske samt vad som skall ske om ett tillstånd återkallas. Verket ifrågasätter också om det är motiverat att ta ut en avgift om avgiften inte utgör en del i urvalsprocessen. *Annonsörföreningen* och *Svensk Handel* ifrågasätter den rörliga avgiften eftersom den utgör en reklamskatt som direkt drabbar annonsörerna. *Svensk Handel* anser att det är fel att lokalradiostationer med stora lyssnarskaror skall straffas med högre avgift. *Radioutgivareföreningen* och *Radio Q* konstaterar att andra länder som valt ett liknande urvalssystem att ha låga eller inga avgifter, men att förslaget går helt emot denna tendens. *Annonsörföreningen* och *Radioutgivareföreningen* tillstyrker dock förslaget i den del som avser nya tillstånd i områden där sändningar redan pågår. *Sveriges Reklamförbund* efterlyser ett system som ger utrymme för differentiering utifrån marknadsmässiga

grunder. *Kristna radionätet* och Radio Q framhåller att avgiftssystemet måste utformas så att det inte drabbar de mindre stationerna för hårt. Radio Q föreslår därför en progressiv avgiftsform liknande den som finns i Finland. *Kristna radionätet* föreslår istället att de gamla tillståndshavarna fortsätter att betala den avgift de en gång förbundet sig att betala, medan de nya tillståndshavarna föreslås betala 25 000 kronor per år enligt en ny modell. *Föreningen svenska kompositörer av populärmusik (SKAP)* föreslår att nuvarande tillståndshavare ges möjlighet att övergå till den nya avgiftsmodellen mot att de förbinder sig att följa de nya villkoren om programverksamhetens format och eget material. *Tidningsutgivarna* anser att avgiften även i framtiden skall baseras på det belopp som fastställts vid auktionsförfarande.

Skälen för regeringens förslag

Enligt 15 § lokalradiolagen skall den som får tillstånd att sända lokalradio betala en årlig avgift till staten om minst 20 000 kronor (minimavgiften). Avgiften skall för varje kalenderår justeras med hänsyn till kvoten mellan konsumentprisindex för oktober månad året före det år som avgiften avser och konsumentprisindex för oktober månad 1992. Beloppet avrundas sedan nedåt till närmaste hundratal kronor.

När ett tillstånd meddelats efter budgivning vid auktion skall avgiften fastställas till det högsta godtagbara budet. I annat fall skall avgiften fastställas till ett belopp motsvarande minimavgiften.

Nya tillstånd

Målen för statens insatser inom medieområdet är bl.a. att stödja mångfald och reella yttrandemöjligheter och att främja nyskapande och tillgång till ett varierat utbud i massmedierna (prop. 1999/2000:1 utg. omr. 1 s. 40). Insatserna syftar till att ta till vara de nya förutsättningar som teknikutvecklingen erbjuder och skapa en ändamålsenlig lagstiftning.

I likhet med vad flera remissinstanser framfört anser regeringen att lägre avgifter rimligen borde innebära att radioföretagens benägenhet att investera i ny teknik och ny programverksamhet ökar, eftersom de därigenom får större utrymmen att satsa på eget material och redaktionella inslag. Det finns också en överhängande risk för att målsättningen med ökad mångfald, både vad avser ägarförhållanden och programutbud, inte uppnås om en lindring av koncessionsavgifterna inte genomförs. Med lägre avgifter har även mindre aktörer större möjligheter att verka inom etermedierna.

I prop. 1992/93:70 s. 24 om privat lokalradio anförs att lokalradion inte bör åsamka samhället några kostnader. Regeringen anser att detta även fortsättningsvis bör gälla och att det därför bör utgå en årlig koncessionsavgift.

Med hänsyn till regeringens målsättning att bl.a. skapa förutsättningar för ökad mångfald inom den kommersiella lokalradion bör koncessionsavgifterna inte vara högre än de kostnader som uppstår genom hante-

ringen av tillstånden. Det kommer vidare att ställas högre krav på de tillståndshavare som i konkurrens får tillstånd enligt det nu föreslagna regelverket, eftersom tillstånden ofta torde vara förenade med villkor om att sända en viss mängd eget material och program med anknytning till det egna sändningsområdet. Regeringen anser därför att koncessionsavgiften inte bör utgå med ett högre belopp än 40 000 kronor per år och tillstånd.

På samma sätt som för de befintliga tillstånden bör koncessionsavgiften årligen justeras med hänsyn till förändringar i det allmänna prisläget. Den här aktuella avgiften bör avse år 2000. För senare år bör beloppet räknas fram genom att avgiften för år 2000 multipliceras med kvoten för konsumentprisindex för oktober året före det aktuella året och konsumentprisindex för oktober 2000.

Regeringen har övervägt om en möjlighet till nedsättning av koncessionsavgiften bör finnas. Vid bedömning av en eventuell nedsättning av koncessionsavgiften skulle de tillämpande myndigheterna behöva ta hänsyn till en mängd olika faktorer, som i många fall skulle vara av kommersiell natur, i det lokala sändningsområdet. Ett sådant system skulle dock innebära en alltför omfattande administration i förhållande till den nedsättning det skulle vara fråga om. Dessutom skulle en nedsättning av den redan relativt sett låga koncessionsavgiften endast innebära en mindre kostnadsbesparing för tillståndshavaren. Regeringen anser mot denna bakgrund att nedsättning av koncessionsavgiften inte bör kunna ske.

I lokalradiolagen finns bestämmelser om fastställande och betalning av avgift, anstånd och befrielse från skyldighet att betala avgift, återbetalning, överklagande och verkställighet. Dessa regler bör inordnas i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område med följande förändringar.

I 32 § andra stycket lokalradiolagen anges att betalning av minimiavgiften skall ske vid fyra olika tillfällen per år. I 17 § lokalradiolagen anges vidare att i ett beslut om tillstånd skall Radio- och TV-verket ange den årliga avgift som tillståndshavaren skall betala samt det belopp som skall betalas vid de olika förfallodagarna under det första kalenderåret. I lagrådsremissen föreslås att Radio- och TV-verket i ett beslut om tillstånd skall ange den årliga avgift som tillståndshavaren skall betala, att Radio- och TV-verket senast den 31 december varje år skall fastställa det belopp som skall betalas under det följande kalenderåret och att avgift skall betalas före utgången av januari månad det kalenderår som avgiften avser. *Lagrådet* anser att bestämmelsen om att det i tillståndsbeslutet skall anges den årliga avgiften bör utgå bl.a eftersom bestämmelsen kan leda till missförstånd. Regeringen har förståelse för Lagrådets kritik men anser att bestämmelsen inte bör utgå utan i stället förtydligas. Det bör av koncessionslagen framgå att Radio- och TV-verket, i ett beslut om tillstånd att sända lokalradio, skall ange den avgift som tillståndshavaren skall betala under det första kalenderåret och att avgiften skall betalas så snart Radio- och TV-verket meddelat beslut om avgiften. Vidare bör, på samma sätt som föreslås i lagrådsremissen, Radio- och TV-verket senast den 31 december varje år fastställa det belopp som skall betalas under det följande kalenderåret. Det bör dock göras ytterligare ett förtydligande som innebär att den avgift som skall betalas under det följande kalenderåret

skall betalas före utgången av januari månad det kalenderår som avgiften avser (jfr avsnitt 6.2.1).

I 36 § lokalradiolagen regleras frågor om anstånd och befrielse från skyldigheten att betala avgift. I lagrådsremissen föreslås att denna bestämmelse även blir tillämplig på koncessionsavgift för lokalradiosändningar. *Lagrådet* anser att regeringen bör överväga en uttrycklig delegationsmöjlighet för regeringen när det gäller beslut i dessa frågor. Regeringen anser att det är lämpligt att Radio- och TV-verket får denna uppgift.

Därutöver finns bestämmelser i koncessionslagen om dröjsmålsränta på avgiften, ränta på belopp som skall återbetalas, omprövning av ett beslut samt revision som inte har någon motsvarighet i lokalradiolagen. Dessa bestämmelser bör även bli tillämpliga på koncessionsavgift för lokalradiosändningar.

Befintliga tillstånd

Den årliga avgiften för att sända lokalradio varierar för närvarande, som ett resultat av auktionerna, mellan minimiavgiften 21 300 kronor (20 000 kronor år 1992) och 3 369 100 kronor (3 050 000 kronor år 1992). Den genomsnittliga avgiften uppgår till ca 1,4 miljoner kronor per år. De höga avgifterna har bidragit till att flertalet av programföretagen uppvisat förluster fram till utgången av år 1998. Radioutgivareföreningen föreslår kraftigt sänkta avgifter för nuvarande tillståndshavare eftersom radioföretagens ekonomiska möjligheter och vilja att snabbt investera i den digitala tekniken, utveckla programutbudet, öka det redaktionella innehållet i sändningarna m.m. därigenom skulle öka dramatiskt.

I lagrådsremissen föreslås att den avgift som fastställts vid auktionsförfarandet bör utgå för de befintliga tillstånden även under kommande tillståndsperioder. I remissen anges att villkoren för den kommersiella lokalradion sedan länge har varit kända och branschen har själv medverkat till att sätta de nuvarande koncessionsavgifterna. En nedsättning för de nuvarande tillståndshavarna skulle kunna uppfattas som oskälig i förhållande till de sökande som inte kom ifråga vid auktionerna. Vidare framhålls att de som idag bedriver verksamhet inom lokalradion alltid har möjlighet att frånträda sitt tillstånd och ansöka på nytt enligt det nya regelsystemet.

Lagrådet anser att det utifrån principiella utgångspunkter kan ifrågasättas att avgiftsbestämmelserna i lokalradiolagen skall gälla allt framgent då det medför att mycket stora avgiftsskillnader kan förekomma även sedan kraven på programinnehåll m.m. blivit enhetliga. Enligt Lagrådets mening bör det finnas en sluttidpunkt även för de avgifter som de nuvarande tillståndshavarna betalar, lämpligen vid utgången av år 2008.

Som nämnts i det föregående syftar de nya bestämmelserna till att stimulera mångfald och lokal förankring inom den kommersiella lokalradion. Ökade krav kommer att ställas på de nya tillståndshavarna som får sina tillstånd i konkurrens. Krav på programinnehåll som kan ställas i form av tillståndsvillkor avseende eget material och program med lokal anknytning blir bara tillämpliga på de nya tillstånden. Mot denna bakgrund anser regeringen att den avgift som fastställts vid auktions-

förfarandet bör gälla för de befintliga tillstånden även under kommande tillståndperioder. Som tidigare påpekats har den som idag bedriver verksamhet inom lokalradion alltid möjlighet att frånträda sitt tillstånd och ansöka på nytt enligt det nya regelsystemet.

I den mån befintliga tillstånd frånträds eller återkallas skall tillstånden utlysas enligt det nu föreslagna regelverket.

Det krävs en övergångsbestämmelse som anger att bestämmelserna om avgift enligt den upphävda lokalradiolagen skall fortsätta att gälla för de befintliga tillstånden. I lagrådsremissen föreslås en övergångsbestämmelse i förslaget till ändring i radio- och TV-lagen. *Lagrådet* har påpekat att alla bestämmelser som rör avgifter för tillstånd bör samlas i koncessionsavgiftslagen. Regeringen ansluter sig till Lagrådets bedömning.

Regeringens förslag för de befintliga tillstånden innebär inga förändringar. De sammanlagda koncessionsavgifterna för den kommersiella lokalradion kommer enligt Radio- och TV-verkets beräkningar för år 2000 att uppgå till 117 474 800 kronor.

Regeringen bedömer att nivån på statens intäkter från lokalradioområdet i huvudsak kommer att vara oförändrade med hänsyn till att det är mindre troligt att befintliga tillstånd i någon omfattning kommer att utlysas enligt det nya regelverket.

Det finns för närvarande tio lediga sändningstillstånd. Under förutsättning att tillstånd meddelas i samtliga fall ökar statens intäkter med ytterligare 400 000 kronor per år avseende koncessionsavgifter.

I samband med den föreslagna reformeringen av lokalradion tillkommer vissa ytterligare uppgifter för de tillämpande myndigheterna. Regeringen har i budgetpropositionen 1999/2000:1 utgiftsområde 1 beräknat att för åren 2001 och 2002 Radio- och TV-verkets och Granskningsnämndens för radio och TV anslag kommer att behöva ökas under förutsättning att riksdagen beslutar om en reformering av den kommersiella lokalradion. De tillkommande arbetsuppgifterna torde dock tills vidare kunna utföras inom ramen för myndigheternas nuvarande anslag. Mot bakgrund av att det föreliggande förslaget inte omfattar digitala ljudradiosändningar är det emellertid svårt att i förväg uttala sig om hur stora resurser den kommersiella lokalradion kommer att kräva i framtiden för de tillämpande myndigheterna. Regeringen avser därför att återkomma i denna fråga i samband med beredningen av frågan om de digitala ljudradiosändningarna och budgetpropositionen år 2000.

10.1 Förslaget till lag om ändring i förfogandelagen (1978:262)

5 §

Ändringen i *andra stycket*, som är av redaktionell natur, är en följd av att lokalradiolagen (1993:120) upphävs.

10.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

3 kap. 3 §

Ändringen i *första stycket*, som är av redaktionell natur, är en följd av att lokalradiolagen (1993:120) upphävs.

5 kap. 7 §

Ändringen i *första stycket*, som är av redaktionell natur, är en följd av att lokalradiolagen (1993:120) upphävs.

10.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område

1 §

Genom ett nytt *andra stycke* klargörs att även innehavare av tillstånd att sända lokalradio är skyldig att betala koncessionsavgift till staten enligt denna lag.

4 a §

Av denna nya bestämmelse framgår att koncessionsavgiften för lokalradiosändningar är en fast avgift som beräknas för varje kalenderår som sändningarna får bedrivas. Enligt *andra stycket* skall avgiften justeras med hänsyn till förändringarna i penningvärdet. Hur detta skall ske anges närmare i prop. 1991/92:78 s. 24.

6 §

Bestämmelsen har förtydligats så att det framgår att den endast gäller den rörliga delen av avgiften enligt 4 §.

6 a §

Bestämmelsen är ny och behandlas i avsnitt 6.2.1 och 8. Av *första stycket* framgår att avgiftsskyldigheten inträder från och med den dag sändningsverksamheten får bedrivas. I *andra meningen* finns ett undantag som

gäller vid fördelning av tillstånd då det bara finns en sökande till ett ledigt sändningsutrymme.

Av *andra stycket* framgår att Radio- och TV-verket i ett beslut om tillstånd skall ange den avgift som tillståndshavaren skall betala under det första kalenderåret och att avgiften skall betalas så snart verket meddelat beslut om avgiften. Om sändningarna får påbörjas den 1 mars skall på grund av bestämmelsen i första stycket första meningen en avräkning ske dvs. tillståndshavaren skall bara betala avgift för 10 månader i stället för ett helt kalenderår.

Bestämmelsen i *tredje stycket* anger när avgiften för det följande kalenderåret skall fastställas och betalas.

7 §

Av bestämmelsen framgår bl.a. att dröjsmålsränta skall betalas på koncessionsavgiften från förfallodagen. *Andra stycket* har förtydligats så att det framgår att det stycket endast gäller den rörliga delen av avgiften enligt 4 §.

8 a §

Bestämmelsen har sin motsvarighet i 33 § lokalradiolagen. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

8 b §

Bestämmelsen motsvarar 10 § sista meningen lokalradiolagen.

9 §

Första stycket motsvarar 37 § lokalradiolagen. Av *andra stycket* framgår att ränta skall betalas på belopp som återbetalas.

12 §

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8. *Första stycket* motsvarar 36 § lokalradiolagen. Bestämmelsen har förtydligats så att det framgår att den endast gäller för television. Den har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

12 a §

Bestämmelsen är ny och behandlas i avsnitt 8. Av bestämmelsen framgår att Radio- och TV-verket skall besluta i frågor om anstånd och befrielse från skyldighet att betala avgift för tillstånd att sända lokalradio. Den har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Punkten 2 behandlas i avsnitt 8. Bestämmelsen har utformats i enlighet med vad *Lagrådet* förordat.

10.4 Förslaget till lag om ändring i lotterilagen
(1994:1000)

Prop. 1999/2000:55

18 §

Ändringen i *andra stycket*, som är av redaktionell natur, är en följd av att lokalradiolagen (1993:120) upphävs.

10.5 Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen
(1995:450)

22 §

Ändringen i *andra stycket*, som är av redaktionell natur, är en följd av att lokalradiolagen (1993:120) upphävs.

10.6 Förslaget till lag om ändring i radio- och TV-lagen
(1996:844)

1 kap. Lagens tillämpningsområde

5 § Ändringen, som är av redaktionell natur, är en följd av att lokalradiolagen (1993:120) upphävs.

6 § Bestämmelsen är ny och har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag. Den innehåller en hänvisning till lagen om koncessionsavgift på televisionens och radion områden.

2 kap. Tillstånd och registrering

1 § Ändringen i *andra stycket*, som är av redaktionell natur, är en följd av att lokalradiolagen upphävs.

2 § Av *tredje stycket* framgår att det är Radio- och TV-verket som beslutar om tillstånd för lokalradiosändningar och att bestämmelserna om tillstånd att sända lokalradio finns i radio- och TV-lagen. Bestämmelsen motsvarar 4 § första stycket i lokalradiolagen. Den har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

4 § Ändringen, som är av redaktionell natur, är en följd av att lokalradiolagen upphävs.

3 kap. Sändningar med tillstånd av regeringen

1 § Ändringen är en konsekvens av att 3 kap. 4 § första och tredje stycket har upphävts den 1 februari 1999 (jfr prop.1997/98:184 Ändringar i radio- och TV-lagen 1996:844, m.m.).

1 § Ändringen innebär att *andra stycket* upphävs.

2 § Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 5 § andra och tredje stycket lokalradiolagen. Den har utformats i enlighet med vad *Lagrådet* förordat.

3 § Bestämmelsen stämmer i delvis överens med 11 § första stycket lokalradiolagen. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

4 § Av *första stycket* framgår att ingen får ha mer än ett sändningstillstånd inom ett sändningsområde om det inte finns särskilda skäl. Med särskilda skäl åsyftas dels när det bara finns en sökande till ett tillstånd och dels att Radio- och TV-verket kan medge att överlåtelse får ske trots att förvärvaren redan har tillstånd i sändningsområdet (se 16 §). Bestämmelsen i *andra stycket* motsvarar delvis 6 § lokalradiolagen och behandlas i avsnitt 6.1. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag. Definitionen av dotterföretag framgår av 1 kap. 4 § årsredovisningslagen. Beträffande begreppet bestämmande inflytande se prop. 1992/93:70 s. 17 och 166.

5 § Bestämmelsen i *första stycket* motsvarar 4 § andra stycket lokalradiolagen. Bestämmelsen anger tillståndets innebörd. Av *andra stycket* framgår att ett sändningstillstånd får förenas med villkor. Några andra villkor än de som anges i 10 och 11 §§ får inte ställas.

6 § Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.5. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag. Ett tillstånd att sända lokalradio skall gälla i högst fyra år och de tillstånd som meddelas under den första tillståndspanoden skall samtliga gälla till utgången av år 2004. I paragrafen anges att varje tillståndspanod skall vara fyra år. Även fortsättningsvis löper tillstånden efter förlängning ut vid slutet av fyraårsperioder.

7 § Bestämmelsen motsvarar delvis 12 § lokalradiolagen. Möjligheten att samordna ansökningarna kvarstår således. Om det därefter fortfarande råder konkurrens om ett ledigt sändningsutrymme måste ett urval ske. I andra meningen hänvisas till den paragraf som omfattar förfarandet vid de tillfällen antalet sökande överstiger antalet lediga sändningsutrymmen. Bestämmelserna i 7 och 8 §§ skall inte tillämpas om det finns ett ledigt sändningsutrymme för alla sökanden och således alla sökande kan tillgodoses. Bestämmelsen har utformats med beaktande av *Lagrådets* synpunkter.

8 § Bestämmelsen behandlas närmare i avsnitt 6.2.2. I paragrafen anges de kriterier som skall ligga till grund för urvalet i en konkurrenssituation. Urvalet skall göras efter en bedömning av de sökandes finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva verksamheten, deras ägarförhållanden samt andelen eget material och program med lokal anknytning. Det finns ingen prioritetsordning mellan kriterierna utan det skall göras en samlad

bedömning. När det gäller bedömningen av ägarkriteriet kan en sökande som redan har tillstånd att sända TV och vars sändningar täcker det aktuella sändningsområdet få stå tillbaka för annan sökande som saknar sådant tillstånd. En sökande som ger ut en dagstidning som täcker sändningsområdet kan få stå tillbaka för annan sökande som saknar ägarintresse i massmedier i sändningsområdet. Sökande som ger ut en andratidning kan i princip vinna försteg framför sökande som ger ut en förstatidning. Har en sökande ett bestämmande inflytande över medier i sändningsområdet kan denne få stå tillbaka för annan sökande som saknar sådant inflytande.

I *fjärde stycket* finns definitionen av eget material.

I *femte stycket* anges vad som avses med dagstidning. Definitionen är samma som i lokalradiolagen.

I lagrådsremissen föreslås att det uttryckligen bör anges att fördelningen av sändningstillstånd inte får grundas på programverksamhetens anknytning till viss politisk, religiös, kulturell eller annan åskådning. På *Lagrådets* inrådan har detta utgått eftersom det följer av 2 kap. 12 § andra stycket regeringsformen.

9 § Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.2.1. Bestämmelsen innebär att den sökande skall betala koncessionsavgiften för det första året innan tillstånd erhålls.

10 § I paragrafen anges de villkor som Radio- och TV-verket alltid kan förena ett sändningstillstånd med. Punkten 1 innebär att tillståndsmyndigheten kan ställa krav på att sändningarna når en viss del av sändningsområdet och en minsta andel av befolkningen i området. Den har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Enligt punkten 2 får tillståndshavaren sända 24 timmar per dygn. Bestämmelsen ger tillståndsmyndigheten rätt att ställa krav på minsta sändningstid per vecka.

Punkterna 3 och 4 behandlas i avsnitt 6.3.1.

11 § Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.3.2. I bestämmelsen anges de villkor som tillståndet får förenas med om det finns två eller fler ansökningar. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag. Definitionen av eget material framgår av 8 §.

12 § Bestämmelsen har utformats i enlighet med vad *Lagrådet* förordat (se avsnitt 6.3).

13 § Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.5. Den har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag. I *tredje stycket* införs en ny bestämmelse med innebörd att Radio- och TV-verket senast fyra månader före tillståndspe-riodens utgång skall meddela tillståndshavaren om verket inte avser att förlänga tillståndet. *Fjärde stycket* motsvaras av 8 § andra stycket andra meningen lokalradiolagen.

14 § Bestämmelsen har sin motsvarighet i 9 § lokalradiolagen. Den har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag. Möjligheten att ändra sänd-

ningsområden på grund av att indelningen framstår som olämplig har tagits bort. Beslut om ändrad indelning av sändningsområden och vem som skall anses som tillståndshavare får inte fattas senare än sex månader före tillståndens utgång.

15 § Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 10 § lokalradiolagen. Den har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag. Sista meningen i 10 § lokalradiolagen har förts över till 8 b § lagen om koncessionsavgift på televisionens och radions område.

16 § Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.7. Paragrafen motsvarar i stora delar 18 § lokalradiolagen. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag. Innebörden av bestämmelsen är att tillstånd får överlåtas under förutsättning att tillståndshavaren inte redan har inflytande över tillstånd i sändningsområdet. Om det finns särskilda skäl kan Radio- och TV-verket ändå medge att överlåtelse sker trots att förvärvaren redan har tillstånd att sända lokalradio i samma sändningsområde. Medgivande till överlåtelse skall dock inte lämnas om det medför en påtaglig minskning av mångfalden i medieutbudet inom sändningsområdet.

17 § Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.7.

18 § Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.6.2. Den har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

19 § Bestämmelsen motsvarar 20 § lokalradiolagen.

20 § Bestämmelsen motsvarar 21 § lokalradiolagen.

6 kap. Sändningarnas innehåll m.m.

7 a § Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.4. Vad som avses med eget material framgår av 8 § och av avsnitt 6.2.2.

7 b § Bestämmelsen motsvarar 23 § lokalradiolagen. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.4.

9 kap. Granskning och tillsyn

7 § Bestämmelsen motsvarar 29 § lokalradiolagen. Den har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

10 § Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.3.1.

11 § Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.3.2.

9 § Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.6.1.

11 kap. Återkallelse av tillstånd

1 § Bestämmelsen innebär att även tillstånd att sända lokalradio skall återkallas på begäran av tillståndshavaren. Tillstånd får även återkallas vid bl.a. brott mot radio- och TV-lagen. Paragrafen innebär vidare att återkallelsemöjligheten skall användas med försiktighet. Begränsningen motsvaras av 28 § fjärde stycket lokalradiolagen.

5 § Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.6.2. Den är ny och omfattar enbart lokalradiosändningar.

13 kap. Överklagande

1 a § Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.8. Bestämmelsen är ny och anger vilka beslut som får överklagas beträffande lokalradio. Den har utformats i enlighet med *Lagrådets* yttrande. Bestämmelsen motsvarar delar av 39 § lokalradiolagen.

3 § Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.8. En språklig ändring har gjorts i *andra stycket* med innebörd att förelägganden gäller omedelbart om inte annat förordnas. Ändringen innebär ingen ändring i sak.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av punkt 3.a framgår att de befintliga tillstånden skall förlängas med åtta år dvs. till utgången av år 2008. Därefter får tillstånden förlängas med högst fyra år i taget och under samma omständigheter som de nya tillstånden.

Av punkt 3.b framgår att för de befintliga tillstånden skall bestämmelsen i lokalradiolagen om eget material och den därtill hörande vitessanktionen gälla till utgången av år 2008. Det innebär att den nya bestämmelsen i radio- och TV-lagen angående eget material gäller för alla sändningstillstånden från och med den 1 januari 2009.

Punkt 3.c behandlas i avsnitt 7.

Av punkt 3.d framgår att bestämmelserna i lokalradiolagen om straff, förverkan och särskild avgift skall tillämpas på de befintliga tillstånden.

Av punkt 3 e framgår att bestämmelserna i lokalradiolagen om överklagande och när beslut skall gälla tillämpas i ärenden som väckts hos Granskningsnämnden för radio och TV och Radio- och TV-verket före den 1 juli 2000.

Av punkt 4 framgår att förelägganden som meddelats enligt lokalradiolagen gäller som om de meddelats enligt motsvarande nya bestämmelser.

Punkt 2-4 har utformats i enlighet med *Lagrådets* yttrande.

Direktiv

Kommittén har haft till uppdrag att lägga fram förslag om de framtida villkoren för den kommersiella lokalradion. Enligt direktiven skall förslagen utformas i enlighet med målen för statens insatser på massmediaområdet: att stödja mångfald och reella yttrandemöjligheter, garantera massmediernas oberoende samt säkerställa tillgängligheten till massmedierna. Vidare gavs utredaren i uppdrag att förslå på vilket sätt den kommersiella lokalradions medverkan vid en introduktion av digitala ljudradiosändningar kan underlättas.

Förslag

Nuvarande tillstånd, regler för urval m.m.

Utredningen föreslår en ny reglering för den kommersiella lokalradion. I kapitlet behandlas först utredningens förslag om förlängning av de nuvarande tillstånden.

Utredningen lämnar därefter förslag till regler för behörighet och urval vid fördelning av tillstånd. Urvalet skall bl.a. grundas på ägarförhållanden och mängd eget material. Enligt förslaget kommer tillståndsmyndigheten att kunna knyta villkor till sändningstillståndet, på samma sätt som radio- och TV-lagen nu ger regeringen möjlighet att göra. Tillståndstiden föreslås bli fyra år, med rätt till förlängning i ytterligare två perioder om fyra år.

När det gäller programmets innehåll föreslår utredningen att varje programföretag dagligen, mellan 06.00 och 21.00 skall sända material som är unikt för den egna verksamheten om minst tre timmar. Regeln ersätter den nuvarande regleringen om att en tredjedel av sändningstiden skall bestå av egenproducerat material.

Utredningen föreslår att den nuvarande begränsningen – att ingen tillståndshavare får ha mer än ett tillstånd – ändras.

De framtida sändningsområdena skall utformas för att stödja mångfald och reella yttrandemöjligheter. Utbyggnaden av det digitala nätet föreslås fortsätta och skall, i likhet med det analoga nätet, ske med hänsyn till efterfrågan.

Utredningen föreslår ett nytt avgiftssystem som bygger på intäkter av reklam såsom annonser och sponsring, men även s.k. åsiktsreklam.

Dagens sanktioner föreslås ändrade på så sätt att den dubbla möjligheten att kräva särskild avgift och förelägga vid äventyr av vite tas bort. Grunderna för återkallelse utökas.

Tillståndsgivande myndighet och tillsynsmyndigheten föreslås få delvis ändrade uppgifter.

Övergångsbestämmelserna omfattar bl.a. avgifterna för de nuvarande sändningstillstånden.

Prop. 1999/2000:55
Bilaga 1

AM-bandet föreslås inte omfattas av den nya lagstiftningen.

Digitala sändningar

Utredningen föreslår fortsatt utbyggnad av det digitala nätet. Utbyggnaden bör ske med beaktande av efterfrågan. Tillståndshavarna skall ges möjlighet att själva välja sin infrastruktur.

Det är angeläget att förutsättningarna redan från början är sådana att kraven på yttrandefrihet, tillgänglighet och mångfald tillgodoses. All kapacitet bör därför fördelas mellan tillståndshavarna, under förutsättning att antalet sökande är tillräckligt.

För att effektivt ta tillvara den digitala teknikens fördelar skall tillståndshavare ha möjlighet att upplåta outnyttjat utrymme till annan tillståndshavare i samma multiplex. Under förutsättning att tillräckligt utrymme används till programverksamhet kommer utredningens förslag inte att medföra hinder mot att resterande utrymme upplåts eller utnyttjas för annan verksamhet. Möjligheten att använda frekvensutrymmet för annat än traditionella radioprogram gör det emellertid viktigt att säkerställa att kärnan i sändningsverksamheten utgör sändningar av ljudradioprogram.

Det är också viktigt att de företag som från början deltar i sändningarna skall kunna göra bedömningar på längre sikt. Programföretagens vilja att delta i de digitala sändningarna torde påverkas av deras möjlighet att förutse de framtida spelreglerna. Tillståndsperioden föreslås därför bli fyra år, med rätt till förlängning vid två tillfällen.

Genom att ge programföretagen möjlighet att sända s.k. tilläggstjänster torde intresset för digitala utsändningar att öka. Reglerna för sökbar text-TV föreslås omfatta sådan programverksamhet.

Det avgiftssystem utredningen föreslår består av en fast och en rörlig del. Den rörliga avgiften kommer inte att utgå under den första tillståndsperioden för utsändningar som sker med digital teknik.

Det åtagande sökanden gör om andel eget material föreslås, för sändningar med digital teknik, uppfyllas först under år 2005.

Intäkter och kostnader

Utredningens förslag innebär att de avgifter som fastställdes vid auktionsförfarandet skall utgå även under den kommande tillståndsperioden. Därutöver tillkommer intäkter från de nu lediga tillstånden. De analoga tillstånd som fördelas i områden där sändningar redan pågår kommer emellertid inte att generera några ytterligare intäkter med hänsyn till den valda konstruktionen för avgifterna.

Från och med år 2005 tillkommer intäkter från fasta och rörliga avgifter för de digitala tillstånden. De fasta avgifterna beräknas kunna uppgå till ca 3 mkr. En försiktig bedömning av de intäkterna från de rörliga avgifterna ger att intäkterna år 2006 kan uppgå till ca 30 mkr.

Utredningen bedömer att Radio- och TV-verket behöver ca 3 mkr engångsvis för fördelning av tillstånd och därefter en höjning med anslaget med 1 mkr. Granskningsnämnden för radio och TV behöver nya resurser motsvarande en årsarbetskraft, 500 000 kr, för att kunna granska innehållet i de lokala sändningarna i enlighet med utredningens förslag.

Prop. 1999/2000:55
Bilaga 1

Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844)

Härigenom föreskrivs i fråga om radio- och TV-lagen (1996:844)

dels att 1 kap. 5 §, 2 kap. 1, 2 och 4 §§, 5 kap. 1 §, 10 kap. 9 §, 11 kap. 1 §, och 13 kap. 3 § skall ha följande lydelse,

dels att det i 5 kap. 2-20 §§, 6 kap. 7 a och 7 6 §§, 9 kap. 7 a §, 11 kap. 7 och 8 §§ samt 13 kap. 1 a § skall införas nya bestämmelser med följande lydelse.

1 kap. Lagens tillämpningsområde

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Andra föreskrifter än 3 kap. 3 § första stycket 1 avseende villkor om förbud att sända reklam och 7 kap. 11 § om förbud att sända reklam gäller inte för ljud i TV-sändning, om ljudet helt stämmer överens med en ljudradiosändning som sker med stöd av tillstånd enligt denna lag *eller lokalradio-lagen (1993:120)* eller för vilken den sändande låtit registrera sig.

Andra föreskrifter än 3 kap. 3 § första stycket 1 avseende villkor om förbud att sända reklam och 7 kap. 11 § om förbud att sända reklam gäller inte för ljud i TV-sändning, om ljudet helt stämmer överens med en ljudradiosändning som sker med stöd av tillstånd enligt denna lag eller för vilken den sändande låtit registrera sig.

2 kap. Tillstånd och registrering

1 §

För att sända ljudradio- eller TV-program med hjälp av radiovågor på frekvens under 3 gigahertz krävs tillstånd enligt denna lag.

Tillstånd krävs inte för sändningar av sökbar text-TV som sker från radiosändare som används för andra sändningar med stöd av tillstånd enligt denna lag *eller lokalradiolagen (1993:120)*. Tillstånd krävs inte heller för sändningar som är särskilt anpassade för syn- eller hörselskadade och som äger rum under högst fyra timmar om

Tillstånd krävs inte för sändningar av sökbar text-TV som sker från radiosändare som används för andra sändningar med stöd av tillstånd enligt denna lag. Tillstånd krävs inte heller för sändningar som är särskilt anpassade för syn- eller hörselskadade och som äger rum under högst fyra timmar om dygnet från en sådan radiosändare.

dygnet från en sådan radiosändare.

Föreskrifter om tillstånd att inneha eller använda radiosändare finns i lagen (1993:599) om radiokommunikation.

2 §

Tillstånd att sända TV-program och tillstånd att till hela landet eller till utlandet sända ljudradioprogram meddelas av regeringen.

Tillstånd att sända TV-program och tillstånd att till hela landet eller till utlandet sända ljudradioprogram *samt tillstånd att bedriva lokala digitala ljudradiosändningar för tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom anslag från TV-avgiften enligt lagen (1989:41) om TV-avgift* meddelas av regeringen.

Tillstånd att sända närradio enligt 4 kap. meddelas av Radio- och TV-verket.

Tillstånd att sända lokalradio meddelas av Radio- och TV-verket *enligt lokalradiolagen (1993:120)*.

Tillstånd att sända lokalradio *enligt 5 kap.* meddelas av Radio- och TV-verket.

Radio- och TV-verket får vidare meddela tillstånd att under en begränsad tid om högst två veckor sända TV-program eller ljudradioprogram som inte är närradio eller lokalradio. Verket får förena ett sådant tillstånd med villkor enligt 3 kap. 1-3 §§ samt besluta att föreskrifterna i 6 och 7 kap. inte skall tillämpas på sändningar som sker med stöd av ett sådant tillstånd.

Om det finns särskilda skäl får regeringen meddela tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala sändningar som inte uppfyller kraven för närradio eller lokalradio. *Tillstånd att bedriva lokala digitala ljudradiosändningar meddelas också av regeringen.*

Om det finns särskilda skäl får regeringen meddela tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala sändningar som inte uppfyller kraven för närradio eller lokalradio.

4 §

Radio- och TV-verket skall upprätta ett register avseende dem som har tillstånd som avses i 2 § eller har anmält sig enligt 3 §. Registret får föras med hjälp av automatisk databehandling. Det får endast innehålla sådana uppgifter som avses i 3 § andra stycket, 6 kap. 9 §, 9 kap. 4-7 §§ *samt 22 § andra*

Radio- och TV-verket skall upprätta ett register avseende dem som har tillstånd som avses i 2 § eller har anmält sig enligt 3 §. Registret får föras med hjälp av automatisk databehandling. Det får endast innehålla sådana uppgifter som avses i 3 § andra stycket, 6 kap. 9 §, 9 kap. 4-7a §§.

stycket och 29 § lokalradiolagen (1993:120).

5 kap. Lokalradio

Med lokalradio avses andra tillståndspliktiga lokala ljudradio-sändningar än sådana som kräver tillstånd av regeringen eller som får ske endast under en begränsad tid enligt 2 kap. 2 § fjärde stycket eller som är närradio.

Bestämmelser om lokalradio finns i lokalradiolagen (1993:120).

1 §

Med lokalradio avses andra tillståndspliktiga lokala ljudradio-sändningar än sådana som kräver tillstånd av regeringen eller som får ske endast under en begränsad tid enligt 2 kap. 2 § fjärde stycket eller som är närradio.

Ett tillstånd innebär rätt att bedriva sådana sändningar inom det sändningsområde som anges i tillståndet.

2 §

Sändningstillstånd som meddelats av Radio- och TV-verket får förenas med villkor som avser skyldighet

1. att sända program i viss del av landet,

2. att sända under en viss minsta tid,

3. att använda en viss sändningsteknik samt samverka med andra tillståndshavare i tekniska frågor,

4. beträffande utnyttjande av tilldelad överföringskapacitet,

5. att sända viss mängd program unika för den egna verksamheten,

6. att sända programverksamhet av visst format och

7. att till Granskningsnämnden för radio och TV lämna uppgifter som är nödvändiga för nämndens bedömning om sända program stämmer överens med de villkor som har meddelats enligt denna lag.

3 §

Tillstånd att sända lokalradio lämnas till en fysisk eller juridisk person och omfattar endast ett sändningsområde. Flera tillstånd kan lämnas för samma sändningsområde.

När Radio- och TV verket bestämmer sändningsområdenas omfattning skall det beakta

1. vad som är tekniskt möjligt att nå från sändare med lämpligt läge,

2. hur möjligheterna att ta emot sändningar påverkas på andra håll och

3. vad som är naturliga lokala intresseområden.

Sändningsområdena skall utformas så att de ger föutsättningar för mångfald och reella yttrandemöjligheter.

4 §

Behörig att få tillstånd att sända lokalradio är den som har de finansiella och tekniska förutsättningarna att bedriva verksamheten varaktigt, med god kapacitet och kvalitet och som inte omfattas av 5 §.

Finner Radio- och TV-verket att en sökande inte är behörig skall ansökan avvisas.

5 §

Staten, landsting eller kommun kan inte, vare sig direkt eller genom företag i vilket ett sådant organ disponerar över minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensamt har ett bestämmande inflytande, få tillstånd att sända lokalradio.

6 §

Varje tillståndsperiod skal! vara fyra år. Den första perioden skall räknas från och med den 1 januari 2001. Ett tillstånd gäller till utgången av den tillståndsperiod under vilken tillståndet meddelats.

Tillståndet skall förlängas med ytterligare en tillståndsperiod om inte

1. det finns grund för återkallelse av tillståndet enligt 11 kap. 7 och 8 §§ eller

2. tillståndshavaren avvikit från villkor om programverksamhetens format och mångfalden i sändningsområdets medieutbud, till följd härav, påtagligt har minskat,

3. förändringar inom tekniken eller ändringar i användningen av radiofrekvenser på grund av internationella överenskommelser som Sverige anslutit sig till medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle meddelas eller

4. en fysisk eller juridisk person, utan medgivande från Radio- och TV-verket, disponerar över mer än ett tillstånd i ett sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket förvärvaren har del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensamt har ett bestämmande inflytande.

För det fall Radio- och TV-verket avser att inte medge förlängning skall myndigheten, .senast sex månader före tillståndsperiodens utgång, meddela tillståndshavaren att tillståndet inte kommer att förlängas.

Ett tillstånd kan förlängas i högst två perioder.

7 §

En tillståndshavare vars tillstånd innehåller villkor enligt 5 kap. 2 § punkt 6 kan begära beslut av Radio- och TV-verket om en planerad ändring av formatet medför att mångfalden i sändningsområdet påtagligt kommer att minska

8 §

Om särskilda skäl föreligger kan Radio och TV-verket medge ändring av villkor enligt 5 kap. 2 punkt 5.

9 §

Innan Radio- och TV-verket meddelar beslut om tillstånd skall den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som myndigheten avser att förena med tillståndet. Beslut om sändningstillstånd får endast innehålla villkor som den sökande godtagit.

10 §

Vid utgången av varje tillståndsperiod får Radio- och TV-verket besluta om en förändrad indelning av sändningsområden. Om en berörd tillståndshavare motsätter sig en viss förändring, får den dock vidtas endast om ändrade tekniska förhållanden föranleder det eller ändringar i användningen av radiofrekvenser på grund av internationella överenskommelser som Sverige anslutit sig till medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle meddelas.

Beslut om ändrad indelning av sändningsområden får inte fattas senare än sex månader före tillståndsperiodens utgång.

Radio- och TV-verket skall för varje sändningsområde som ingår i den nya indelningen senast sex månader före utgången av den löpande tillståndsperioden meddela särskilt beslut om vem som skall anses som tillståndshavare. Om ingen kan anses som tillståndshavare skall tillstånd för sändningsområdet kungöras ledigt. Kungörelse får ske först sedan beslutet vunnit laga kraft.

11 §

Har Radio och TV-verket beslutat om ändrad indelning av sändningsområden, får verket medge en tillståndshavare att sända efter tillståndsperiodens slut i avvaktan på att verkets beslut enligt 5 kap. 10 § tredje stycket vinner laga kraft. Sådant medgivande skall lämnas för ett visst sändningsområde under viss tid.

Ansökan om tillstånd

12 §

Om två eller flera ansökningar finns när ansökningstiden har gått ut, skall Radio- och TV-verket bereda sökandena tillfälle att före en viss dag samordna ansökningarna. Om det efter den dagen alltiämt finns två eller flera ansökningar, skall verket besluta om fördelning av tillstånden i enlighet med 13-15 §§.

13 §

Radio- och TV-verket skall eftersträva en fördelning som medför att medieutbudet inom sändningsområdet präglas av mångfald och reella ytrandemöjligheter.

Fördelningen får inte grundas på den sökandes politiska, reli-

*giösa, kulturella eller annan sådan
åskådning.*

14 §

Vid urvalet skall ägarförhållanden och den mängd program som är unika för den egna verksamheten beaktas. Ett ägande som medför att antalet aktörer på den lokala marknaden ökar och en hög andel program unika för den egna verksamheten skall eftersträvas.

15 §

Om ett urval inte kan ske enligt 14 § skall programverksamhetens format beaktas, varvid Radio- och TV-verket skall eftersträva att utrymme ges åt program av olika karaktär och som tilltalar olika intressen och smakriktningar.

16 §

Ett tillstånd får överlåtas till någon annan om Radio- och TV-verket medger det. Sådant medgivande skall lämnas om förvärvaren är behörig att få tillstånd och denne inte redan har tillstånd att sända lokalradio i samma sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket förvärvaren har del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensamt har ett bestämmande inflytande.

Föreligger särskilda skäl kan Radio- och TV-verket medge att överlåtelse sker trots att förvärvaren redan har sådant tillstånd i sändningsområdet om förvärvaren är behörig enligt 5 kap. 4 §.

Om verket inte medger överlåttelsen, är den utan verkan enligt denna lag.

Den som förvärvar ett tillstånd

övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag som belöper på tiden efter beslutet om medgivande.

Om ett föreläggande enligt 10 kap. 9 § (punkt 1, 2 och 9) har meddelats mot den tidigare innehavaren gäller föreläggandet även mot den nye innehavaren. Radio- och TV-verket skall i samband med att det medger överlåtelsen underrätta den nye innehavaren om det. Sker inte del är föreläggandet inte gällande mot denne.

17 §

Den som vill frånträda ett tillstånd skall skriftligen anmäla det till Radio- och TV-verket. Tillståndet skall anses frånträtt när anmälan kommit in till verket eller den senare dag som anges i anmälan.

18 §

Om tillståndshavaren försätts i konkurs eller träder i likvidation upphör tillståndet att gälla.

19 §

Om tillståndshavaren avlider upphör tillståndet att gälla tre månader efter dödsfallet. Har en ansökan om medgivande till överlåtelse enligt 16 § kommit in till Radio- och TV-verket innan tillståndet förfallit skall den dock alltid prövas.

20 §

De regler som omfattar sökbar text-TV skall även gälla för tilläggstjänster i lokalradio.

7 a §

I lokalradio skall, under minst tre timmar varje dygn, sådana program sändas som är unika för den egna verksamheten. Denna skyldighet skall uppfyllas under tiden 06.00-21.00.

Radio- och TV-verket kan medge undantag från denna skyldighet om särskilda skäl föreligger.

7 b §

Varningsmeddelanden som är av vikt för allmänheten och som skall skydda människor, egendom eller miljö skall sändas kostnadsfritt i lokalradio, om en myndighet begär det.

9 kap. Granskning och tillsyn

7 a §

På begäran av Radio- och TV-verket skall den som fått tillstånd att sända lokalradio lämna upplysningar om sådana innehav av aktier eller andelar eller ingångna avtal som medför att han eller hon har inflytande i ett annat företag med sådant tillstånd. Vidare skall på begäran av Radio- och TV-verket ett företag som är tillståndshavare lämna uppgifter om sådana innehav av aktier eller andelar eller ingångna avtal som innebär att någon har ett bestämmande inflytande i företaget.

10 kap. Straff och avgifter m.m.

9 §

Den som åsidosätter de bestämmelser som anges i denna paragraf får föreläggas att följa be-

Den som åsidosätter de bestämmelser som anges i denna paragraf får föreläggas att följa bestämmel-

stämmelserna. Ett föreläggande får förenas med vite. Detta gäller bestämmelser om

1. närradiosändningarnas innehåll (6 kap. 6 och 7 §§)
2. beteckningar (6 kap. 9 §)
3. sändningsplikt eller skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarföretag (8 kap. 1, 2 och 4 §§),
4. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Radio- och TV-verket (9 kap. 4-7 §§),
5. skyldighet att lämna inspelning (9 kap. 8 §),
6. skyldighet att lämna upplysning om sändningstider i närradio (9 kap. 9 § första stycket),
7. skyldighet att lämna upplysningar om programinnehåll (9 kap. 9 § andra stycket), *eller*
8. varning (6 kap. 2 §).

Föreläggande enligt första stycket 1, 2 och 5-8 får meddelas av Granskningsnämnden för radio och TV. Föreläggande enligt första stycket 3-6 får meddelas av Radio- och TV-verket. Föreläggande enligt första stycket 5 och 6 får även meddelas av Konsumentombudsmannen. Lag (1998:311).

stäm- serna. Ett föreläggande får förenas med vite. Detta gäller bestämmelserna om

1. närradiosändningar *och lokalradiosändningars* innehåll och *program som är unika för den egna verksamheten* (5 kap. 2 § punkt 5, 6 kap. 6, 7 och 7a §§)
2. beteckningar(6 kap. 9 §)
3. sändningsplikt eller skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarföretag (8 kap. 1, 2 och 4 §§),
4. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Radio- och TV-verket (9 kap. 3-7a §§),
5. skyldighet att lämna inspelning (9 kap. 8 §)
6. skyldighet att lämna upplysning om sändningstider i närradio (9 kap. 9 § första stycket),
7. skyldighet att lämna upplysningar om programinnehåll (9 kap. 9 § andra stycket)
8. varning (6 kap. 2 §),
9. *tillståndshavares skyldighet beträffande nyttjande av tilldelad överföringskapacitet* (5 kap 2 § punkt 4) *eller*
10. *tillståndshavares skyldighet att lämna uppgifter till Granskningsnämnden för radio och TV* (5 kap. 2 § punkt 7).

Föreläggande enligt första stycket 1, 2 och 5-10 får meddelas av Granskningsnämnden för radio och TV. Föreläggande enligt första stycket 3-6 får meddelas av Radio- och TV-verket. Föreläggande enligt första stycket 5 och 6 får även meddelas av Konsumentombudsmannen. Lag (1998:311).

11 kap.

1 §

Ett tillstånd att sända ljudradio- eller TV-program skall återkallas på begäran av tillståndshavaren. Ett sådant beslut får också återkallas enligt vad som anges i 2-4 §§. Beslut om återkallelse enligt någon av dessa paragrafer får meddelas endast om det i betraktande av skälen för åtgärden inte framstår som alltför ingripande.

Ett tillstånd att sända ljudradio- eller TV-program skall återkallas på begäran av tillståndshavaren. Ett sådant beslut får också återkallas enligt vad som anges i 2-4 och 7 §§. Beslut om återkallelse enligt någon av dessa paragrafer får meddelas endast om det i betraktande av skälen för åtgärden inte framstår som alltför ingripande.

7 §

Tillstånd att sända lokalradio får återkallas om

1. tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader efter tillståndets början,

2. tillståndshavaren väsentligt brutit mot föreskrifterna i 6 kap. 4 eller 7a §§, 7 kap. 1-3, 5 samt 8-9 §§, eller

3. ett villkor som förenats med tillståndet med stöd av 5 kap. 2 § punkterna 1-5 eller 7 har åsidosatts på ett väsentligt sätt.

Tillstånd att sända lokalradio får också återkallas om domstol funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten.

Har Radio- och TV-verket medgivit överlåtelse trots att tillståndshavaren redan har tillstånd att sända lokalradio i samma sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket tillståndshavaren har del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensamt har ett bestämmande inflytande får tillståndet återkallas endast om

beslutet om tillståndet påverkats av felaktiga eller ofullständiga uppgifter från tillståndshavaren. Återkallelsen skall då avse det eller de tillstånd som meddelats eller överlåts efter det första tillståndet.

Förfogar staten, landsting, eller kommun över ett tillstånd att sända lokalradio, direkt eller indirekt genom företag, i vilket ett sådant organ disponerar över minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensamt har ett bestämmande inflytande, skall verket återkalla detta tillstånd.

8 §

Har tillstånd meddelats enligt denna lag trots att tillståndshavaren saknade behörighet enligt 5 kap. 4 § får tillståndet återkallas endast om beslutet om tillståndet påverkats av felaktiga eller ofullständiga uppgifter från tillståndshavaren.

13 kap. Överklagande

1 a §

Beslut av Radio- och TV-verket om lokalradio får överklagas om det gäller beslut om

1. avvisning av sökande,

2. fördelning av tillstånd.

3. att inte medge ändring i sändningstid som omfattar program unika för den egna verksamheten,

4. att inte medge överlåtelse av tillstånd,

5. att inte förlänga ett tillstånd och

6. återkallelse.

Överklagande av beslut under punkt 1-2 skall handläggas skynd-

samt.

Beslut under punkt 3-6 gäller omedelbart även om det överklagas om inte annat förordnas.

3 §

Beslut av Granskningsnämnden för radio och TV eller Radio- och TV-verket om förelägganden som har förenats med vite enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1-3 och 8 samt 10 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Förelägganden enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1 och 2 samt 10 § gäller omedelbart, även om de överklagas.

Beslut av Granskningsnämnden för radio och TV eller Radio- och TV-verket om förelägganden som har förenats med vite enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1-3, 8 och 9 samt 10 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Förelägganden enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1, 2 och 9 samt 10 § gäller omedelbart, även om de överklagas.

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.
2. Radio- och TV verket får före den 1 januari 2001 meddela tillståndsbeslut och vidta andra åtgärder för att tillståndshavarna skall kunna utöva sändningsrätten från den 1 januari 2001.
3. Genom lagen upphävs lokalradiolagen (1993:120).
4. Bestämmelserna och villkoren i 5 kap. 2 § femte och sjätte punkterna samt 6 kap. 7 a § skall inte tillämpas under den första tillståndsperioden för tillståndshavare som innehar tillstånd med villkor om utsändningar med digital teknik.
5. Radio- och TV-verket skall, under de förutsättningar som anges i 8 och 28 §§ lokalradiolagen, förlänga de tillstånd som fördelats med stöd av lokalradiolagen med en där angiven tillståndsperiod.
6. Den årliga avgift Radio- och TV-verket, med stöd av 17 § lokalradiolagen angivit att tillståndshavaren skall betala skall, med tillämpning av 15, 17, samt 32-37 §§ lokalradiolagen utgå under tillståndsperioden med avräkning för vad som kan förväntas utgå enligt 4 b § lagen (1992:72) om koncessionsavgift på radions och televisionens område. Ränta skall betalas på räntesatsen från förfallodagen. Räntesatsen bestäms enligt 6 § räntelagen.
7. 22, 24-27 samt 31 a-31 e §§ lokalradiolagen gäller fortfarande i fråga om sändningar som skett före den 1 januari 2001.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område

dels att 1, 3, 4, och 12 §§ skall ha följande lydelse,

dels att rubriken till lagen skall ha följande lydelse,

dels att det skall införas nya paragrafer, 4 a, 4 b, 5 a och 8 a §§, med följande lydelse.

Lag (1992: 72) om koncessionsavgift på radions och televisionens område

Avgiftsskyldighet

Nuvarande lydelse

Ett programföretag som enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) har tillstånd att i hela landet sända TV-program skall betala koncessionsavgift till staten enligt denna lag under förutsättning att företaget har rätt att sända reklam i sådan sändning och är ensam om denna rätt här i landet.

Den fasta delen av koncessionsavgiften utgör 4 167 000 kr för varje månad under vilken sändningsverksamheten har bedrivits. Den fasta delen av avgiften skall för varje kalenderår justeras med hänsyn till kvoten mellan konsumentprisindex för oktober månad

Föreslagen lydelse

1 §

Ett programföretag som enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) har tillstånd att i hela landet sända TV-program skall betala koncessionsavgift till staten enligt denna lag under förutsättning att företaget har rätt att sända reklam i sådan sändning och är ensam om denna rätt här i landet.

Ett programföretag som enligt 2 kap. 2 § tredje .stycket radio- och TV-lagen (1996:844) har tillstånd att sända lokalradio skall betala koncessionavgift till staten enligt denna lag.

3 §

Den fasta delen av koncessionsavgiften för programföretag som enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) har tillstånd att i hela landet sända TV program utgör 4 167 000 kr för varje månad under vilken sändningsverksamheten har bedrivits

året före det år som avgiften avser och konsumentprisindex för oktober månad 1991. Härvid avrundas beloppet nedåt till närmaste tusental kronor.

Den fasta delen av koncessionsavgiften för programföretag som enligt 2 kap. 2 p tredje stycket radio- och TV lagen har tillstånd att sända lokalradio utgör 40 000 kr för varje kalenderår under vilken sändningsverksamheten har bedrivits.

Den fasta delen av avgiften skall för varje kalenderår justeras med hänsyn till kvoten mellan konsumentprisindex för oktober månad året före det år som avgiften avser och konsumentprisindex för oktober månad 1991 och för sändningar av lokalradio oktober månad år 2000. Härvid avrundas beloppet nedåt till närmaste tusental kronor.

4 §

Den rörliga delen av koncessionsavgiften beräknas för ett kalenderår i sänder. Den är beroende av de intäkter som utgör vederlag till programföretaget för att det sänder annonser och tas ut med procent av intäkterna till den del de överstiger 750 miljoner men inte 1 000 kr,

- procent av intäkterna till den del de överstiger 1 000 miljoner men inte 2 000 miljoner kronor,

- procent av intäkterna till den del de överstiger 2 000 miljoner kronor.

I intäkter som utgör vederlag för att programföretaget sänder annonser inräknas intäkter som tillförts någon annan, om det framgår av omständigheterna att de utgör sådant vederlag till programföretaget.

Intäkterna skall bestämmas enligt bokföringsmässiga grunder.

De i första stycket angivna beloppsgränserna skall justeras på ett sätt som motsvarar det sätt som anges i 3 § *andra* stycket i fråga om den fasta delen av koncessionsavgiften.

De i första stycket angivna beloppsgränserna skall justeras på ett sätt som motsvarar det sätt som anges i 3 § tredje stycket i fråga om den fasta delen av koncessionsavgiften.

4 a §

För sändningar av lokalradio beräknas den rörliga delen av koncessionsavgiften för ett kalenderår i sänder. Den är beroende av de intäkter som utgör vederlag till programföretaget för att det

sänder reklam .samt .sändningar som utan att vara reklam .sänds på uppdrag av någon annan. Avgiften tas ut med tio procent av intäkterna till den del de överstiger 400 000 kr.

I intäkter som utgör vederlag för att programföretaget sänder reklam samt sändningar på uppdrag av någon annan inräknas intäkter som tillförts någon annan, om det framgår av omständigheterna att de utgör .sådant vederlag till programföretaget.

Intäkterna skall bestämmas enligt bokföringsmässiga grunder.

Den i första .stycket angivna beloppsgränsen skall justeras på ett sätt som motsvarar det sätt som anges i 3 § tredje stycket i fråga om den fasta delen av koncessionsavgiften.

4 b §

Den som bedriver sändningar av lokalradio med analog utsändningsteknik med tillstånd som fördelats från den 1 januari 2001 i sändningsområden där sändningar pågår med stöd av lokalradiolagen (1993:120) skall betala en efter huvudtalet proportionell andel av den avgift som fastställdes enligt 15-17 §§ lokalradiolagen (1993:120) för samtliga tillstånd inom sändningsområdet.

Fastställande och betalning av avgift

5 a §

Radio- och TV-verket fastställer före den 1 januari varje år för sändningar av lokalradio det belopp som enligt 3 och -1 b § skall utgå för det följande kalenderåret. Avgift enligt 3 § skall betalas före utgången av januari månad det

kalenderår som avgiften avser. Avgift enligt 4 b § skall betalas med lika stora delar under kalenderåret senast den första dagen i januari, april, juli och oktober månad.

8 a §

Frånträds eller återkallas ett tillstånd gäller skyldigheten att betala avgiften till och med nittio dagar efter det att tillståndet frånträts eller återkallats.

Omprövning och överklagande m.m.

12 §

Om det finns särskilda skäl får regeringen meddela anstånd med betalning av koncessionsavgift och ränta. Om det finns synnerliga skäl får regeringen medge befrielse helt eller delvis från skyldigheten att betala koncessionsavgift och ränta för en viss period.

I fråga om avgift enligt denna lag för sändningar av lokalradio tillämpas bestämmelserna om anstånd och om befrielse från avgift i 5 kap. 3 § och 9 kap. 4 § lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter.

Övergångsbestämmelser

2001:000

- 1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.*
- 2. 4 a § skall, för innehavare av tillstånd för sändning av ljudradio med villkor om digital sändningsteknik tillämpas först från den 1 januari 2005.*
- 3. Tillståndshavare som erhållit tillstånd med stöd av lokalradiolagen (1993:120) skall inte omfattas av denna lag med undantag av 8 a §.*

Härigenom föreskrivs att 18 § lotterilagen (1994:1000) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §

Ett egentligt lotteri enligt 16 och 17 §§ får inte anordnas i radio eller television utan särskilt tillstånd.

Tillstånd att anordna sådana lotterier i lokalradio *enligt lokalradiolagen (1993:120)*, närradio eller andra trådsändningar av television än vidaresändningar enligt radio- och TV-lagen (1996:844) får lämnas bara om det kan antas att marknaden för lokala lotterier inte försämras.

Tillstånd att anordna sådana lotterier i lokalradio, närradio eller andra trådsändningar av television än vidaresändningar enligt radio- och TV-lagen (1996:844) får lämnas bara om det kan antas att marknaden för lokala lotterier inte försämras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 3 § och 5 kap. 7 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens område skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

7 §

Varje sammanslutning som avser att sända ljudradio med stöd av 4 kap. radio- och TV-lagen (1996:844) skall utse en utövare för programverksamheten. Det samma gäller innehavare av tillstånd *enligt lokalradiolagen (1993:120)* eller enligt 2 kap. 2 § fjärde stycket radio- och TV-lagen. Sammanslutningen eller tillståndshavaren skall till Radio- och TV-verket anmäla vem som är utgivare.

Varje sammanslutning som avser att sända ljudradio med stöd av 4 kap. radio- och TV-lagen (1996:844) skall utse en utövare för programverksamheten. Det samma gäller innehavare av tillstånd enligt 2 kap. 2 § *tredje och fjärde styckena* radio- och TV-lagen. Sammanslutningen eller tillståndshavaren skall till Radio- och TV-verket anmäla vem som är utgivare.

Om den som är utsedd till utgivare inte längre är behörig eller hans uppdrag upphör, skall sammanslutningen eller tillståndshavaren omedelbart utse ny utgivare. Denne skall anmälas så som föreskrivs i första stycket.

5 kap.

7 §

I *lokalradiolagen (1993:120)* och i radio- och TV-lagen (1996:844) finns ytterligare bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla inspelningar av radioprogram.

I radio- och TV-lagen (1996:844) finns ytterligare bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla inspelningar av radioprogram.

I lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument finns bestämmelser om skyldighet att lämna skrifter och upptagningar till bibliotek eller till Arkivet för ljud och bild.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

Härigenom föreskrivs att 5 § förfogandelagen (1978:262) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Genom förfogande kan

1. fastighet tagas i anspråk med nyttjanderätt och annan egendom tagas i anspråk med äganderätt eller nyttjanderätt,
2. nyttjanderätt, servitut eller liknande rätt till egendom upphävas eller begränsas och nyttjanderätt i andra hand tillskapas,
3. ägare eller innehavare av fastighet, gruva, byggnad, industrianläggning eller annan anläggning eller av transportmedel, arbetsmaskin eller liknande åläggas att utöva verksamhet för eller på annat sätt medverka till framställning av egendom för statens eller annans räkning,
4. ägare eller innehavare av lageranläggning åläggas att förvara egendom,
5. ägare eller innehavare av transportmedel åläggas att ombesörja transporter,
6. viss person åläggas tillfällig uppgift för försvarsmakten som vägvisare, budbärare, arbetsmanskap eller sjukvårdspersonal.

Radiosändare eller sändarutrustning får inte tas i anspråk, om den stadigvarande utnyttjas för tillståndspliktiga ljudradio- eller TV-sändningar enligt radio- och TV-lagen (1996:844) eller lokalradio-lagen (1993:120). Detsamma gäller anläggning för trådsändning vari sådana sändningar vidare-sänds.

Radiosändare eller sändarutrustning får inte tas i anspråk, om den stadigvarande utnyttjas för tillståndspliktiga ljudradio- eller TV-sändningar enligt radio- och TV-lagen (1996:844). Detsamma gäller anläggning för trådsändning vari sådana sändningar vidare-sänds

Ägare eller innehavare av egendom som omfattas av förfogande får icke överlåta, förbruka, skada, gömma undan eller föra bort egendomen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

Härigenom föreskrivs att 22 § marknadsföringslagen (1995:450) skall ha följande lydelse.

Marknadsstörningsavgift

Förutsättningar för avgift

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §

En näringsidkare får åläggas att betala en särskild avgift (marknadsstörningsavgift), om näringsidkaren eller någon som handlar på näringsidkarens vägnar uppsåtligen eller av oaktsamhet har brutit mot någon bestämmelse i 5-13 §§.

Detsamma gäller om en näringsidkare eller någon som handlar på dennes vägnar uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon av bestämmelserna i 2 § andra stycket lagen (1978:763) med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker, 26 § *andra stycket* lokalradiolagen (1993:120), 12 § första stycket andra och tredje meningen tobakslagen (1993:581) eller 7 kap. 3, 4 eller 10 §§ radio- och TV-lagen (1996:844).

Detsamma gäller om en näringsidkare eller någon som handlar på dennes vägnar uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon av bestämmelserna i 2 § andra stycket lagen (1978:763) med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker, 12 § första stycket andra och tredje meningen tobakslagen (1993:581) eller 7 kap. 3, 4 eller 10 §§ radio- och TV-lagen (1996:844).

Vad som sägs i första och andra stycket gäller också en näringsidkare som uppsåtligen eller av oaktsamhet väsentligt har bidragit till överträdelserna. Avgiften tillfaller staten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna förordning förstås med multiplexering: digital teknik som innebär att flera programbärande signaler förenas till en gemensam signal,

åtkomstkontroll: teknik som gör det möjligt för den sökande att begränsa mottagarnas möjligheter att ta emot vissa tjänster,

elektronisk programguide: tablå i radiosändning som gör det möjligt för mottagarna att finna vissa tjänster.

2 §

När ett sändningstillstånd blir ledigt till ansökan skall Radio- och TV-verket kungöra detta. I kungörelsen skall anges sändningsområdets omfattning, sista dag för ansökan, första dag då sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet samt de villkor Radio- och TV-verket ämnar ställa för tillståndet.

Kungörelsen skall införas i ortstidning i sändningsområdet i enlighet med bestämmelserna i lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m.m.

3 §

Ansökan om tillstånd skall ges in till Radio- och TV-verket. Ansökan skall göras på särskild blankett som verket fastställt. Den sökande skall i ansökan uppge

1. sitt namn, sin firma eller motsvarande uppgift samt sådana uppgifter om aktie- eller andelsinnehav eller avtal som behövs för att pröva den sökandes anknytning

till andra sökande eller tillståndshavare, samt

2. det eller de områden ansökan avser.

Den sökande skall vidare ange vilka tekniska och finansiella förutsättningar sökanden har att sända radio i området under tillståndstiden och därvid lämna uppgift om sändar- och multiplexoperatör samt presentera en budget avseende de två första verkramhetsåren.

Den sökande skall också i ansökan redovisa sina planer på att ingå överenskommelser med övriga sökande i fråga om multiplexering, åtkomstkontroll och elektroniska programguider.

Den sökande skall vidare lämna uppgift om den mängd eget material denne anser sig beredd att sända och programverksamhetens format enligt de anvisningar som framgår av ansökningsblanketten.

4 §

Av ansökan skall särskilt framgå om den sökande kan godta att sändningstillståndet förenas med villkor som får ställas enligt 5 kap. 2 § radio- och TV-lagen (1996:844) och som avser skyldighet

1. att sända program i viss del av landet

2. att sända under en viss minsta tid

3. att använda en viss sändningsteknik samt samverka med andra tillståndshavare i tekniska frågor,

4. beträffande utnyttjande av tilldelad överföringskapacitet,

5. att sända viss mängd program unika för den egna verksamheten,

6. att sända programverksamheten av visst format och

7. att till Granskningsnämnden för radio och TV lämna uppgifter som är nödvändiga för nämndens bedömning om sända program stämmer överens med de villkor som har meddelats enligt denna lag.

5 §

Om Radio- och TV verket anser att de uppgifter som lämnas enligt 3 och 4 §§ inte är tillräckliga för att verket skall kunna ta ställning till ansökan, skall verket begära att den kompletteras inom viss tid. Om uppgifterna inte lämnas inom den tid verket angett, får ansökan bedömas i det skick den lämnats.

6 §

Om det finns mer än en behörig sökande när ansökningstiden gått ut, skall Radio- och TV-verket skriftligen genom vanligt brev meddela sökandena att de har möjlighet att inom en viss angiven tid som inte får understiga fyra veckor samordna sina ansökningar.

7 §

Ett beslut om tillstånd att sända lokalradio skall innehålla uppgift om tillståndsområdets omfattning, tillståndstiden och övriga villkor för tillståndet. I beslutet skall upplysning lämnas om att användningen av radiosändare kräver särskilt tillstånd.

8 §

Ansökan om medgivande enligt 5 kap 16 § radio och TV lagen skall ske skriftligen hos Radio- och TV-verket.

9 §

Sådana uppgifter som avses i 9 kap. 7 a § radio- och TV-lagen eller 3 § första stycket denna förordning skall lämnas på heder och samvete.

Förordningen träder i kraft den 1 januari 2001.

Förteckning över remissinstanserna

Prop. 1999/2000:55
Bilaga 3

Följande instanser har yttrat sig över betänkandet (SOU 1999:14) Den framtida kommersiella lokalradion; Justitieombudsmannen, Justitiekanslern, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Hovrätten för Västra Sverige, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Statskontoret, Statens räddningsverk, Ekonomistyrningsverket, Konkurrensverket, Stockholms universitet (juridiska fakulteten och institutionen för journalistik, medier och kommunikation), Göteborgs universitet (Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden samt Handelshögskolans fakultetsnämnd), Arkivet för ljud och bild, Radio- och TV-verket, Granskningsnämnden för radio och TV, Post & Telestyrelsen, Annonsörföreningen, Bilradioinstitutet, Copyswede, Folkrörelsernas medieforum, Föreningen svenska kompositörer av populärmusik, Handikappförbundets samarbetsorgan, Institutet för reklam och mediestatistik, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, KYSS AB, Landstingsförbundet, Närradions Riksorganisation, RBS Broadcasting AB, Radio Q, Radio- utgivarföreningen, RTL Radio AB, SBS Broadcasting AB, Svenska journalistförbundet, Svenska tonsättares internationella musikbyrå, Sveriges Närradioförbund, Sveriges köpmannaförbund (Svenska handel), Sveriges Radio AB, Sveriges Radio- och hemelektronikleverantörer, Sveriges Reklamförbund, Sveriges Utbildningsradio AB, Teracom AB samt Tidningsutgivarna.

Följande instanser har avstått från att yttra sig över förslagen i betänkandet; Riksrevisionsverket, Handikappförbundets samarbetsorgan, Landstingsförbundet, Konsumentverket, Linköpings universitet, Lunds universitet, Presstödsnämnden, Taltidningsnämnden, Advokatsamfundet, Utredningen om folkstyret i Sverige inför 2000-talet (1997:101), Föreningen för svensk forskning om medier och kommunikation, Svenska kommunförbundet, Pressombudsmannen, Synskadades riksförbund, Modern Times Group MTG AB, Radioprogramföretaget MEGAPOL AB, Industriförbundet och STIM.

Följande instanser har valt att hänvisa till Radioutgivarföreningens utlåtande; Fria media moder AB, RBS Broadcasting AB (NRJ), RTL Radio AB, SBS Broadcasting AB.

Copyswede avger sina synpunkter via KLYS och Sveriges Radio- och Hemelektronikleverantörer avger sina via Bilradioinstitutet.

Härutöver har skrivelser inkommit från Kristna radionätet, Svenskt DabForum, Styrelsen för psykologiskt försvar samt Håkan Widenstedt.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om ändring i förfogandelagen (1978:262)

Härigenom föreskrivs att 5 § förfogandelagen (1978:262) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Genom förfogande kan

1. fastighet tagas i anspråk med nyttjanderätt och annan egendom tagas i anspråk med äganderätt eller nyttjanderätt,

2. nyttjanderätt, servitut eller liknande rätt till egendom upphävas eller begränsas och nyttjanderätt i andra hand tillskapas,

3. ägare eller innehavare av fastighet, gruva, byggnad, industrianläggning eller annan anläggning eller av transportmedel, arbetsmaskin eller liknande åläggas att utöva verksamhet för eller på annat sätt medverka till framställning av egendom för statens eller annans räkning,

4. ägare eller innehavare av lageranläggning åläggas att förvara egendom,

5. ägare eller innehavare av transportmedel åläggas att ombesörja transporter,

6. viss person åläggas tillfällig uppgift för försvarsmakten som vägvisare, budbärare, arbetsmanskap eller sjukvårdspersonal.

Radiosändare eller sändarutrustning får inte tas i anspråk, om den stadigvarande utnyttjas för tillståndspliktiga ljudradio- eller TV-sändningar enligt radio- och TV-lagen (1996:844) eller lokalradio-lagen (1993:120). Detsamma gäller anläggning för trådsändning vari sådana sändningar vidare-sänds.

Radiosändare eller sändarutrustning får inte tas i anspråk, om den stadigvarande utnyttjas för tillståndspliktiga ljudradio- eller TV-sändningar enligt radio- och TV-lagen (1996:844). Detsamma gäller anläggning för trådsändning vari sådana sändningar vidaresänds.

Ägare eller innehavare av egendom som omfattas av förfogande får icke överlåta, förbruka, skada, gömma undan eller föra bort egendomen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 3 § och 5 kap. 7 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens område skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

3 §¹¹

Varje sammanslutning som avser att sända ljudradio med stöd av 4 kap. radio- och TV-lagen (1996:844) skall utse en utgivare för programverksamheten. Det samma gäller innehavare av tillstånd *enligt lokalradiolagen (1993:120) eller* enligt 2 kap. 2 § fjärde stycket radio- och TV-lagen. Sammanslutningen eller tillståndshavaren skall till Radio- och TV-verket anmäla vem som är utgivare.

Om den som är utsedd till utgivare inte längre är behörig eller hans uppdrag upphör, skall sammanslutningen eller tillståndshavaren omedelbart utse ny utgivare. Denne skall anmälas så som föreskrivs i första stycket.

5 kap.

7 §¹²

I *lokalradiolagen (1993:120) och i* radio- och TV-lagen (1996:844) finns ytterligare bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla inspelningar av radio-program.

I lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument finns bestämmelser om skyldighet att lämna skrifter och upptagningar till bibliotek eller till Arkivet för ljud och bild.

Varje sammanslutning som avser att sända ljudradio med stöd av 4 kap. radio- och TV-lagen (1996:844) skall utse en utgivare för programverksamheten. Det samma gäller innehavare av tillstånd enligt 2 kap. 2 § tredje och fjärde styckena radio- och TV-lagen. Sammanslutningen eller tillståndshavaren skall till Radio- och TV-verket anmäla vem som är utgivare.

I radio- och TV-lagen (1996:844) finns ytterligare bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla inspelningar av radio-program.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

---

¹¹ Senaste lydelse 1997:334.

¹² Senaste lydelse 1996:854.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område

dels att rubriken till lagen, 1, 6, 7, 9 och 12 §§ samt rubriken närmast före 2 § skall ha följande lydelse,

dels att det skall införas nya bestämmelser, 4 a, 6 a, 8 a och 8 b §§, samt närmast före 4 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Lag om koncessionsavgift på televisionens och radions område

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹³

Ett programföretag som enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) har tillstånd att i hela landet sända TV-program skall betala koncessionsavgift till staten enligt denna lag under förutsättning att företaget har rätt att sända reklam i sådan sändning och är ensamt om denna rätt här i landet.

Ett programföretag som enligt 2 kap. 2 § tredje stycket radio- och TV-lagen har tillstånd att sända lokalradio skall betala koncessionsavgift till staten enligt denna lag.

Beräkning av avgift för tillstånd att sända TV

Beräkning av avgift för tillstånd att sända lokalradio

4 a §

Koncessionsavgiften för programföretag som enligt 2 kap. 2 § tredje stycket radio- och TV-lagen (1996:844) har tillstånd att sända lokalradio utgör 40 000 kr för varje kalenderår under vilken sändningsverksamheten bedrivs.

Avgiften för varje kalenderår skall justeras med hänsyn till kvoten mellan konsumentprisindex för oktober månad året före det år som avgiften avser och konsumentprisindex för oktober månad 2000.

---

¹³ Senaste lydelse 1996:855.

6 §¹⁴

Programföretaget skall senast den 15 februari varje år lämna Radio- och TV-verket de uppgifter som behövs för att fastställa den rörliga delen av koncessionsavgiften för föregående år. Om sådana uppgifter inte lämnas eller de lämnade uppgifterna är ofullständiga, får Radio- och TV-verket förelägga företaget vid vite att fullgöra skyldigheten.

Radio- och TV-verket meddelar senast den 1 mars beslut om det belopp till vilket den rörliga delen av koncessionsavgiften uppgår för föregående år. Om programföretaget inte har fullgjort sin uppgiftsskyldighet enligt första stycket första meningen, meddelar Radio- och TV-verket beslut snarast möjligt efter det att uppgiftsskyldigheten har fullgjorts.

Den rörliga delen av koncessionsavgiften skall betalas senast den 31 mars om Radio- och TV-verket har meddelat beslut om avgiften senast under mars månad. I annat fall skall avgiften betalas så snart Radio- och TV-verket meddelat beslut om avgiften.

Programföretaget skall senast den 15 februari varje år lämna Radio- och TV-verket de uppgifter som behövs för att fastställa den rörliga delen av koncessionsavgiften enligt 4 § för föregående år. Om sådana uppgifter inte lämnas eller de lämnade uppgifterna är ofullständiga, får Radio- och TV-verket förelägga företaget vid vite att fullgöra skyldigheten.

Radio- och TV-verket meddelar senast den 1 mars beslut om det belopp till vilket den rörliga delen av koncessionsavgiften enligt 4 § uppgår för föregående år. Om programföretaget inte har fullgjort sin uppgiftsskyldighet enligt första stycket första meningen, meddelar Radio- och TV-verket beslut snarast möjligt efter det att uppgiftsskyldigheten har fullgjorts.

Den rörliga delen av koncessionsavgiften enligt 4 § skall betalas senast den 31 mars om Radio- och TV-verket har meddelat beslut om avgiften senast under mars månad. I annat fall skall avgiften betalas så snart Radio- och TV-verket meddelat beslut om avgiften.

6 a §

I ett beslut om tillstånd att sända lokalradio skall Radio- och TV-verket ange den avgift enligt 4 a § som tillståndshavaren årligen skall betala.

Radio- och TV-verket skall senast den 31 december varje år fastställa det belopp som skall betalas under det följande kalenderåret.

¹⁴ Senaste lydelse 1994:402.

Avgift skall betalas före utgången av januari månad det kalenderår som avgiften avser.

Prop. 1999/2000:55
Bilaga 4

7 §¹⁵

Ränta skall betalas på koncessionsavgift från förfallodagen. Räntesatsen bestäms enligt 6 § räntelagen (19975:635).

Om Radio- och TV-verket har fattat beslut om den rörliga koncessionsavgiften efter utgången av mars månad, skall ränta ändå betalas från den 31 mars.

Om Radio- och TV-verket har fattat beslut om den rörliga koncessionsavgiften enligt 4 § efter utgången av mars månad, skall ränta ändå betalas från den 31 mars.

Radio- och TV-verket beslutar om ränta.

8 a §

Frånträds eller återkallas ett tillstånd att sända lokalradio gäller skyldigheten att betala avgiften till och med nittio dagar efter det att tillståndet frånträts eller återkallats.

Skyldighet att betala avgift gäller dock aldrig för tid efter det att någon annan övertagit tillståndet.

8 b §

Den som får medgivande enligt 5 kap. 16 § radio- och TV-lagen (1996:844) skall betala en avgift som motsvarar vad han eller hon skulle ha betalat om tillståndet förlängts.

9 §¹⁶

Om det belopp som programföretaget har betalat för en viss period överstiger vad företaget skall betala enligt 3 § eller enligt beslut av Radio- och TV-verket eller domstol, skall det överskjutande beloppet betalas tillbaka till företaget.

Om det belopp som programföretaget har betalat för en viss period överstiger vad företaget skall betala enligt 3 eller 4 a §§ eller enligt beslut av Radio- och TV-verket eller domstol, skall det överskjutande beloppet betalas tillbaka till företaget.

Ränta skall betalas på belopp som återbetalas. Räntan beräknas efter en räntesats motsvarande det av riksbanken fastställda diskonto, som gällde vid utgången av året närmast före det år då återbetalningen äger rum.

¹⁵ Senaste lydelse 1994:402.

¹⁶ Senaste lydelse 1994:402.

12 §

Om det finns särskilda skäl får regeringen meddela anstånd med betalning av koncessionsavgift och ränta. Om det finns särskilda skäl får regeringen medge befrielse helt eller delvis från skyldigheten att betala koncessionsavgift och ränta för en viss period.

I fråga om avgift enligt denna lag för tillstånd att sända lokalradio tillämpas bestämmelserna om anstånd och om befrielse från avgift i 5 kap. 3 § och 9 kap. 4 § lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.
  2. Tillståndshavare som erhållit tillstånd med stöd av lokalradiolagen (1993:120) omfattas inte av denna lag.

Härigenom föreskrivs att 18 § lotterilagen (1994:1000) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §¹⁷

Ett egentligt lotteri enligt 16 och 17 §§ får inte anordnas i radio eller television utan särskilt tillstånd.

Tillstånd att anordna sådana lotterier i lokalradio *enligt lokalradiolagen (1993:120)*, närradio eller andra trådsändningar av television än vidareändningar enligt radio- och TV-lagen (1996:844) får lämnas bara om det kan antas att marknaden för lokala lotterier inte försämras.

Tillstånd att anordna sådana lotterier i lokalradio, närradio eller andra trådsändningar av television än vidareändningar enligt radio- och TV-lagen (1996:844) får lämnas bara om det kan antas att marknaden för lokala lotterier inte försämras.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

---

¹⁷ Senaste lydelse 1996:860.

Härigenom föreskrivs att 22 § marknadsföringslagen (1995:450) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*22 §¹⁸

En näringsidkare får åläggas att betala en särskild avgift (marknadsstörningsavgift), om näringsidkaren eller någon som handlar på näringsidkarens vägnar uppsåtligen eller av oaktsamhet har brutit mot någon bestämmelse i 5–13 §§.

Detsamma gäller om en näringsidkare eller någon som handlar på dennes vägnar uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon av bestämmelserna i 26 § *andra stycket lokalradiolagen (1993:120)*, 14 § första stycket andra och tredje meningen tobakslagen (1993:581), 4 kap. 10 § *alkohollagen (1994:1738)* eller 7 kap. 3, 4 eller 10 § radio- och TV-lagen (1996:844).

Vad som sägs i första och andra stycket gäller också en näringsidkare som uppsåtligen eller av oaktsamhet väsentligt har bidragit till överträdelsen.

Avgiften tillfaller staten.

Detsamma gäller om en näringsidkare eller någon som handlar på dennes vägnar uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon av bestämmelserna i 2 § *andra stycket lagen (1978:763) med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker*, 12 § första stycket andra och tredje meningen tobakslagen (1993:581) eller 7 kap. 3, 4 eller 10 §§ radio- och TV-lagen (1996:844).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

---

¹⁸ Senaste lydelse 1999:1007.

Härigenom föreskrivs i fråga om radio- och TV-lagen (1996:844)

dels att 1 kap. 5 §, 2 kap. 1, 2 och 4 §§, 3 kap. 1 §, 5 kap. 1 §, 10 kap. 9 §, 11 kap. 1 §, och 13 kap. 3 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas nya bestämmelser, 5 kap. 2–21 §§, 6 kap. 7 a och 7 b §§, 9 kap. 7 a, 9 a och 9 b §§, 11 kap. 5 § samt 13 kap. 1 a § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

5 §

Andra föreskrifter än 3 kap. 3 § första stycket 1 avseende villkor om förbud att sända reklam och 7 kap. 11 § om förbud att sända reklam gäller inte för ljud i TV-sändning, om ljudet helt stämmer överens med en ljudradiosändning som sker med stöd av tillstånd enligt denna lag *eller lokalradiolagen (1993:120)* eller för vilken den sändande låtit registrera sig.

Andra föreskrifter än 3 kap. 3 § första stycket 1 avseende villkor om förbud att sända reklam och 7 kap. 11 § om förbud att sända reklam gäller inte för ljud i TV-sändning, om ljudet helt stämmer överens med en ljudradiosändning som sker med stöd av tillstånd enligt denna lag eller för vilken den sändande låtit registrera sig.

2 kap.

1 §

För att sända ljudradio- eller TV-program med hjälp av radiovågor på frekvens under 3 gigahertz krävs tillstånd enligt denna lag.

Tillstånd krävs inte för sändningar av sökbar text-TV som sker från radiosändare som används för andra sändningar med stöd av tillstånd enligt denna lag *eller lokalradiolagen (1993:120)*. Tillstånd krävs inte heller för sändningar som är särskilt anpassade för syn- eller hörselskadade och som äger rum under högst fyra timmar om dygnet från en sådan radiosändare.

Tillstånd krävs inte för sändningar av sökbar text-TV som sker från radiosändare som används för andra sändningar med stöd av tillstånd enligt denna lag. Tillstånd krävs inte heller för sändningar som är särskilt anpassade för syn- eller hörselskadade och som äger rum under högst fyra timmar om dygnet från en sådan radiosändare.

Föreskrifter om tillstånd att inneha eller använda radiosändare finns i lagen (1993:599) om radiokommunikation.

2 §

Tillstånd att sända TV-program och tillstånd att till hela landet eller till utlandet sända ljudradioprogram meddelas av regeringen.

Tillstånd att sända närradio enligt 4 kap. meddelas av Radio- och TV-verket.

Tillstånd att sända lokalradio

Tillstånd att sända lokalradio

meddelas av Radio- och TV-verket *enligt 5 kap. meddelas av Radio- och TV-verket.*

Prop. 1999/2000:55
Bilaga 4

Radio- och TV-verket får vidare meddela tillstånd att under en begränsad tid om högst två veckor sända TV-program eller ljudradioprogram som inte är närradio eller lokalradio. Verket får förena ett sådant tillstånd med villkor enligt 3 kap. 1–3 §§ samt besluta att föreskrifterna i 6 och 7 kap. inte skall tillämpas på sändningar som sker med stöd av ett sådant tillstånd.

Om det finns särskilda skäl får regeringen meddela tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala sändningar som inte uppfyller kraven för närradio eller lokalradio. Tillstånd att bedriva lokala digitala ljudradiosändningar meddelas också av regeringen.

4 §

Radio- och TV-verket skall upprätta ett register avseende dem som har tillstånd som avses i 2 § eller har anmält sig enligt 3 §. Registret får föras med hjälp av automatisk databehandling. Det får endast innehålla sådana uppgifter som avses i 3 § andra stycket, 6 kap. 9 §, 9 kap. 4–7 §§ samt 22 § andra stycket och 29 § lokalradiolagen (1993:120).

Radio- och TV-verket skall upprätta ett register avseende dem som har tillstånd som avses i 2 § eller har anmält sig enligt 3 §. Registret får föras med hjälp av automatisk databehandling. Det får endast innehålla sådana uppgifter som avses i 3 § andra stycket, 6 kap. 9 §, 9 kap. 4–7 a §§.

3 kap.

1 §

Sändningstillstånd som meddelas av regeringen får förenas med villkor som innebär att sändningsrätten skall utövas opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet skall råda i ljudradion och televisionen.

Ett sändningstillstånd får därutöver förenas med villkor som anges i 2 och 3 §§ samt 4 § andra stycket.

Ett sändningstillstånd får därutöver förenas med villkor som anges i 2–4 §§.

5 kap.

1 §

Med lokalradio avses andra tillståndspliktiga lokala ljudradiosändningar än sådana som kräver tillstånd av regeringen eller som får ske endast under en begränsad tid enligt 2 kap. 2 § fjärde stycket eller som är närradio.

Bestämmelser om lokalradio finns i lokalradiolagen (1993:120).

2 §

Radio- och TV-verket bestämmer sändningsområdenas omfattning

ning. Sändningsområdena skall utformas så att de ger förutsättningar för mångfald och reella yttrandemöjligheter. Härvid skall verket beakta

1. vad som är tekniskt möjligt att nå från sändare med lämpligt läge,

2. hur möjligheterna att ta emot sändningar påverkas på andra håll, och

3. vad som är naturliga lokala intresseområden.

3 §

När ett tillstånd för ett sändningsområde blir ledigt skall Radio- och TV-verket kungöra detta. I kungörelsen skall anges sändningsområdets omfattning, sista dag för ansökan och första dag då sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet. Vidare skall det i kungörelsen upplysas om att den som ansöker om tillstånd anses ha förklarat sig beredd att betala en årlig avgift i enlighet med lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område. I kungörelsen skall även anges att ansökan skall innehålla en redovisning av de förhållanden som avses i 10 §.

4 §

Tillstånd att sända lokalradio lämnas till en fysisk eller juridisk person och omfattar endast ett sändningsområde. Ingen får ha mer än ett sändningstillstånd inom ett sändningsområde, om det inte finns särskilda skäl.

Staten, landsting eller kommuner får inte inneha tillstånd att sända lokalradio, vare sig direkt eller indirekt genom företag i vilket ett sådant organ har en del som motsvarar över minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar

eller genom avtal ensamt har ett bestämmande inflytande.

Prop. 1999/2000:55
Bilaga 4

5 §

Finner Radio- och TV-verket att en sökande inte är behörig skall verket avvisa ansökan.

6 §

Ett tillstånd att sända lokalradio innebär rätt att bedriva sådana sändningar som kan tas emot med god hörbarhet inom det sändningsområde som anges i tillståndet.

Sändningstillståndet får förenas med villkor enligt 11 och 12 §§.

7 §

Varje tillståndsperiod skall vara fyra år. Den första perioden skall räknas från och med den 1 januari 2001.

8 §

Om det bara finns en sökande till ett ledigt sändningstillstånd, skall Radio- och TV-verket underätta denne om att tillstånd kommer att meddelas om

1. sökanden skriftligen godtar de villkor som verket avser att förena tillståndet med, och

2. avgift enligt lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område betalas inom två veckor från det att underrättelsen skickas ut.

Om sökanden fullgör vad som anges under punkterna 1 och 2 skall denne meddelas tillstånd.

Om villkor inte godtas eller betalning inte sker förfaller ansökan.

9 §

Om två eller flera ansökningar finns när ansökningstiden har gått ut, skall Radio- och TV-verket ge sökandena möjlighet att före en

viss dag samordna ansökningarna. Om det efter den dagen fortfarande finns två eller flera ansökningar om ett tillstånd, skall verket besluta om fördelning av tillståndet i enlighet med 10 §.

Prop. 1999/2000:55
Bilaga 4

10 §

När det finns två eller flera ansökningar till ett ledigt sändningstillstånd skall Radio- och TV-verket sträva efter en fördelning av sändningstillstånden som medför att medieutbudet inom sändningsområdet präglas av mångfald och reella yttrandemöjligheter. Radio- och TV-verket skall även eftersträva dels ett ägande som medför att antalet aktörer på den lokala marknaden ökar, dels att sändningarna i hög grad utgörs av eget material och program med lokal anknytning. Vidare skall Radio- och TV-verket eftersträva att den som får tillstånd har finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva verksamheten varaktigt med god kapacitet och kvalitet.

Fördelningen får inte enbart grundas på programverksamhetens anknytning till viss politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning.

Med eget material avses program som är unika för den egna verksamheten och som bearbetats redaktionellt.

11 §

Ett sändningstillstånd får förenas med villkor som avser skyldighet att

1. sända program i en viss del av landet,

2. sända under en viss minsta tid,

3. använda en viss sändningsteknik och att samarbeta med andra tillståndshavare i tekniska

frågor, och att

4. använda en viss teknik för sådan inspelning som avses i 9 kap. 8 §.

12 §

Om det finns två eller flera ansökningar till ett ledigt tillstånd får sändningstillståndet även förenas med villkor som avser skyldighet att

1. inte förändra ägarförhållandena och inflytandet i företaget mer än i begränsad omfattning,

2. sända en viss mängd eget material, och att

3. sända en viss mängd program med anknytning till det egna sändningsområdet.

13 §

Innan Radio- och TV-verket meddelar beslut om tillstånd skall den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som myndigheten avser att förena med tillståndet. Beslut om sändningstillstånd får endast innehålla villkor som den sökande godtagit.

14 §

Ett sändningstillstånd skall förlängas med ytterligare en tillståndsperiod om inte

1. det finns grund för återkallelse av tillståndet enligt 11 kap.,

2. tillståndshavaren väsentligen brutit mot villkor som enligt 11 eller 12 § förenats med sändningstillståndet,

3. tillståndshavaren väsentligen brutit mot bestämmelsen om eget material i 6 kap. 7 a §, eller

4. förändringar i tekniken eller i användningen av radiofrekvenser på grund av internationella överenskommelser som Sverige anslutit sig till medför att ett nytt tillstånd

med samma villkor inte skulle meddelas.

Prop. 1999/2000:55
Bilaga 4

Tillståndet skall utan hinder av första stycket 3 förlängas om det finns särskilda skäl.

Om Radio- och TV-verket inte avser att medge förlängning skall verket, senast sex månader före tillståndsperiodens utgång, meddela tillståndshavaren att tillståndet inte kommer att förlängas.

Som tillståndshavare i denna bestämmelse skall anses också den vars sändningsområde efter ändrad indelning enligt 15 § genomgått endast sådana förändringar att sändningsområdet framstår som väsentligen detsamma som före den ändrade indelningen.

15 §

Radio- och TV-verket får besluta om en ändrad indelning av sändningsområden. Om en berörd tillståndshavare motsätter sig förändringen, får den vidtas endast om förändringar i tekniken eller i användningen av radiofrekvenser på grund av internationella överenskommelser som Sverige anslutit sig till medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle meddelas.

Beslut om ändrad indelning av sändningsområden får inte fattas senare än sex månader före tillståndsperiodens utgång.

Radio- och TV-verket skall för varje sändningsområde som ingår i den nya indelningen senast sex månader före utgången av den löpande tillståndsperioden meddela särskilt beslut om vem som skall anses som tillståndshavare. Om ingen kan anses som tillståndshavare skall tillstånd för sändningsområdet kungöras ledigt. Kungörelse får ske först sedan beslutet vunnit laga kraft.

Har Radio och TV-verket beslutat om ändrad indelning av sändningsområden, får verket medge en tillståndshavare att sända efter tillståndsperiodens slut i avvaktan på att verkets beslut enligt 15 § tredje stycket vinner laga kraft. Sådant medgivande skall lämnas för ett visst sändningsområde under viss tid.

17 §

Ett tillstånd får överlåtas om Radio- och TV-verket medger det. Sådant medgivande skall lämnas om förvärvaren inte redan har tillstånd att sända lokalradio i samma sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket förvärvaren har del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensamt har ett bestämmande inflytande.

Överlåtelse skall inte medges om det medför en påtaglig minskning av mångfalden inom sändningsområdet.

Om det finns särskilda skäl kan Radio- och TV-verket medge att överlåtelse sker trots att förvärvaren redan har tillstånd i sändningsområdet.

Om verket inte medger överlåtelser, är den utan verkan enligt denna lag.

18 §

Den som förvärvar ett tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag som avser tiden efter beslutet om medgivande.

Om ett föreläggande enligt 10 kap. 9 § 1-2 och 9-10 har meddelats mot den tidigare innehavaren, gäller föreläggandet även mot den nye innehavaren. Radio- och

TV-verket skall i samband med att det medger överlåtelsen underrätta den nye innehavaren om det. Sker inte det gäller inte föreläggandet mot denne.

Prop. 1999/2000:55
Bilaga 4

19 §

Den som vill frånsäga sig ett tillstånd skall skriftligen anmäla det till Radio- och TV-verket. Tillståndet skall anses frånträtt när anmälan kommit in till verket eller den senare dag som anges i anmälan.

20 §

Om tillståndshavaren försätts i konkurs eller träder i likvidation upphör tillståndet att gälla.

21 §

Om tillståndshavaren avlider upphör tillståndet att gälla tre månader efter dödsfallet. Har en ansökan om medgivande till överlåtelse enligt 17 § kommit in till Radio- och TV-verket innan tillståndet förfallit skall den dock alltid prövas.

6 kap.

7 a §

I lokalradio skall eget material sändas under minst tre timmar varje dygn. Denna skyldighet skall uppfyllas under tiden 06.00–21.00.

7 b §

Varningsmeddelande som är av vikt för allmänheten och som skall skydda människor, egendom eller miljö skall sändas kostnadsfritt i lokalradio, om en myndighet begär det.

9 kap.

7 a §

På begäran av Radio- och TV-verket skall den som fått tillstånd att sända lokalradio lämna uppgifter om sitt innehav av aktier eller andelar i företag som har tillstånd att sända lokalradio och om avtal som han har träffat med ett sådant företag. Vidare skall på begäran av Radio- och TV-verket ett företag som är tillståndshavare lämna uppgifter om sådana innehav av aktier eller andelar eller ingångna avtal som innebär att någon ensamt har ett bestämmande inflytande i företaget.

9 a §

På begäran av Granskningsnämnden för radio och TV skall den som fått tillstånd att sända lokalradio lämna uppgifter som är nödvändiga för nämndens bedömning om sända program stämmer överens med de villkor som har meddelats enligt denna lag.

9 b §

Den som fått tillstånd att sända lokalradio skall årligen till Granskningsnämnden för radio och TV rapportera hur de skyldigheter som avses i 5 kap. 12 § första stycket 2 och 3 har uppfyllts.

10 kap.

9 §¹⁹

Den som åsidosätter de bestämmelser som anges i denna paragraf får föreläggas att följa bestämmelserna. Ett föreläggande får förenas med vite. Detta gäller bestämmelserna om

1. närradiosändningarnas innehåll (6 kap. 6 och 7 §§)	1. närradiosändningars och lokalradiosändningars innehåll samt skyldighet att i lokalradio sända eget material och program

---

¹⁹ Senaste lydelse 1998:1713.

med anknytning till det egna sändningsområdet (5 kap. 12 § 2 och 3, 6 kap. 6, 7 och 7a §§).

Prop. 1999/2000:55
Bilaga 4

2. beteckningar (6 kap. 9 §)
3. sändningsplikt eller skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarföretag (8 kap. 1, 2 och 4 §§),
4. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Radio- och TV-verket (9 kap. 4–7 §§),
5. skyldighet att lämna inspelning (9 kap. 8 §),
6. skyldighet att lämna upplysning om sändningstider i närradio (9 kap. 9 § första stycket),
7. skyldighet att lämna upplysningar om programinnehåll (9 kap. 9 § andra stycket), *eller*
8. varning (6 kap. 2 §).
4. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Radio- och TV-verket (9 kap. 4–7 a §§),
7. skyldighet att lämna upplysningar om programinnehåll (9 kap. 9 § andra stycket),
8. varning (6 kap. 2 §),
9. *skyldighet att lämna uppgifter till Granskningsnämnden för radio och TV (9 kap. 9 a §), eller*
10. *skyldighet att årligen rapportera till Granskningsnämnden för radio och TV (9 kap. 9 b §).*

Föreläggande enligt första stycket 1, 2 och 5–8 får meddelas av Granskningsnämnden för radio och TV. Föreläggande enligt första stycket 3–6 får meddelas av Radio- och TV-verket. Föreläggande enligt första stycket 5 och 6 får även meddelas av Konsumentombudsmannen.

Föreläggande enligt första stycket 1, 2 och 5–10 får meddelas av Granskningsnämnden för radio och TV. Föreläggande enligt första stycket 3–6 får meddelas av Radio- och TV-verket. Föreläggande enligt första stycket 5 och 6 får även meddelas av Konsumentombudsmannen.

11 kap.

1 §

Ett tillstånd att sända ljudradio- eller TV-program skall återkallas på begäran av tillståndshavaren. Ett sådant beslut får också återkallas enligt vad som anges i 2–4 §§. Beslut om återkallelse enligt någon av dessa paragrafer får meddelas endast om det i betraktande av skälen för åtgärden inte framstår som alltför ingripande.

Ett tillstånd att sända ljudradio- eller TV-program skall återkallas på begäran av tillståndshavaren. Ett sådant beslut får också återkallas enligt vad som anges i 2–4 och 5 §§. Beslut om återkallelse enligt någon av dessa paragrafer får meddelas endast om det i betraktande av skälen för åtgärden inte framstår som alltför ingripande.

Tillstånd att sända lokalradio får återkallas om

1. tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader efter tillståndets början,

2. tillståndshavaren inte utnyttjat rätten att sända eller sänt endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst fyra veckor,

3. tillståndshavaren väsentligt brutit mot föreskrifterna i 6 kap. 4 §, 7 kap. 1–3, 5 samt 8–9 §§, eller

4. domstol funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten.

Förfogar en fysisk eller juridisk person, utan tillstånd från Radio- och TV-verket, över mer än ett tillstånd i ett sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket förvärvaren har del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensamt har ett bestämmande inflytande, får det eller de tillstånd återkallas som har meddelats efter det första tillståndet.

Har Radio- och TV-verket medgett överlåtelse trots att tillståndshavaren redan har tillstånd att sända lokalradio i samma sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket tillståndshavaren har del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensamt har ett bestämmande inflytande får tillståndet återkallas endast om beslutet om överlåtelse påverkats av felaktiga eller ofullständiga uppgifter från tillståndshavaren. Återkallelsen

---

²⁰ Tidigare 5 § upphävd genom 1998:1713.

skall då avse det eller de tillstånd som överlåtits.

Prop. 1999/2000:55
Bilaga 4

Förfogar staten, landsting, eller kommun över ett tillstånd att sända lokalradio, direkt eller indirekt genom företag, i vilket ett sådant organ har en del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensamt har ett bestämmande inflytande, skall verket återkalla detta tillstånd.

13 kap.

1 a §

Beslut av Radio- och TV-verket om lokalradio får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om det gäller beslut om

1. avvisning av ansökan enligt 5 kap. 5 §,

2. fördelning av tillstånd enligt 5 kap. 8-10 §§,

3. att inte medge överlåtelse av tillstånd enligt 5 kap. 17 §,

4. att inte förlänga ett tillstånd enligt 5 kap. 14 §,

5. återkallelse enligt 11 kap. 5 §, och

6. innehavare av sändningsområde enligt 5 kap. 15 § tredje stycket.

Överklagande av beslut som avses i första stycket 1-2 och 5 skall handläggas skyndsamt.

Beslut som avses i första stycket 3-5 gäller omedelbart även om det överklagas.

3 §²¹

Beslut av Granskningsnämnden för radio och TV eller Radio- och TV-verket om förelägganden som har förenats med vite enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1-3 och 8 samt 10 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslut av Granskningsnämnden för radio och TV eller Radio- och TV-verket om förelägganden som har förenats med vite enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1-3, 8-10 samt 10 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

---

²¹ Senaste lydelse 1998:1713.

Förelägganden enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1 och 2 samt 10 § gäller omedelbart, även om de överklagas.

Förelägganden enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1-2 och 9-10 samt 10 § gäller omedelbart, även om de överklagas.

Prop. 1999/2000:55
Bilaga 4

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2. Genom lagen upphävs lokalradiolagen (1993:120) och lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio.

3. För tillstånd som meddelats enligt lokalradiolagen skall följande gälla.

3.1 Bestämmelserna i 15–17 och 32–37 §§ lokalradiolagen skall fortsätta att gälla i stället för bestämmelserna i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område. 22 § första stycket och 30 § lokalradiolagen skall såvitt avser hänvisningen till 22 § gälla till utgången av år 2008.

3.2. Bestämmelserna i 8 § första stycket och andra stycket första meningen lokalradiolagen skall fortsätta att gälla till utgången av år 2008. Tillstånden skall dock inte förlängas om det finns grund för återkallelse av tillståndet. Radio- och TV-verket får återkalla tillstånd om det föreligger omständigheter som anges i 11 kap. 5 § första stycket 1 och 2 samt andra fjärde stycket denna lag. För förvärv som skett före den 1 juli 2000 skall 28 § andra stycket första meningen lokalradiolagen gälla i stället för 11 kap. 5 § andra stycket denna lag.

3.3 Ett sändningstillstånd får efter utgången av år 2008 förlängas med högst fyra år i taget.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2000-01-13

Närvarande: f.d. justitierådet Lars Å. Beckman, regeringsrådet Susanne Billum, justitierådet Göran Regner.

Enligt en lagrådsremiss den 16 december 1999 (Kulturdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i förfogandelagen (1978:262),
2. lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden,
3. lag om ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område,
4. lag om ändring i lotterilagen (1994:1000),
5. lag om ändring i marknadsföringslagen (1995:450),
6. lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Gunilla Svahn Lindström.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Allmänt

Radiolagstiftningen har under det senaste decenniet genomgått stora förändringar.

År 1992 trädde yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) i kraft. Denna grundlag är utformad med tryckfrihetsförordningen (TF) som förebild och bygger på samma grundsatser som TF. Det innebär att bl.a. principerna om censurförbud och etableringsfrihet gäller för ljudradio och television (i YGL gemensamt behandlade under begreppet radio). Beträffande radiosändningar i annat än tråd (numera vanligen kabel), dvs. vad som brukar kallas etersändningar, har dock gjorts ett undantag från principen om etableringsfrihet. Detta undantag motiveras av nödvändigheten av att någon fördelar de tillgängliga frekvenserna för sådana sändningar. YGL medger därför att rätten att sända radioprogram på annat sätt än genom tråd får regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända (3 kap. 2 § första stycket YGL).

YGL innehåller vissa grundläggande regler om fördelningen av radiofrekvenser. En sådan grundregel är avsedd att framhäva betydelsen av yttrandefrihetens intresse vid alla överväganden om fördelningen av radiofrekvenser och föreskriver att det allmänna skall eftersträva att radiofrekvenserna tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet (3 kap. 2 § andra stycket YGL). Syftet med bestämmelsen är att utgöra en spärr mot obehöriga inskränkningar eller ett undergrävande av den frihet att begagna radiomediet för sändningar till

allmänheten som är möjlig och rimlig med hänsyn till andra anspråk på utrymme för radiotrafik. Den skall inte hindra sådana överväganden och hänsynstaganden som även i ett demokratiskt samhälle är ofrånkomliga vid fördelningen av radiofrekvenser. (Prop. 1990/91:64 s. 82.)

Dessutom finns en bestämmelse som tar sikte på närradion och som slår fast att det skall finnas möjlighet för sammanslutningar att få tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala radiosändningar i den utsträckning som tillgängliga radiofrekvenser medger och att närmare bestämmelser härom meddelas i lag (3 kap. 2 § tredje stycket YGL).

I fråga om sådana begränsningar i sändningsrätten som avses i 3 kap. 2 § YGL gäller vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 12 § andra-femte styckena och 13 § regeringsformen (3 kap. 3 § YGL).

Det kan vidare nämnas att YGL innehåller en regel om att den som sänder radioprogram självständigt avgör vad som skall förekomma i programmen (3 kap. 4 §), vissa föreskrifter med krav på domstolsprövning eller motsvarande av frågor om rätt att sända radioprogram (3 kap. 5 §) samt ett medgivande till att föreskrifter om skyldighet att bevara och tillhandahålla inspelningar av sända radioprogram för granskning och att lämna dem till arkiv meddelas i lag (3 kap. 6 §). Bestämmelser i bl.a. sistnämnda hänseende finns i lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

Vid sidan av grundlagarna finns regler om yttrandefriheten i artikel 10 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (europakonventionen). Konventionen gäller som svensk lag. I 2 kap. 23 § regeringsformen finns ett förbud mot lagar och andra föreskrifter som meddelas i strid med Sveriges åtaganden enligt konventionen.

Radiosändningar till allmänheten regleras numera i första hand av radio- och TV-lagen som ersatte sju tidigare lagar på radio- och TV-området. Lagen innehåller främst bestämmelser om sändningar som kräver tillstånd av regeringen, nämligen dels sändningar av TV-program, dels ljudradiosändningar till hela landet eller till utlandet, samt om sändningar av närradio. Lokalradion däremot regleras väsentligen genom lokalradiolagen. Anledningen till att lokalradion särbehandlats är det utredningsarbete som lett fram till denna lagrådsremiss (se prop. 1995/96:160 s. 60 f).

Bestämmelser om koncessionsavgifter finns i den särskilda lagen om koncessionsavgifter på televisionens område.

Lagrådet anser det vara angeläget att också lokalradion regleras i radio- och TV-lagen som därmed blir mera heltäckande. I inte obetydlig utsträckning föreslås i remissen att detta skall ske genom att bestämmelser i lokalradiolagen flyttas över till radio- och TV-lagen. Enligt Lagrådets

mening bör avfattningen av dessa bestämmelser därvid anpassas mera till den senare lagens utformning än som skett i remissen. (Se t.ex. 5 kap. 19 §.) Lagrådet har inget att erinra mot att föreskrifterna om koncessionsavgifter på radio- och TV-området finns i en särskild lag men anser att radio- och TV-lagen för att regelsystemet skall vara överskådligt bör innehålla en hänvisning till denna särskilda lag, förslagsvis placerad i en ny 1 kap. 6 §.

Av de redovisade grundlagsbestämmelserna framgår att frågan om fördelningen av radiofrekvenser för lokalradion är av central betydelse.

Enligt lokalradiolagen beslutar Radio- och TV-verket om tillstånd att sända lokalradio i ett sändningsområde efter ett auktionsförfarande, om det finns mer än en ansökan om tillståndet. Tanken bakom denna ordning är att etableringsrätten i princip skall vara fri och att de enda inskränkningarna i denna rätt har sin grund i behovet att ta hänsyn till tekniska förutsättningar och önskemålet att motverka de risker för koncentration som följer av det begränsade sändningsutrymmet (prop. 1992/93:70 s. 6). Vid tillkomsten av lokalradiolagen diskuterade Lagrådet frågan om förhållandet mellan bestämmelserna i 7 § i lagen, varigenom dagstidningsföretag utesluts från möjligheten att få lokalradiotillstånd, och grundlagsbestämmelserna i YGL. Lagrådet anförde därvid att denna begränsning gjorts med tanke på yttrandefriheten och informationsfriheten och med syftet att utrymmet att sända lokalradio skall utnyttjas så att dominans över nyhetsförmedling och opinionsbildning motverkas och möjligheterna till mångfald tas till vara (a. prop. s. 164 ff.). En sådan begränsning fick enligt Lagrådets mening anses ligga väl i linje med grundlagsbestämmelserna om vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet. Detsamma ansåg Lagrådet vara fallet med de begränsningar som finns i 5 och 6 §§ lokalradiolagen och som avser antalet tillstånd som någon får ges respektive bl.a. programföretags rätt att få tillstånd.

År 1995 beslutade riksdagen lagen om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio. Lagen innebar att Radio- och TV-verket inte fick meddela nya tillstånd att sända lokalradio. Lagrådet hade avstyrkt förslaget till lag med hänvisning till 3 kap. 2 § YGL (bet. 1994/95:KU25 s. 13 ff.) . Lagen gällde ursprungligen till utgången av år 1995 men har senare getts förlängd giltighetstid till utgången av år 2000. I samband med det senaste förlängningsbeslutet ville Lagrådet inte motsätta sig att lagens giltighetstid förlängdes en sista gång i avvaktan på att ny lagstiftning antas av riksdagen (bet. 1998/99:KU14 s. 8 ff.).

I det utredningsarbete som föregått lagrådsremissen har olika förslag lagts fram om hur tillstånd att sända lokalradio skall fördelas. Lokal- och när-radiokommittén föreslog i SOU 1996:176 att auktionerna skulle ersättas med ett urvalsförfarande baserat på programverksamhetens inriktning och ägarförhållanden. Remissinstanser kritiserade förslaget från grundlags-synpunkt (se SOU 1999:14 s. 75 f.). Utredningen om den framtida kommersiella lokalradion föreslog att urval bland flera sökande till ett lokalra-

diotillstånd skulle ske efter vissa kriterier som skulle bedömas av Radio- och TV-verket. Fördelningen skulle medföra att medieutbudet inom sändningsområdet skulle präglas av mångfald och reella yttrandemöjligheter, att ägandet skulle medföra att antalet aktörer på den lokala marknaden ökar, att sändningarna i hög grad skulle utgöras av eget material samt att tillståndshavare skulle ha finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva verksamheten varaktigt med god kapacitet och kvalitet. Vidare skulle sändningarnas "format" kunna beaktas i syfte att öka den "inre mångfalden". Formatkriteriet avsåg programverksamhetens art eller allmänna inriktning (SOU 1999:14 s. 174). Vid remissbehandlingen av förslaget möttes även detta av invändningar från yttrandefrihetsrättsliga utgångspunkter. Bl.a. gällde detta kriteriet angående sändningarnas format. I lagrådsremissen har också detta kriterium utgått men utredningens förslag till övriga kriterier som skall beaktas vid tillståndsgivningen har i stort sett förts vidare.

En grundläggande fråga är då hur dessa kriterier förhåller sig till grundlagsbestämmelserna i YGL, framför allt den i 3 kap. 2 § andra stycket om riktmärke för fördelningen av radiofrekvenser. Denna bestämmelse för arbeten ger inte mycken ledning till hur den skall tillämpas i praktiken. Vissa metoder att välja mellan flera konkurrerande sökande till sändningstillstånd synes dock tämligen oproblematiske från grundlagssynpunkt. Det gäller lokalradiolagens auktionsförfarande och också t.ex. ett lotteriförfarande där slumpen får styra urvalet. Att låta sådana kriterier som teknisk kapacitet och kvalitet samt finansiell stabilitet ha betydelse torde inte heller vålla grundlagsproblem. Mera svårbedömda ter sig kriterier som i någon mening gäller innehållet i det som skall sändas eller vem som söker tillstånd. I viss mån bör hänsyn emellertid kunna tas också till detta slag av kriterier, t.ex. så att flera tillstånd avseende ett sändningsområde inte ges till samma sökande eller att dagstidningsföretag som redan är verksamma inom sändningsområdet får stå tillbaka för nya aktörer där (jfr Lagrådets yttrande vid lokalradiolagens tillkomst). Inte heller kan det anses oförenligt med YGL att ställa krav på eget material (jfr 22 § lokalradiolagen, som Lagrådet inte riktade någon invändning emot) eller det därmed jämförliga kravet på program med lokal anknytning.

Vad som framstår som mera oklart är hur man skall se på förslagets kriterier angående mångfald och reella yttrandemöjligheter samt ökat antal aktörer på den lokala marknaden. Med mångfald och reella yttrandemöjligheter avses i remissen goda förutsättningar för alla medborgare att uttrycka tankar, åsikter och känslor eller meddela upplysningar oberoende av social tillhörighet, kön, yrke, geografisk belägenhet, etniskt ursprung eller funktionshinder (avsnitt 6.2.2). Beträffande ägarförhållanden bör enligt remissen bedömningen omfatta de medier som har det aktuella sändningsområdet som täcknings- eller upptagningsområde, vilket innebär att ägarförhållandena i radio och TV samt dagstidningar, såväl i pappersutgåva som i elektronisk form, skall beaktas.

Remissen saknar emellertid någon närmare diskussion om hur de senast berörda kriterierna förhåller sig till grundlagen. Analys av förhållandet till artikel 10 i europakonventionen saknas helt. Inte heller behandlas i nämnevärld utsträckning den utveckling på massmedieområdet som har skett under senare år, särskilt till följd av utvecklingen inom informationstekniken (IT). Avsaknaden av överväganden i dessa frågor försvårar ett ställningstagande till förslaget grundlagsenlighet. Även det förhållandet att de lokala digitala radiosändningarna har lämnats utanför remissförslaget är ur denna synvinkel ett problem.

Enligt Lagrådets mening måste det för bedömningen av betydelsen av 3 kap. 2 § andra stycket YGL för förslaget vara en utgångspunkt att den yttrandefrihet som nämns där är den yttrandefrihet som grundlagen skall skydda. Att fastställa exakt vad denna innebär är dock svårt och föremål för delvis olika uppfattningar. Så mycket torde dock kunna sägas att YGL lika litet som TF bygger på någon tanke om "reell" yttrandefrihet i den mening som berörs i remissen, dvs. verklig möjlighet att få komma till tals. TF och YGL ger en frihet från ingrepp från det allmännas sida i den enskildes yttrandefrihet, inte en rätt att få komma till tals. Möjligheterna att använda medierna får främjas i andra former. (Se prop. 1990/91:64 s. 29 ff.) Att begränsa den i YGL skyddade yttrandefriheten i syfte att nå en "reell" yttrandefrihet ter sig därför som svårt att utan vidare godta från konstitutionell utgångspunkt när det är den förra yttrandefriheten som skall vara den vidaste möjliga. Riktigt vad som avses i remissen med reell yttrandefrihet är dock oklart. Ligger i förslaget bara att alla skall få delta i tillståndsgivningen på lika villkor utan att diskrimineras på grund av något av de angivna förhållandena social tillhörighet m.m. kan någon befogad invändning inte göras. Avses däremot att vissa kategorier sökande skall ges försteg i konkurrensen med andra synes regleringen vara mindre väl förenlig med grundlagen. Utformningen av remissen talar närmast för det senare alternativet, eftersom det förra skulle vara så självklart att saken inte behövde framhållas i lagen (jfr 1 kap. 9 § regeringsformen).

Det som avses med mångfald och ägarförhållanden i remissen synes också diskutabelt. Det är här en brist att begreppen inte behandlas i belysning av IT-utvecklingen på medieområdet. Denna kan sammanfattningsvis sägas karaktäriseras av en alltmera differentierad massmedievärld där de "traditionella" massmedierna - radio och TV samt tidningar och andra tryckta skrifter - i ökad utsträckning konkurrerar med bl.a. elektronisk publicering via "world wide web", t.ex. på webbsidor på Internet. Härigenom kan enskilda, som i praktiken hittills ofta har varit utestängda från de traditionella medierna, komma till tals till förhållandevis låg kostnad och med hela världen som mottagningsområde. Samtidigt blir det möjligt för allt fler att ta del av information via Internet från massmedier utanför hemorten och från andra enskilda som vill komma till tals. Att då se så snävt på mångfald och ägarförhållanden som görs i remissen framstår som omotiverat. Resultatet av en tillståndsgivning enligt de angivna riktlinjerna riskerar att framstå som tveksam från grundlagssynpunkt, eftersom

bara en del av medieutbudet skall beaktas. Grundlagen måste vila på tanken att det är yttrandefriheten i dess helhet som skall vara den vidaste möjliga.

Prop. 1999/2000:55
Bilaga 5

Mot bakgrund av det anförda anser sig Lagrådet inte övertygat om att de föreslagna kriterierna avseende mångfald och reell yttrandefrihet samt ägarförhållanden på den lokala mediemarknaden är förenliga med YGL:s krav på att fördelningen av radiofrekvenser skall ske på ett sätt som är rimligt och möjligt med hänsyn till anspråk på sändningsutrymme eller som är ofrånkomligt även i ett demokratiskt samhälle. Inte heller är det klart att de förutsättningar som ställs upp i artikel 10 i europakonventionen för att yttrandefriheten skall få begränsas är uppfyllda. Eftersom förslaget grundlags- och konventionsenlighet i dessa avseenden framstår som tvivelaktig, avstyrker Lagrådet att de nu behandlade kriterierna som de utformats skall läggas till grund för urval av tillståndshavare. Lagrådet föreslår att kriterierna mångfald och reella yttrandemöjligheter utgår och att det i fråga om ägarförhållanden görs en precisering i lagtexten av det slag som i dag finns i 6 och 7 §§ lokalradiolagen.

Förslaget till lag om ändring i lagen om koncessionsavgift på televisionens område

6 a §

I första stycket föreskrivs att Radio- och TV-verket i ett beslut om tillstånd att sända lokalradio skall ange den årliga avgift som tillståndshavaren skall betala. Av andra stycket jämfört med 4 a § framgår emellertid att avgiften årligen skall justeras med hänsyn till förändringarna i penningvärdet. Vad som kan anges i tillståndsbeslutet är således endast den fasta grundavgiften. Bestämmelsen i första stycket kan sedd i förhållande till andra stycket leda till missförstånd. Den synes inte heller fylla någon egentlig funktion och kan därför undvaras. Lagrådet föreslår att första stycket i paragrafen får utgå.

8 a §

Lagrådet tar under 5 kap. 19 § radio- och TV-lagen upp frågor som berör även denna paragraf. Lagrådet hänvisar till vad som där anförs.

12 §

I paragrafen finns f.n. bestämmelser om anstånd med betalning av koncessionsavgift samt om befrielse helt eller delvis från skyldighet att betala avgift för viss period. Beslut meddelas av regeringen. I remissen föreslås tillägg av ett nytt andra stycke rörande anstånd och befrielse från avgift för tillstånd att sända lokalradio. I stycket, vilket motsvarar 36 § lokalradiolagen, hänvisas till 5 kap. 3 § och 9 kap. 4 § lagen om punktskatter och prisregleringsavgifter (LPP).

I 5 kap. 3 § LPP anges förutsättningarna för att beskattningsmyndigheten skall kunna besluta om anstånd med betalning av skatt. I 9 kap. 4 § samma lag anges när nedsättning av eller befrielse från skatt, liksom återbetalning av skatt, får ske. De båda lagrummen reglerar således samma frågor som nuvarande 12 § koncessionsavgiftslagen. Enligt Lagrådets mening saknas anledning att ha två stycken av i huvudsak samma innebörd. Det bör även framhållas att avgiften för lokalradion synes täckas av såväl första som andra stycket. Oklarhet kan därför uppstå när det gäller vilka bestämmelser som skall tillämpas. Det synes inte heller klart om regeringen själv skall fatta alla dessa beslut.

Lagrådet förordar med hänvisning till det anförda att det föreslagna andra stycket utgår. Ett alternativ är att ersätta den nuvarande regeln i första stycket med den reglering som föreslås i andra stycket, gemensam för de båda typerna av koncessionsavgifter. I båda fallen finns enligt Lagrådets mening anledning att överväga en uttrycklig delegationsmöjlighet för regeringen när det gäller avgifter för lokalradio.

Ikraftträdandebestämmelserna

Enligt punkt 2 i de föreslagna bestämmelserna omfattar den nya lagen inte tillståndshavare som erhållit tillstånd med stöd av lokalradiolagen. Vad som avses gälla i dessa fall framgår inte av detta lagförslag. Bestämmelser härom finns emellertid i de föreslagna ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till förslaget till lag om ändring i radio- och TV-lagen (punkt 3.1). Innebörden härav är att de bestämmelser i lokalradiolagen som gäller avgift och betalning av avgift skall fortsätta att gälla för tillstånd som meddelats enligt lokalradiolagen, trots att nämnda lag upphävs.

Lagrådet föreslår i det följande att det i radio- och TV-lagen skall införas en bestämmelse (1 kap. 6 §) som beträffande avgifter hänvisar till bestämmelserna i koncessionsavgiftslagen. Enligt Lagrådets mening förefaller det därför mest naturligt att alla bestämmelser om avgifter för tillstånd att sända lokalradio - vare sig tillstånden meddelats enligt lokalradiolagen eller enligt de nya bestämmelserna i radio- och TV-lagen - samlas i koncessionsavgiftslagen. Lagrådet anser sålunda att ifrågavarande bestämmelser om avgift för tillstånd enligt lokalradiolagen bör föras över till avgiftslagens ikraftträdandebestämmelser.

Lagrådet noterar vidare att förslaget innebär att avgiftsbestämmelserna i lokalradiolagen skall fortsätta att gälla allt framgent i fråga om de befintliga tillstånden, trots att undantagen i övrigt från de nya bestämmelserna upphör vid utgången av år 2008. Detta kan synas märkligt. Om lokalradiolagen upphävs gäller det ju samtliga bestämmelser, även om vissa bestämmelser skall fortsätta att tillämpas övergångsvis. Förslaget kan också ifrågasättas från principiella utgångspunkter, då det medför att mycket stora avgiftsskillnader kan förekomma även sedan kraven på programinnehåll m.m. blivit enhetliga. Enligt Lagrådets mening bör sålunda någon sluttidpunkt finnas även i fråga om de upphävda avgiftsbestämmelserna.

Det synes mest konsekvent att bestämma denna tidpunkt till densamma som gäller för undantagen i övrigt från de nya bestämmelserna, dvs. till utgången av år 2008.

Prop. 1999/2000:55
Bilaga 5

Lagrådet föreslår med hänvisning till det anförda att punkt 2 av ikraftträdandebestämmelserna till koncessionslagen ges följande lydelse.

"I fråga om den som vid lagens ikraftträdande har tillstånd enligt lokalradiolagen (1993:120) tillämpas till utgången av år 2008 bestämmelserna i 15-17 och 32-37 §§ lokalradiolagen i stället för bestämmelserna i denna lag."

För det fall att Lagrådets förslag inte följs kan lokalradiolagen inte - med i Sverige vedertagen lagstiftningsteknik - upphävas utan måste finnas kvar i de delar som berör avgifterna för "gamla" tillstånd.

Förslaget till lag om ändring i radio- och TV-lagen

1 kap. 6 §

En ny paragraf som hänvisar till lagen om koncessionsavgifter kan ges följande lydelse.

" I lagen (1992:72) om koncessionsavgifter på televisionens och radions områden finns bestämmelser om avgifter för tillstånd att sända TV-program i hela landet och för tillstånd att sända lokalradio."

2 kap. 2 §

I paragrafen regleras vilken myndighet det är som meddelar sändningstillstånd beträffande olika former av television och radio. I första stycket anges när regeringen är tillståndsmyndighet och i andra-fjärde styckena när tillståndsmyndighet är Radio- och TV-verket. I femte stycket anges i första meningen att regeringen meddelar tillstånd i vissa undantagsfall och i andra meningen att tillstånd att bedriva lokala digitala ljudradiosändningar också meddelas av regeringen. Den sistnämnda meningen har mer samband med tillståndsgivningen enligt första stycket än med den enligt första meningen i femte stycket. Lagrådet förordar därför att sista meningen i femte stycket flyttas till första stycket och där förs in som en ny andra mening med följande lydelse. "Regeringen meddelar också tillstånd att bedriva lokala digitala ljudradiosändningar."

5 kap. 2 §

Beträffande första stycket hänvisar Lagrådet till det som anförts under rubriken Allmänt, såvitt gäller mångfald och reella yttrandemöjligheter. Tilläggas kan att det bör här vara fråga om mångfald "i medieutbudet" eller liknande uttryck och inte mångfald i allmänhet (jfr 5 kap. 10 § i förslaget).

Vidare bör det av paragrafen framgå att flera tillstånd kan meddelas beträffande samma sändningsområde (jfr 5 § första stycket sista meningen i lokalradiolagen).

Prop. 1999/2000:55
Bilaga 5

Övervägas bör också en motsvarighet till tredje stycket i 5 § lokalradiolagen där det föreskrivs att sändningsområdena skall utformas så att ett stort antal sändningstillstånd kan lämnas. Ett sådant tillägg till lagförslaget ter sig motiverat med hänsyn till 3 kap. 2 § andra stycket YGL.

5 kap. 3 §

I paragrafen, som är ny, föreskrivs att Radio- och TV-verket, när ett tillstånd för ett sändningsområde blir ledigt, skall kungöra detta. Vidare innehåller paragrafen föreskrifter om vad som skall tas upp i kungörelsen. I tredje meningen anges att det i kungörelsen skall upplysas om att den som ansöker om tillstånd anses ha förklarat sig beredd att betala en årlig avgift för lokalradio. I fjärde meningen föreskrivs att i kungörelsen skall även anges att ansökan om tillstånd skall innehålla en redovisning av de förhållanden som avses i 10 §. I 10 § anges de kriterier som skall ligga till grund för urvalet i en konkurrenssituation vid fördelning av sändningstillstånd.

Beträffande förslaget i tredje meningen hänvisar Lagrådet till vad Lagrådet anför i anslutning till 5 kap. 8 §. Vad angår fjärde meningen är enligt Lagrådets mening hänvisningen till 10 § alltför oprecis och ger ingen direkt ledning för vad som måste anges i kungörelsen. Det får också anses mindre lämpligt att i lagbestämmelser om kungörande ge föreskrifter av det slag som det här är fråga om. Behövs det några särskilda föreskrifter får de lämpligen tas upp i en förordning. Mot bakgrund av det anförda föreslår Lagrådet att tredje och fjärde meningarna i paragrafen får utgå.

Beträffande första meningen hänvisar Lagrådet till vad som sägs under 5 kap. 8 § och föreslår att meningen skall lyda: "När ett sändningsutrymme för ett område blir ledigt skall Radio- och TV- verket kungöra detta."

5 kap. 4 §

I andra stycket av paragrafen föreslås vissa generella inskränkningar för staten, landsting och kommuner när det gäller tillstånd att sända lokalradio. Dessa får sålunda inte inneha sådant tillstånd vare sig direkt eller indirekt genom företag i vilket ett sådant organ har en del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensamt har ett bestämmande inflytande. Bestämmelsen motsvarar delvis 6 § lokalradiolagen, men innebär en skärpning vad gäller den angivna ägarandelen.

Den föreslagna bestämmelsen ger anledning till vissa frågor. Mot bakgrund av syftet med bestämmelsen - att lokalradion inte skall fungera som språkrör för myndigheter - kan sålunda ifrågasättas om den inte bör vara

tillämplig också om två eller flera av de angivna subjekten tillsammans äger angiven del i samma företag, t.ex. samverkande kommuner som har tio procent var. Detta synes med den föreslagna avfattningen inte möjligt. Om inte avsikten är att träffa endast fall då ett ensamt subjekt är dominerande ägare kan bestämmelsen jämkas på så sätt att "ett sådant organ" ändras till "ett eller flera sådana subjekt", vidare att orden "för dem gemensamt" infogas före "motsvarar .." samt att ordet "ensamt" utgår. Lagrådet vill dessutom påpeka att en tillämpning av bestämmelsen synes utesluten också i det fall tillstånd söks för ett dotterföretag till ett företag som till mer än 20 procent ägs av stat eller kommun.

5 kap. 5 §

Enligt den föreslagna bestämmelsen skall Radio- och TV-verket avvisa ansökan om en sökande inte finnes behörig. Vem som är behörig anges inte i lagtexten. I författningskommentaren anförs att härmed avses den som inte är utesluten från att få tillstånd enligt 4 §.

Enligt Lagrådets mening kan dock en prövning enligt 4 § komma att medföra vissa ställningstaganden i sak ("särskilda skäl" i första stycket, "ett bestämmande inflytande" i andra stycket), varför gränsdragningen mellan avvisning och avslag kan diskuteras. Några bärande skäl för att ha en särskild avvisningsregel för vissa ansökningar synes inte föreligga, särskilt som avvisningsbeslut enligt förslaget skall kunnas överklagas i samma ordning som avslagsbeslut (13 kap. 1 a §). Lagrådet föreslår därför att 5 § utgår och att Radio- och TV-verket således även i dessa fall skall besluta om avslag på ansöknings. (Jfr med vad som gäller beträffande närradio.)

5 kap. 7 §

Av paragrafen framgår att varje tillståndsperiod skall vara fyra år och att den första perioden skall räknas från och med den 1 januari 2001.

Lagtexten ger inget besked i frågan hur länge ett tillstånd skall gälla som exempelvis meddelas den 1 oktober 2002. Skall tillståndsperioden då vara kortare än fyra år eller skall tillståndet gälla till den 1 oktober 2006? Av motiven framgår emellertid att syftet med bestämmelsen är att ett tillstånd att sända lokalradio skall gälla i högst fyra år och att de tillstånd som meddelas under den första tillståndsperioden skall samtliga gälla till utgången av år 2004. I exemplet ovan skall alltså tillståndet gälla till utgången av sistnämnda år. Även fortsättningsvis löper tillstånden efter förlängning ut vid slutet av fyraårsperioder. Vad som anförts bör framgå av lagtexten. Lagrådet förordar att till paragrafen fogas en ny tredje mening av följande lydelse: "Ett tillstånd gäller till utgången av den tillståndsperiod under vilken tillståndet meddelats."

Eftersom det kan förväntas att antalet fall där det är fler än en sökande per möjlighet att få sändningstillstånd är betydligt större än antalet fall där det bara finns en sådan sökande, bör 8 § flyttas ned efter 9 och 10 §§ i remissförslaget.

I 8 § och andra lagrum används uttrycket "ledigt sändningstillstånd". Uttryckssättet är mindre adekvat och bör ersättas med t.ex. "ledigt sändningsutrymme".

I punkten 1 i 8 § första stycket föreskrivs som förutsättning för tillstånd enligt det "förenklade" tillståndsförfarandet med bara en som söker ett tillstånd att denne skriftligen godtar de villkor som Radio- och TV-verket avser att förena tillståndet med. Bestämmelsen synes obehövlig med tanke på 5 kap. 13 § i förslaget där det föreskrivs att en sökande skall ges tillfälle att ta del av och yttra sig över sådana villkor. Tillståndsgivningen är en "ensidig" rättsakt från myndighetens sida och i och för sig inte beroende på någon accept från sökandens sida. Punkten kan förefalla vara en relict från den tid då koncessionsvillkor för radio- och TV meddelades i form av avtal med programföretagen (jfr prop. 1995/96:160 s. 82 ff.). I sakens natur ligger å andra sidan att tillstånd knappast utan vidare ges till den som inte är beredd att iaktta de villkor som ett tillstånd förenas med. Även ur denna synvinkel synes punkten obehövlig.

Enligt punkten 2 i 8 § första stycket är en annan förutsättning för tillstånd i det förenklade förfarandet att avgiften enligt lagen om koncessionsavgift på televisionens och radions områden betalas inom två veckor från det att underrättelsen om eventuellt kommande tillstånd skickats ut. Bestämmelsen är inte förenlig med den föreslagna 6 a § i avgiftslagen som anger att avgift skall betalas före utgången av januari månad det kalenderår som avgiften avser. Skall den sist nämnda bestämmelsen gälla också för tillstånd som meddelats i det förenklade förfarandet, bör punkten 2 utgå. Behövs någon form av ekonomiskt åtagande, kan detta i stället ske genom att en ensamsökande skall ställa säkerhet för avgiften för första året.

Med hänsyn till vad Lagrådet nu sagt kan även andra och tredje styckena i 8 § utgå.

Vad som möjligen saknas i 8 § är föreskrifter om hur Radio- och TV-verket skall förhålla sig vid prövningen i de fall sökanden är i konkurs eller i likvidation (jfr 5 kap. 20 § i förslaget), ställd under förvaltarens eller på någon annan jämförlig grund uppenbarligen inte bör komma i fråga som tillståndshavare. Lagrådet förordar att frågan övervägs i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

I 9 § sägs inledningsvis "Om två eller flera ansökningar finns" men inget om att ansökningarna avser samma sändningsutrymme vilket bör framgå

av lagtexten. Det är inte heller klart om det är ansökningar eller sökande (jfr 8 §) som avses i 9 § (och 10 §).

Prop. 1999/2000:55
Bilaga 5

Lagtexten ger vid handen att paragrafen omfattar också det fallet att det finns flera ansökningar beträffande flera sändningsutrymmen inom ett sändningsområde men att det bara finns en ansökan per möjlighet att sända och att alltså alla sökande kan tillgodoses. Det bör framgå huruvida 8 § eller 9 och 10 §§ i förslaget skall tillämpas i det fallet.

Beträffande 10 § första stycket i förslaget hänvisar Lagrådet till det som sagts under rubriken Allmänt.

I fråga om andra stycket i 10 § kan frågan ställas, om hänsyn vid fördelningen över huvud taget får tas till programverksamhetens anknytning till en avsedd åskådning. Det som nu står i stycket följer redan av 2 kap. 12 § andra stycket regeringsformen och torde därför vara överflödigt att upprepa här.

I tredje stycket av 10 § finns en definition av begreppet eget material, bl.a. avses med detta uttryck program som är "unika" för den egna verksamheten. Ordet för tanken till att det är ett krav att ingen annan har program av detta slag. Detta synes inte vara avsikten utan att det skall vara program som har tillkommit enbart för den egna verksamheten. Kravet bör inte hindra att t.ex. ett program som bedöms ha allmänt intresse återutsänds av något annat programföretag. Ett andra rekvisit enligt tredje stycket är att program skall ha bearbetats redaktionellt. Häri ligger enligt remissen (avsnitt 6.2.2) att det har utförts ett visst mått av självständigt arbete och att det som skapas håller en viss journalistisk nivå. Åtminstone det senare är svårt att utläsa ur lagtexten, och det kan starkt sättas i fråga om ett sådant kvalitetskrav alls är förenligt med YGL. Lagrådet anser att hänsyn inte skall få tas till den journalistiska nivån i programmen. Vidare ifrågasätter Lagrådet det riktiga i att definition på eget material utesluter direktsändningar från exempelvis kommunala debatter.

5 kap. 11 §

I paragrafen anges vissa typer av villkor som alltid får förenas med ett tillstånd att sända lokalradio. Enligt punkt 1 gäller detta skyldighet att "sända program i en viss del av landet". I författningskommentaren anges att bestämmelsen innebär att tillståndsmyndigheten kan ställa krav på att sändningarna når en minsta andel av befolkningen i området. Detta synes dock inte följa av den föreslagna lagtexten. Lagrådet föreslår att punkten i stället utformas enligt följande: ".. skyldighet att 1. Sända program i en viss del av sändningsområdet eller som når en viss del av befolkningen inom området."

Med hänsyn till vad Lagrådet anfört beträffande placering av 8 § efter 9 och 10 §§ i 5 kap. bör inledningen till paragrafen lyda: "Sändningstillstånd får även förenas med villkor som avser skyldighet att". Vidare bör det i ett andra stycke föreskrivas att första stycket inte gäller i fall som avses i 8 §.

I punkten 3 bör "anknytning till det egna sändningsområdet" bytas mot "lokal anknytning", ett uttryckssätt som används i 5 kap. 10 §.

5 kap. 13 §

Av andra meningen framgår att beslut om sändningstillstånd endast får innehålla villkor som den sökande godtagit. Med hänsyn till vad Lagrådet anfört beträffande 8 § bör meningen utgå.

5 kap. 14 §

I paragrafen anges när ett tillstånd att sända lokalradio skall förlängas med ytterligare en tillståndsperiod. Av lagtexten att döma skall förlängning beslutas oberoende av om tillståndshavaren begärt det. Enligt Lagrådets mening är det dock naturligt att frågan om förlängning tas upp först om tillståndshavaren tar initiativ härtill. Den senaste tidpunkten för en begäran om förlängning kan förslagsvis sättas till sex månader före tillståndsperiodens utgång. Lagrådet förordar att ett sådant tillägg görs i början av första stycket. Den senaste tidpunkten för Radio- och TV-verket att meddela att förlängning inte kommer att medges (tredje stycket i förslaget) kan då sättas till fyra månader.

Lagrrådet förordar vidare vissa redaktionella ändringar av paragrafen. Sålunda bör fjärde punkten i första stycket, vilken är av delvis annan karaktär än punkterna 1-3, utgå ur detta stycke och i stället bilda ett eget stycke. Vidare bör bestämmelsen i andra stycket, vilken hänvisar till punkt 3 i första stycket, hellre läggas till i denna punkt. Andra stycket kan då utgå.

Sammanfattningsvis föreslår Lagrådet att paragrafen utformas enligt följande.

"Om en tillståndshavare senast sex månader före tillståndsperiodens utgång begär förlängning av sitt sändningstillstånd skall detta förlängas med ytterligare en tillståndsperiod, om inte

1. det finns grund för återkallelse av tillståndet enligt 11 kap.,
2. tillståndshavaren väsentligen brutit mot villkor som enligt 11 eller 12 § förenats med sändningstillståndet, eller
3. tillståndshavaren väsentligen brutit mot bestämmelsen om eget material i 6 kap. 7 a § och det inte finns särskilda skäl för att tillståndet ändå skall förlängas.

Ett tillstånd skall inte heller förlängas om förändringar i tekniken eller i användningen av radiofrekvenser på grund av internationella överenskommelser som Sverige anslutit sig till medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle meddelas.

Om Radio- och TV-verket inte avser att medge förlängning skall verket, senast fyra månader före tillståndsperiodens utgång, meddela tillståndshavaren att tillståndet inte kommer att förlängas.

Som tillståndshavare ... ändrade indelningen."

5 kap. 15 §

I första stycket anges att Radio- och TV-verket får besluta om en ändrad indelning av sändningsområden. Av andra stycket framgår att ett sådant beslut inte får fattas senare än sex månader före tillståndsperiodens utgång. Lagtexten förhindrar inte att ett beslut om ändrad indelning fattas när som helst före den angivna tidsperioden.

Paragrafen har sin motsvarighet i 9 § lokalradiolagen. Av den paragrafen framgår att en förändrad indelning får beslutas vid utgången av varje tillståndsperiod. Vid remissföredragningen har upplysts att det inte funnits någon avsikt att vid överförandet av bestämmelserna från 9 § lokalradiolagen till förevarande paragraf ändra på begränsningen till tillståndsperiodens utgång. Paragrafen bör därför kompletteras med en motsvarande bestämmelse. Lagrådet förordar att första meningen i första stycket ges följande lydelse:

"Radio och TV-verket får besluta om en ändrad indelning av sändningsområden vid utgången av en tillståndsperiod."

5 kap. 16 §

I paragrafen finns bestämmelser om att Radio- och TV-verket i visst fall kan besluta att en tidigare tillståndshavare får fortsätta att sända efter tillståndsperiodens slut i avvaktan på att verkets beslut enligt 15 § tredje stycket vinner laga kraft. Paragrafen måste alltså läsas tillsammans med detta senare lagrum, vilket reglerar det fallet att Radio- och TV-verket beslutat om ändrad indelning av sändningsområden och att tvekan därför kan uppstå om vem som är tillståndshavare för ett visst område. Verket skall då meddela särskilt beslut om vem som skall anses som tillståndshavare.

Lagrådet konstaterar att 16 § endast tar sikte på det fallet att Radio- och TV-verket genom beslut enligt 15 § tredje stycket identifierat en viss tillståndshavare. Det är endast denne som kommer i fråga för att sända efter tillståndsperiodens slut. Inte heller kan paragrafen tillämpas om verket enligt 15 § tredje stycket funnit att ingen kan anses som tillståndshavare.

Mot den angivna bakgrunden föreslår Lagrådet att paragrafen utformas enligt följande.

Prop. 1999/2000:55
Bilaga 5

"Har Radio- och TV-verket meddelat beslut enligt 15 § tredje stycket första meningen om att någon skall anses som tillståndshavare, får verket medge denne att sända efter tillståndens slut i avvaktan på att beslutet vinner laga kraft. Sådant medgivande skall lämnas för ett visst sändningsområde för en viss tid."

5 kap. 17 §

Av första stycket framgår att tillstånd får överlåtas efter medgivande av tillståndsmyndigheten. Sådant medgivande skall lämnas under förutsättning att förvärvaren inte redan har inflytande över tillstånd i sändningsområdet. En i lagtexten inte angiven förutsättning måste självfallet vara att förvärvaren är behörig att få tillstånd. Enligt Lagrådets mening bör denna förutsättning föras in i lagen. Lagrådet föreslår att första stycket ges följande lydelse.

"Ett tillstånd får överlåtas om Radio- och TV-verket medger det. Sådant medgivande skall inte lämnas om

1. förvärvaren enligt 4 § andra stycket inte skulle kunna få tillstånd att sända lokalradio, eller
2. förvärvaren redan har tillstånd att sända lokalradio i samma sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket förvärvaren har del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande."

Lagrådet kan också hänvisa till vad Lagrådet anfört angående 5 kap. 4 § andra stycket.

I andra stycket bör i tydlighetens intresse efter ordet mångfalden föras in orden "i medieutbudet". I tredje stycket bör vidare orden "enligt denna lag" utgå.

5 kap. 19 §

I paragrafen anges att "den som vill frånsäga sig" ett tillstånd skriftligen skall anmäla det till Radio- och TV-verket. Tillståndet skall anses "frånträtt" när anmälan kommit in till verket eller den senare dag som anges i anmälan. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 19 § lokalradiolagen, vari dock används uttryckssättet "den som vill frånträda ett tillstånd". I radio- och TV-lagen återfinns inte dessa begrepp, utan här talas genomgående om "återkallelse" av tillstånd. Sålunda anges i 11 kap. 1 § första meningen att ett tillstånd att sända ljudradio- eller TV-program skall återkallas på begäran av tillståndshavaren. Någon ändring härvidlag föreslås inte i remissen. Enligt Lagrådets mening bör därför begreppet återkallelse användas även då det är fråga om att tillstånd att sända lokalradio upphör på tillståndshavarens begäran. Frågan kan dessutom ställas om den före-

slagna 5 kap. 19 § fyller någon självständig funktion vid sidan av 11 kap. 1 §. Enligt Lagrådets mening synes paragrafen kunna utgå. Om tidpunkten för upphörande av tillstånd att sända lokalradio vid återkallelse på grund av tillståndshavarens egen begäran anses böra regleras särskilt, föreslår Lagrådet att paragrafen utformas enligt följande.

"Om en tillståndshavare begärt att hans tillstånd skall återkallas, skall tillståndet anses ha upphört att gälla den dag en sådan begäran kom in till Radio- och TV-verket eller den senare dag som tillståndshavaren angett."

Lagrådet vill tillägga att uttrycken "frånträds" och "frånträts" används också i remissens förslag till 8 a § koncessionsavgiftslagen, vid sidan av uttrycket "återkallas". Konsekvensändringar bör göras i den paragrafen. Om tidpunkten för när tillståndet skall anses ha upphört att gälla regleras särskilt enligt ovan, bör vidare i 8 a § den angivna tidsperioden nittio dagar räknas från "den dag då tillståndet enligt 5 kap. 19 § radio- och TV-lagen skall anses ha upphört att gälla".

9 kap. 7 a §

Bestämmelsen har hämtats från 29 § första stycket lokalradiolagen. Den stämmer i det mesta överens med 9 kap. 7 § radio- och TV-lagen. Skillnaden är endast att den först nämnda paragrafen avser lokalradion medan den senare gäller programföretag som har sändningstillstånd av regeringen. Regleringen blir enklare om 7 a § utgår och det till 7 § läggs en sista mening av följande lydelse: " Motsvarande gäller i fråga om den som har tillstånd att sända lokalradio."

9 kap. 9 a och 9 b §§

I lagrådsremissen föreslås att i 9 kap. införs två nya paragrafer, 9 a och 9 b §§. Kapitlet avslutas emellertid i dag med 9 §. De nya paragraferna bör därför enligt Lagrådets mening betecknas 10 respektive 11 §.

Rubrikerna till 10 kap. och 12 kap.

Rubriken till 10 kap. lyder "Straff och avgifter m.m." Den är något missvisande eftersom i 10 kap. inte behandlas koncessionsavgifterna. Dessa återfinns i koncessionsavgiftslagen. Vad som tas upp i 10 kap. är avgifter benämnda särskilda avgifter. Lagrådet föreslår att rubriken ändras i enlighet härmed och ges följande lydelse: "Straff och särskilda avgifter, m.m.". Motsvarande ändring bör göras i rubriken till 12 kap.

13 kap. 1 a §

I första stycket anges i vilka fall Radio- och TV-verkets beslut om lokalradio får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Lagrådets förslag under 5 kap. 5 § medför att punkt 1 angående beslut om avvisning av ansökan bör utgå. Uttryckssättet i punkt 2 - "fördelning av tillstånd" - är en-

ligt Lagrådets mening mindre lämpligt, eftersom innebörden av ifrågavarande beslut synes vara att en ansökan bifalls medan övriga avslås. Lagrådet förordar vidare vissa redaktionella ändringar i paragrafen, som då får följande lydelse.

"Beslut av Radio- och TV-verket om lokalradio får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om det gäller beslut om att

1. avslå ansökan om tillstånd,
2. inte medge överlåtelse av tillstånd,
3. inte förlänga ett tillstånd.
4. återkalla ett meddelat tillstånd, och
5. någon enligt 5 kap. 15 § tredje stycket skall anses som tillståndshavare..

Mål om överklagande av beslut som avses i första stycket 1 och 4 skall handläggas skyndsamt.

Beslut som avses i första stycket 2-4 gäller omedelbart om inte något annat förordnas."

Övergångsbestämmelserna

Punkt 3 bör ges en mera överskådlig utformning. Punkten bör dessutom kompletteras med en bestämmelse om att 31 a-31 e §§ lokalradiolagen alltjämt skall tillämpas i fråga om sändningar som lokalradiolagen fortfarande är eller tidigare har varit tillämplig på. Vidare bör 38 och 39 §§ lokalradiolagen fortfarande tillämpas i ärenden som har anhängiggjorts hos Granskningsnämnden för radio och TV eller Radio- och TV-verket före den 1 juli 2000. En bestämmelse av denna innebörd kommer att omfatta också mål hos förvaltningsdomstolarna där beslut i sådana ärenden överprövas. Slutligen bör - som Lagrådet förordat beträffande ikraftträdandebestämmelserna till lagen om ändring i lagen om koncessionsavgift på televisionens område - första meningen i punkten 3.1 i förslaget till nu behandlade övergångsbestämmelser utgå.

En ny punkt 4 bör avse förelägganden som meddelats före den 1 juli 2000 enligt 29-31 §§ lokalradiolagen. Sådana förelägganden bör gälla som om de meddelats enligt motsvarande bestämmelser i radio- och TV-lagen.

Med hänsyn till vad som nu anförts förordar Lagrådet att punkterna 3 och 4 ges följande lydelse.

" 3. I fråga om sådana sändningar av lokalradio för vilka tillstånd meddelats före den 1 juli 2000 tillämpas de nya bestämmelserna med följande undantag.

a) Bestämmelserna om tillstånd i 8 § första stycket och andra stycket första meningen lokalradiolagen tillämpas till utgången av år 2008. Ett tillstånd skall dock inte förlängas, om det finns grund för återkallelse av det.

b) Bestämmelserna om sändningars innehåll i 22 § första stycket samt, såvitt avser brott mot denna paragraf, 30 § lokalradiolagen tillämpas till utgången av år 2008. Prop. 1999/2000:55
Bilaga 5

c) Tillstånd att sända lokalradio får inte återkallas enligt 11 kap. 5 § första stycket 3 eller 4. I fråga om förvärv av tillstånd som har skett före den 1 juli 2000 tillämpas 28 § andra stycket första meningen lokalradiolagen i stället för 11 kap. 5 § andra stycket.

d) Bestämmelserna om sanktioner i 31 a-31 e §§ lokalradiolagen tillämpas i fråga om sådana sändningar av lokalradio på vilka den lagen är eller har varit tillämplig.

e) Bestämmelserna om överklagande m.m. i 38 och 39 §§ lokalradiolagen tillämpas i ärenden som väckts hos Granskningsnämnden för radio och TV eller Radio- och TV-verket före den 1 juli 2000.

4. Förelägganden som meddelats enligt 29-31 §§ lokalradiolagen gäller som om de meddelats enligt motsvarande nya bestämmelser."

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 februari 2000

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Freivalds, Thalén, Ulvskog, Lindh, Sahlin, von Sydow, Klingvall, Pagrotsky, Östros, Messing, Engqvist, Rosengren, Larsson, Wärnersson, Lejon, Lövdén, Ringholm

Föredragande: Marita Ulvskog

Regeringen beslutar proposition 1999/2000:55
Kommersiell lokalradio